

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Žydrūnė JANKŪNIENĖ

**KAIMO MOKYKLOS IR VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ
BENDRADARBIAVIMAS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2008

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Žydrūnė JANKŪNIENĖ

**KAIMO MOKYKLOS IR VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ
BENDRADARBIAVIMAS**

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, vadyba ir verslo administravimas (03S1)**

Magistro darbo autorius Žydrūnė JANKŪNIENĖ
(vardas, pavardė, parašas)

Vadovas Doc. dr. Kęstutis ALIŠAUSKAS
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Recenzentas
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Santrauka

Žydrūnė Jankūnienė

Kaimo mokyklos ir viešųjų įstaigų bendradarbiavimas. Magistro darbas.

Šiuolaikinė mokykla prisitaiko prie vis naujų visuomenės poreikių, tampa atvira besimokančia organizacija, kurioje labai svarbus bendradarbiavimo modelis organizacijos viduje ir organizacijos ryšiai su kitomis įstaigomis. Kaimiškose vietovėse esančios ugdymo įstaigos tenkina bendruomenės narių poreikius, sprendžia socialines, edukologines visuomenės problemas, todėl norint suteikti kvalifikuotą pagalbą bendruomenės nariams, ugdymo įstaigos kuria bendradarbiavimo tinklą, į kurį turi įtraukti viešojo sektoriaus organizacijas.

Šiame darbe analizuojamos kaimo mokyklos bendradarbiavimo su viešųjų įstaigų problemos. Daug dėmesio skiriama švietimo organizacijos ryšiams su visuomene taikomoms priemonėms ir jų įtakai ieškant bendradarbiavimo būdų su kitomis organizacijomis. Įvertinama mokyklos bendradarbiavimo kultūros nauda visuomenei.

Teorinėje dalyje nagrinėjama švietimo organizacijos bendradarbiavimo problema, bendradarbiavimo samprata, švietimo organizacijos kultūros įtaka mokyklos viduje ir su viešosiomis organizacijomis. Daug dėmesio skiriama švietimo organizacijos ryšiams su visuomene taikomoms priemonėms ir jų įtakai ieškant bendradarbiavimo būdų su kitomis organizacijomis.

Praktinėje dalyje analizuojama kaimo mokyklos bendradarbiavimo su viešosiomis ir kitomis organizacijomis situacija. Tiriama, kokie veiksniai lemia švietimo organizacijos bendradarbiavimo kultūros kūrimą ir kas įtakoja organizacijos įvaizdžio formavimą, kuris padeda bendradarbiauti su įvairiomis organizacijomis ir ugdymo įstaigai tapti žinoma visuomenėje. Taip pat siekiama nustatyti, kokią naudą švietimo organizacijos gauna vystydamos bendradarbiavimo tinklą.

Surinkti empirinio tyrimo duomenys leido patvirtinti suformuluotą mokslinę hipotezę jog, bendradarbiavimas su viešosiomis įstaigomis, ryšių su visuomene palaikymas, formuoja palankų požiūrį į kaimo mokyklą kaip į švietimo paslaugas teikiančią organizaciją.

Summary

Zydrune Jankuniene

Cooperation between village school and public entity (organisation). Master's thesis.

Modern school is adapting to new needs of the society, it becomes more open learning organisation, where inside cooperation model of the organisation and its relations with other institutions are very important. Educational institutions that are located in the countryside meet the needs of community members, such institutions solve social and educational problems of the society therefore to provide qualified help to the members of society educational institutions create cooperation net (system) which involves public institutions.

Problems of cooperation between village school and public entities are analysed in this work. A lot of attention is given to means of communication between the society and educational institution, and their influence on search of ways of communication with other organisations. The use of cooperation of the school is evaluated.

The problems of cooperation of educational institution, conception of cooperation, influence of the culture of educational institution inside the school and with public entities are analyzed in the theoretical part of the work. A lot of attention is given to means of communication between the society and the educational institution and their influence on search of ways of communication with other organizations.

The situation of cooperation between village school and public entities and other organizations are analysed in the practical part of the work. It is analyzed what factors condition creation of culture of cooperation and what subjects the image of the organization, that helps to cooperation with various organizations, and helps to become known for the society. It is important to determine what the use is that educational institution gets creating the net of cooperation.

The data of empirical analysis let us confirm scientific hypothesis that cooperation with public entities, preservation of relations with the society form advantageous attitude to village school as an organization providing educational services.

TURINYS

ĮVADAS	5
1. ŠVIETIMO ORGANIZACIJOS IR JOS APLINKOS SĄVEIKOS TEORINIAI ASPEKTAI	10
1.1. Bendradarbiavimo sampratos genezė	10
1.2. Švietimo organizacijos kultūros įtaka bendradarbiavimo procesui.....	11
1.2.1. Bendradarbiavimo kultūra	14
1.2.2. Švietimo organizacijos bendradarbiavimo kryptys socialinėje aplinkoje ..	18
1.3. Švietimo organizacijos komunikacijos ypatumai	22
1.3.1. Besimokančios organizacijos kūrimas mokykloje bendradarbiavimo pagrindu.....	24
1.3.2. Ryšių su visuomene reikšmė mokyklos vadybai.....	25
1.3.3. Ryšių su visuomene auditorijos ir priemonės	28
2. KAIMO MOKYKLOS IR VIEŠŪJŲ ĮSTAIGŲ BENDRADARBIAVIMO TYRIMO ORGANIZAVIMAS, EIGA, REZULTATAI	33
2.1. Tyrimo metodologija.....	33
2.2 Tyrimo duomenų analizė ir rezultatai	35
2.3 Bendradarbiavimo formų panaudojimas	45
IŠVADOS	70
REKOMENDACIJOS	72
LITERATŪRA	73
PRIEDAI	76
1 priedas. Mokyklos įvaizdžio formavimas komunikacijos pagrindu.....	77
2 priedas. Bendrąjį lavinimą teikiančių organizacijų stiliaus formavimas.....	78
3 priedas. Visuomenės informavimo priemonės	79
4 priedas. Ryšiams su visuomene taikomos formos.	81
5 priedas. Mokyklos įvaizdžio formavimas žiniasklaidos priemonėmis.....	82
6 priedas. Anketa tėvams	
7 priedas. Anketa pedagogams	

IVADAS

Lietuvos švietimo pertvarka vyksta daugiau kaip dešimtmetį. Švietimo reforma gana nuosekliai rėmėsi tvirtu konceptualių pagrindų: iš pradžių tautinės mokyklos koncepcija (1998). Vėliau Lietuvos švietimo koncepcija (1992), dabartiniu metu – valstybinės švietimo strategijos nuostatomis 2003-2012 m. (2006). Įgyvendinant naujus švietimo plėtotės uždavinius, mokyklos bendruomenė tampa švietimo pertvarkos partnere.

Persitvarkant švietimo sistemai, vis dažniau akcentuojamas mokyklos atvirumas išorinei aplinkai, siekiant sėkmingai įsitvirtinti dinamiškame ir sudėtingame pasaulyje. Švietimo vadyba, siekdama planingos kaitos, didžiausią dėmesį skiria bendradarbiavimo kultūrai: tinkamos nuostatos, lūkesčiai, elgesys, tarpusavio santykiai, skatinantys darnią, jaukią aplinką veikia ne tik ugdymo procesą, mokyklos bendruomenės klimata, bet ir visą visuomenę.

Vienas iš svarbiausių mokyklos uždavinių – tobulinti mokinių tėvų ir mokytojų bendradarbiavimą siekiant geresnių mokymo ir mokymosi rezultatų. Siekiamos bendrų ugdymo tikslų, mokykla ir šeima, mokykla ir viešosios įstaigos, turi padėti viena kitai, stiprinti bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, drauge kurti vaiko, jaunuolio edukacinę erdvę.

Šiandien mokyklos sąvoka labai praturtėjusi. Mokykla įaugo į visuomenę, kaip neatsiejama visuomeninio gyvenimo dalis, užimanti viena iš svarbiausių visuomenės kultūrinio gyvenimo vietų visuomenės pažangą. Šiandieninio mokytojo vaidmuo taip pat pasikeitęs. Jau kuris laikas kalbama apie nuolat besimokantį žmogų, apie informacinę visuomenę, apie būtinybę kurti bendradarbiavimo sistemas tarp mokyklos ir viešųjų organizacijų.

Pertvarkant mokyklų tinklą, formuojant naujos besimokančios mokyklos įvaizdį ir autoritetą visuomenėje, labai svarbu sužinoti ir įvertinti pačių ugdymo dalyvių - mokytojų, mokinių ir jų tėvų, viešųjų įstaigų nuostatas į esminius bendros veiklos pokyčius, analizuoti dabartines mokyklos problemas, akcentuoti ir aiškintis partnerystės svarbą. Per pastarąjį dešimtmetį įvyko esminių pokyčių šeimos ir mokyklos, mokyklos ir viešųjų organizacijų bendradarbiavimo srityje. Bendruomenių kūrimo programų įgyvendinimas, mokyklos tapimas atviromis organizacijomis, profesionalios patirties perėmimas iš užsienio, tarptautinių projektų vykdymas, nuolatinis ryšių palaikymas su visuomene lemia, kad formuojasi nauji santykiai tarp mokyklos ir ją supančios aplinkos.

Dabartinė pedagogika ir psichologija, švietimo vadyba vis labiau gilina santykių palaikymo galimybes su viešomis organizacijomis ir bendruomenėmis, nuolat akcentuoja partneriško bendradarbiavimo idėjas. Mokyklos ir visuomenės glaudus bendradarbiavimas yra

vienas svarbiausių ir siekiamiausių besimokančios organizacijos kūrimo bruožų. Bendrąjį lavinimą teikiančių organizacijų vadovų praktika rodo, kad bendravimas ir bendradarbiavimas tarp mokyklos ir viešųjų įstaigų yra ganėtinai sudėtingas ir formalus procesas. Įgyvendinti bendradarbiavimo principus, inicijuoti visuomenės ir mokyklos dialogą ne visada pavyksta. Šiandieninė situacija parodo, kad problema yra dėl per nelyg didelio atotrūkio - pirmiausiai tarp tėvų ir vaikų, mokyklos ir mokinių tėvų, tuo pačiu ir tarp mokyklos ir visuomenės – per daug dalykiškų santykių, skirtingų požiūrių į vaiko mokymosi, elgesio rezultatus, nesuderintų ir nesutampančių mokyklos ir visuomenės interesų, skirtingai suvokiamų dalykų interpretavimo, skirtingo atsakomybės supratimo, nevienodų galių pripažinimo vieni kitų atžvilgiu. Todėl svarbu išsiaiškinti, ką apie viešųjų įstaigų ir mokyklos partnerystę mano mokinių tėvai, pedagogai, valstybės tarnautojai; kokią įtaką turi mokyklos bendradarbiavimui su viešųjų įstaigų tarnautojais mokinių socializacijai bei edukacijai; kaip mokyklos kaita keičia individų mąstyseną ir veikseną; kokie procesai trukdo užmegzti glaudžius bendradarbiavimo santykius tarp mokyklos ir viešųjų įstaigų.

Temos aktualumas. Gyvenant nuolat besikeičiančiame pasaulyje, kuris vis dažniau įvairių mokslininkų (Fullan, 1988; Hargreaves, 1999; Hopkins, Asnsow, 1998 ir kt.) vadinamas postmoderniuoju amžiumi, privalome nuolat ieškoti naujų bendravimo, bendradarbiavimo formų su visuomene. Tokiame pasaulyje nuolatinė kaita neišvengiama. Aštrėjant konkurencijai net ir tarp ugdymo įstaigų, mokyklai veikiant rinkos sąlygomis, tenka nuolat prisitaikyti prie naujų visuomenės poreikių.

Hopkins ir kt. (1998) teigimu, mokykla remiasi artimiausiai su mokykla susijusių žmonių - mokytojų, vadovų, valdžios atstovų ir tėvų sugebėjimais, siekiais ir energija. Bitinas (1998) teigia, kad viena svarbiausių humanistinės pedagogikos idėjų yra atviros mokyklos samprata. Pabrėžiama, kad „atvira mokykla atlieka daug funkcijų: mokykla yra atviras langas į gyvenimą, pasaulį, kultūrą, gamtą, socialinę tikrovę, kitus žmones“. (Bitinas 2000, p.169)

Kadangi mokyklos atlieka begalo daug funkcijų ruošiant jaunąją kartą visuomeniniam gyvenimui, todėl galima teigti, kad aktualu įvertinti mokyklos ir viešųjų įstaigų sąveikos dėsningumus. Bendravimo ir bendradarbiavimo formas, jų įtaką mokinių ugdymui. Mokyklos užimama pozicija, nusistatymai, atitinkamo vaidmens pasirinkimas apsprendžia jos santykį su aplinka ir pačia savimi, t.y. mokyklos bendruomenės ir visuomenės santykį. Dabartiniame laikotarpyje sėkmę garantuoja įgūdžiai tokie kaip gebėjimas išvelgti dėsningumus; sisteminis mąstymas; nuolatinis mokymasis; socialiniai gebėjimai bendrauti ir bendradarbiauti su kitais. Visus šiuos išvardintus įgūdžius formuoja mokykla, todėl galima teigti, kad vaikų švietimas, ugdymas yra bendras visos visuomenės reikalas. Mokyklai keliamas bendrasis tikslas, kurį Jovaiša (2001)

apibrėžia kaip: „padėti individo saviraiškai realiomis ir idealiomis vertybėmis išplėtoti prigimties duomenų visumą, kad galėtų protingai, kūrybingai ir dorai veikti gyvenime“ (Jovaiša, 2001, p.25), todėl mokykla turi inicijuoti bendravimą ir bendradarbiavimą su mokyklos bendruomene, teisėsaugos atstovais, kultūros darbuotojais, seniūnijomis, savivaldybėmis, sveikatos priežiūros įstaigomis, bažnyčiomis ir kitomis viešosiomis organizacijomis. Dirbant kartu lengviau galima spręsti iškilusias problemas ir daryti įtaką vaikų pažangai, saugumui, socializacijai visuomenėje. Demokratiniu keliu einančiai ir atvirai mokyklai būtina įgyvendinti vieną iš svarbiausių šiuolaikinės pedagogikos tikslų – bendradarbiavimą. Mokyklos ir viešųjų įstaigų bendradarbiavimas turi tapti glaudus, kokybiškas, nuoseklus. Suvokiant mokyklos ir Viešųjų įstaigų svarbą ugdymo procese, tikslinga ieškoti būdų, kaip stiprinti mokyklos bendruomenės ir visuomenės ryšius, mokyklą paversti atvira organizacija nuolat palaikančią ryšius su viešomis įstaigomis ir visuomene.

Tyrimo objektas - Kaimo mokyklos sąveika su aplinka.

Tyrimo dalykas – Kaimo mokyklų ir viešųjų įstaigų bendradarbiavimas.

Tyrimo tikslas – Kaimo mokyklos ir viešųjų įstaigų bendradarbiavimo galimybių nustatymas.

Tikslui pasiekti keliami **uždaviniai**:

1. Išanalizuoti mokslinę literatūrą, švietimo sistemą reglamentuojančius dokumentus vadybos problemų aspektu.
2. Atskleisti mokyklos bendruomenės nuomonę apie mokyklos bendradarbiavimą, ryšius su viešosiomis įstaigomis.
3. Apibūdinti mokyklą kaip atvirą organizaciją, galinčią įtakoti kaimo bendruomenės sociokultūrinį gyvenimą.
4. Nustatyti kaimo mokyklos ir viešųjų įstaigų bendradarbiavimo ypatumus.

Hipotezė:

Bendradarbiavimas su viešosiomis įstaigomis, ryšių su visuomene palaikymas, formuoja palankų požiūrį į kaimo mokyklą kaip į švietimo paslaugas teikiančią organizaciją, įtakančią kaimo bendruomenės veiklą.

Metodologija: remiamasi pagrindinėmis humanistinėmis filosofijos, pedagogikos, psichologijos idėjomis, grindžiančiomis demokratinius visuomenės santykius užtikrinančiomis žmogaus laisvę, asmenybės saviraišką ir prigimtinių galių ugdymą.

Tyrimo bazė:**Tiriamieji.**

Atliekant tyrimą apklaustos dvi respondentų grupės:

- I. Kauno rajono ugdymo įstaigų pedagogai.
- II. Kauno rajono ugdymų įstaigų mokinių tėvai.

Iš viso apklausoje dalyvavo 326 respondentai. Iš jų 235 tėvai ir 91 pedagogas.

Instrumentarijus. Respondentams pateikta anoniminė anketa. Ji grindžiama tiriamųjų savanoriškumo principais, garantuojant anonimiškumą.

Tyrimo metodai.

1. Duomenų rinkimo ir apdorojimo metodas.
2. Lyginimo ir apibendrinimo metodas.
3. Mokslinės literatūros analizė.
4. Respondentų anketinė apklausa.
5. Matematinė – statistinė duomenų analizė.

Tyrimo strategija. Tyrimo etapai:

Pirmas etapas : (2006m. rugsėjis – 2006 m. gruodis), literatūros šaltinių paieška, analizuojama filosofinė, psichologinė, pedagoginė literatūra, interneto duomenų bazė, formuojami tyrimo tikslai, uždaviniai, numatomi darbo metodai.

Antras etapas: (2007m. vasaris – 2007 m. birželis) tyrimo instrumento parinkimas, t.y. anketa; žvalgomasis tyrimas, konstatuojamasis tyrimas.

Trečias etapas: (2007m. rugsėjis – 2007 m. gruodis) tyrimo duomenų sisteminimas, analizė, tiriamosios dalie aprašas.

Ketvirtas etapas: (2008 sausis – 2008m. gegužė) teorinės ir tiriamosios darbo dalies redagavimas, išvadų rengimas.

Darbo struktūra:

Magistrinį darbą sudaro: santrauka, turinys, įvadas, 2 skyriai, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas, priedai. Pirmame skyriuje nagrinėjama mokslinė literatūra, tai teorinė dalis. Antrame skyriuje pateikiama mokslinio tyrimo analizė.

Teorinėje dalyje nagrinėjama švietimo organizacijos bendradarbiavimo problema, bendradarbiavimo samprata, švietimo organizacijos kultūros įtaka kuriant bendradarbiavimo kultūrą mokyklos viduje ir su viešosiomis organizacijomis. Daug dėmesio skiriama švietimo organizacijos ryšiams su visuomene taikomoms priemonėms ir jų įtakai ieškant bendradarbiavimo kanalų su kitomis organizacijomis. Taip pat apibendrinama mokyklos bendradarbiavimo svarba kuriant mokyklos valdymo strategijas ir veiklos kryptis socialinėje aplinkoje.

Praktinėje dalyje analizuojama kaimo mokyklos bendradarbiavimo su viešosiomis ir kitomis organizacijomis situacija. Tiriama, kokie veiksniai lemia švietimo organizacijos bendradarbiavimo kultūros kūrimą ir kas įtakoja organizacijos įvaizdžio formavimą, kuris padeda bendradarbiauti su įvairiomis organizacijomis ir ugdymo įstaigai tapti žinoma visuomenėje. Taip pat siekiama nustatyti, kokią naudą švietimo organizacijos gauna vystydamos bendradarbiavimo tinklą.

1. ŠVIETIMO ORGANIZACIJOS IR JOS APLINKOS SĄVEIKOS TEORINIAI ASPEKTAI

1.1 Bendradarbiavimo sampratos genezė

Sąvoka, kad žmogus laisvas, aktyvus lygiateisis subjektas – kaip ir „Aš“, suvokta gana vėlai. Pagrindinis dėmesys buvo kreipiamas į žmogaus veiksmus, o ne į tarpusavio santykius. Pirmieji tarpusavio santykius pradėjo gvildinti senovės graikų mąstytojai Platonas ir Sokratas. Žmogaus santykius Platonas su kitais žmonėmis vertino kaip teisingumo, dorybės išraišką. Sokratas skatino patiems žmonėms atrasti savo žinojimo kelią, pasitelkiant mąstymą. Žmogiškųjų santykių vystymąsi paskatino krikščionybės atsiradimas Europoje. Krikščionybė skatino bendruomeniškų santykių kūrimą atsižvelgiant ir sąveikaujant su kitais žmonėmis. Beveik visa žmogaus veikla iš tiesų yra nuolatinis bendradarbiavimas: asmenys kalba bendra kalba, jų elgesį reglamentuoja taisyklės bei didžiąją laiko dalį asmuo praleidžia grupėse (šeimoje, bendruomenėje). Bendradarbiavimas neatsiejamas nuo žmogaus aktyvumo, jo gebėjimo mokytis pritaikant savo patirtį.

XX amžiuje susiformavo naujas požiūris į asmenybę, į žmogaus santykį su kitais žmonėmis. Spartėjant visuomenės raidos procesui, ima formotis nauja žmogaus buvimo jo paties sukurtame pasaulyje samprata. Žmogus aiškinamas remiantis atvirų sistemų principais. Jis, kaip socialinė būtybė, yra laikomas atvira sistema, kuris į aplinką įtraukiamas per daiktišką ir refleksyvinę veiklą bendradarbiaujant su jį supančiais žmonėmis. Žmogus save realizuoja, skleidžia idėjas per bendravimą, per santykį su kitais, per bendrą veiklą. Taip individas išlieka pats savimi, kaip asmenybė ir sugeba pozityviai veikti. Žmogaus asmenybę kuria jo paties dalyvavimas visuomeniniame gyvenime, bendravimas, kūryba. Svarbiausia laisvos veiklos savybė – sugebėjimas kurti patį žmogų jo visuomeniniuose ryšiuose. (*Kontautienė, 2006*)

Bendradarbiavimas nuolat vyksta artimoje žmogaus aplinkoje, tačiau aplinka nuolat plečiasi ir bendradarbiavimas išauga į platesnį lygmenį. Dar S.Šalkauskis XX a. pradžioje, savo darbuose mokyklos bendradarbiavimo idėją išvystė iki tarptautinio bendradarbiavimo. Jo bendradarbiavimas apima ne tik pedagoginę sąveiką, bet ir visos tautos gyvenimą tarp tautų. (*Šalkauskis, 1992*)

Bendravimas yra žmonių santykių forma. Žmonės keičiasi patirtimi, nuomonėmis, dirba bendrą darbą. Bendravimas suteikia informacijos ir reguliuoja žmonių elgesį. Bendradarbiavimas – tai žmonių siekis darniai veikti su kitais žmonėmis, pasirengimas paremti ir padėti siekiant bendro tikslo. Tai elgesys ir procesai, kuriuos galėtume laikyti žmonių veiklos pagrindu, leidžiančiu kurti ir išlaikyti tvirtas demokratines bendruomenes.

Beveik visa žmogaus veikla iš tiesų yra nuolatinis bendradarbiavimas: asmenys kalba bendra kalba, jų elgesį reglamentuoja taisyklės bei didžiąją laiko dalį asmuo praleidžia grupėse (šeimoje, mokykloje, bendruomenėje). Bendradarbiavimas neatsiejamas nuo žmogaus aktyvumo, jo gebėjimo mokytis pritaikant savo patirtį. Bendradarbiavimas atsiranda tik tada, kai individus ar grupes sieja idėjos, sukuriama santykiai, paremti lygiomis teisėmis, pasitikėjimu ir bendrų tikslų siekimu. Bendradarbiavimu laikytinas bendras bent dviejų asmenų veiklos vykdymas. Galima teigti, kad bendravimas svarbus bendradarbiavimui žmonėms kartu dirbant vieną darbą. Dar kiti autoriai bendradarbiavimą laiko vertybe, kuri turi būti mūsų visuomenėje pripažįstama, nes bendradarbiavimas formuoja „naują“ – demokratinę – visuomenės kultūrą visose socialinio gyvenimo srityse. (*Skeirienė, 2008*)

1.2. Švietimo organizacijos kultūros įtaka bendradarbiavimo procesui

Organizacijos kultūros sąvoka mokslinėje literatūroje apibrėžiama nevienareikšmiškai, dauguma autorių akcentuoja tokias sudedamąsias dalis, kaip: vertybės, tradicijos, išoriškai matomas darbuotojų elgesys, organizacijos filosofija, simboliai ir kt.

Kaip teigia Želvys R. (2003) „Organizacijos kultūra – tai būdingų tos ar kitos organizacijos nariams normų, vertybių bei įsitikinimų visuma.“ (*Želvys, 2003, p. 55*).

Organizacijos kultūra yra sukuriama organizacijos viduje ir naudojamas kaip savęs suvokimas ir išskiriamas iš visumos perduodant informaciją išorinėms auditorijoms, kurios organizaciją suvokia dėka komunikacijos pastangomis, tuo pačiu ir užmezgant bendradarbiavimo santykius. (*Ceimnolonskytė, 2004, p.184*)

Želvys R. (2003) nurodo keletą organizacijos kultūros funkcijų:

- Suteikia organizacijai unikalumo (išskiria organizaciją iš kitų);
- Formuoja darbuotojams tapatumo jausmą;
- Sustiprina organizacijos kaip socialinės sistemos stabilumą;
- Formuoja ir kryptingai veikia darbuotojų požiūrį bei elgseną.“ (*Želvys, 2003, p. 56*).

Kaip teigia C. Hopkins (*Hopkins, 1998, p.127-128*), jog mokyklos kultūra yra sudėtingas reiškinys, kuri reiškiasi trimis skirtingais lygmenimis.

1. Transracionalusis lygmuo – vertybės suvokiamos kaip metafizinės ir pagrįstos tikėjimais, etikos kodeksu bei moralinėmis idėjomis. Šio lygmens vertybes ko gero suvokia nedaugelis mokyklų.

2. Racionalusis lygmuo – vertybės suprantamos ir grindžiamos tam tikrame normų, papročių, lūkesčių bei standartų kontekste ir priklauso nuo kolektyvo patvirtinimo. Šio lygmens

vertybes dauguma mokyklų atskleidžia savo suformuluotuose tiksluose, normose, taisyklėse, mokyklos programoje, kasdienėje praktikoje, papročiuose ir ceremonijose.

3. Subracionalusis lygmuo – vertybės suvokiamos kaip asmeninės simpatijos ir jausmai, jos glūdi emocijose, jos labai svarbios, tiesioginės, afektinės ir biheivoristinės. Iš esmės jos asocialios ir amoralios. Šis lygmuo daugelyje mokyklų vaidina labai svarbų vaidmenį, ypač todėl, kad mokykla nėra įpratusi reikštis racionalių lygmeniu, ir dėl valdžios, kurią turi tam tikri mokytojai (dėl didelės autonomijos). Asmeninės simpatijos turi tendenciją dominuoti. (*Hopkins, Ainscow, West, 1998, p.127-128.*)

Vertybės bei normos iškyla šiuose lygmenyse: individo, grupės (klasės), organizacijos (mokyklos), subkultūriniame (t.y. mokyklas priešinant su kitomis organizacijomis) ir visuomenės „etoso“ lygmeniu). Norint daryti įtaką mokyklos kultūrai, svarbiausia daryti poveikį individo ir grupės lygmeniu, kurie, nepaisant organizacijos kultūros statiškumo, šiuo atveju yra lengviausiai įtakojami. (*Dalin, Rolff, Kleekamp, 1999, p.141*)

Sudarant bendradarbiavimo strategiją reikia vadovautis keturiomis pagrindinėmis vadybos funkcijomis: planavimu, organizavimu, vadovavimu ir kontrole.

Rengiant strateginį plėtros planą, reikia atsižvelgti į tai, kad jis turi būti kuriamas atkreipiant dėmesį į organizacijos aplinkas – vidinę ir išorinę.

R. Jucevičius teigia, kad pagrindinis strateginio valdymo elementas yra strateginė analizė. Per ją ugdymo įstaiga susiejama su savo mikro- ir makro- aplinka, čia esančiomis galimybėmis ir grėsmėmis. (*Jucevičius, 1998.*)

1. Taigi visų pirma reikėtų atlikti švietimo organizacijos situacijos analizę.

Išsiaiškinami, kokią vietą mokykla užima tarp kitų ugdymo įstaigų, kokiais partneriais palaiko ryšius. Svarbu iširti vartotojų ir kitų auditorijų, tiek vidinių, tiek išorinių, požiūrį į mokyklą, įvertinti esamą situaciją, jos privalumus ir trūkumus. Kokie galimi pagrindiniai trukdžiai. Reikia įvertinti švietimo situaciją apskritai, konkurentus (kitas mokyklas), vartotojų (mokinių, tėvų) požiūrį ir kt. kontaktinių auditorijų įvertinimą, jų polinkį bendradarbiauti.

2. SWOT analizė – tai organizacijos veiklos ir susiklosčiusių aplinkos veiksnių tyrimas, siekiant nustatyti, kurie jų yra palankūs ar nepalankūs numatytam tikslui pasiekti. Atliekant SWOT analizę tiriama keturi ugdymo įstaigos veiklos aspektai: galimybės, grėsmės, privalumai, trūkumai. (*Želvys, 2003, p. 24*)

3. Mokyklos teikiamų paslaugų analizė. Tiriama, kaip mokyklos veikla atitinka mokinių, tėvų, mokytojų lūkesčius. Jeigu mokyklos veikla neatitinka keliamų reikalavimų, ji negali tikėtis visuomenės pripažinimo, t.y. palankaus bendradarbiavimo ir nepriekaištingos reputacijos.

4. Konkrečių bendradarbiavimo priemonių parinkimas, pvz., tai gali būti ryšių su visuomene skatinimas, bendradarbiavimas su pedagogais ir mokinių tėvais, reklama ir kt.

Atlikusi išsamią analizę ir nustatčius savo privalumus bei trūkumus, mokykla jau žino, kuria linkme jai reikėtų įdėti daugiausiai pastangų sukuriant palankią atmosferą bendradarbiavimui tarp vidinių organizacijos auditorijų ir išorinių auditorijų, todėl gali pradėti organizuoti konkrečią veiklą.

Svarbu, kad bendradarbiavimo modelio kūrimas būtų vykdomas planingai ir nuosekliai, todėl būtinas atsakingas vadovavimas. Vadovas, turi prižiūrėti, kokiomis kryptimis vyksta bendradarbiavimas tarp skirtingų auditorijų ir įgyvendinama valdymo strategija, t.y. jis nuolat kontroliuoja esamą padėtį.

Videika D.(2004) pateikia įvairių rekomendacijų kaip formuoti ugdymo įstaigos įvaizdį.

Kiekvienai ugdymo įstaigai derėtų turėti:

- savo simboliką (vėliavą, ženklelius, himną, talismaną, reklaminių atributų: marškinėlių, uniformą atvirukų, lankstinukų ir pan.)(žr.2 priedas, 2.1; 2.2 pav.);

- sporto ir meno kolektyvų;
- tradicinių švenčių;
- mokyklos metraščių ir laikraščių;
- muziejų;
- interneto svetainę;
- mokytojų, mokinių ir jų tėvų jungtinę tarybą;
- kuo žymesnių rėmėjų: (Seimo narių, garsių firmų, žiniasklaidos bendrovių ir pan.);
- kapelioną, kuris reklamuotų mokyklą tikinčiųjų bendruomenėje bei puoselėtų dorą pačioje ugdymo įstaigoje. (*Videika, 2004, p. 8.*)

Kaip teigia Videika D., Želvyys R. ir kt. teoretikai. Bendrojo lavinimo mokyklų įvaizdį formuoja :

Viešoji informacija – reikia siekti, kad apie ugdymo įstaigos auklėtinių ir personalo visuomeninę raišką, įvairiopus pasiekimus šalies ir tarptautiniu mastu būtų pranešama spaudoje, per televiziją, radiją;

Reklama – ja norima pritraukti ir išlaikyti vartotoją; klientą svarbu sudominti, todėl konstruojant reklamą reikėtų pradėti intriga, ryškiausiais pasiūlymo aspektais;

Lobizmas – kryptingas poveikis valdžiai ir jos priimtiems sprendimams;

Rėmėjai, turintys gerą vardą, – tai visiems imponuoja;

Tėvai – jie atstovauja daugybei profesijų ir darboviečių, taigi gali padėti užmegzti bendradarbiavimo ryšius su įvairiomis organizacijomis.

Mokyklos personalas – jis formuoja (ar bent turėtų tai daryti) klientams priimtina kultūrą bei užtikrina siūlomų paslaugų kokybę;

Besimokantieji, t.y. jų raiška už ugdymo įstaigos ribų;

Vietos ir centrinė valdžia – teigiamas jos įvertinimas visuomenei labai svarbus“.

(*Želvys, 2003, p.24; Videika, 2004. p.8*)

1.2.1. Bendradarbiavimo kultūra

Mokyklos, kurios skatina gerą mokymąsi, palaiko organizacijos kultūrą, galima priskirti prie žengiančių pirmyn. Kitaip tariant, sėkmingos mokyklos yra tos, kurios sąmoningai kuria ir palaiko tokią organizacijos kultūrą, kuri tobulina mokymo procesą. Tobulėjančios mokyklos kultūra dažnai vadinama bendradarbiavimo kultūra. (*Hopkins, Ainscow, West, 1998, p.133-134*). Kultūra bendruomenės nariams perteikia istoriškai sukurtus ir visiems priimtinius sprendimus. Mokytojų darbo stiliams ir strategijoms visuomet įtakos turi esamų ir buvusių bendradarbių požiūriai ir orientacijos. Mokytojų kultūros turinį sudaro esminiai požiūriai, vertybės, įsitikinimai, įpročiai, prielaidos ir veiklų atlikimo būdai, kurie būdingi tam tikrai mokytojų bendruomenei. Mokymo kultūros formą sudaro tam tikros bendruomenės narių būdingi tarpusavio santykių modeliai ir jungimosi į grupes formos. (*Kontautienė, 2006, p.123-124*)

Kuriant naujas strategijas mokyklai, siekiant konkurencingumo rinkoje – svarbiausias uždavinys sukurti bendradarbiavimo kultūrą. Mokyklos kultūrai svarbu partnerystės santykiai visų pirma organizacijos viduje. Bendra veikla turi būti išnaudojama plėtojant visos mokyklos veiklą, kad tarp mokyklos bendruomenės klostytųsi partneriški santykiai, būtų dalijamasi idėjomis, patirtimi, teikiama parama tėvams, kurie įsitraukia į bendrą mokyklos veiklą. (*Mikoliūnienė, 2002, p.6*)

Tačiau realybėje dažnas reiškinys, bei mokslinėje literatūroje pateikiami duomenys, kad tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo problema gana aktuali. Mokytojai yra linkę išlaikyti atstumą bendraujant su tėvais ir galima teikti, kad faktiškai mokytojai ir tėvai mažai bendrauja. N.Trinkaitė (2004) remdamasi Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodikos (2002) 2d. pateikia duomenis kurie rodo, kad mažai dėmesio skiriama tėvų ir mokyklos partnerystės ryšiams stiprinti, o pagal Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodikos (2002) 1 d. pateikia švietimo įstaigos ir tėvų bendradarbiavimo iliustracijas 2 lygmens (“patenkinama”) vertinimą.

Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo problemos

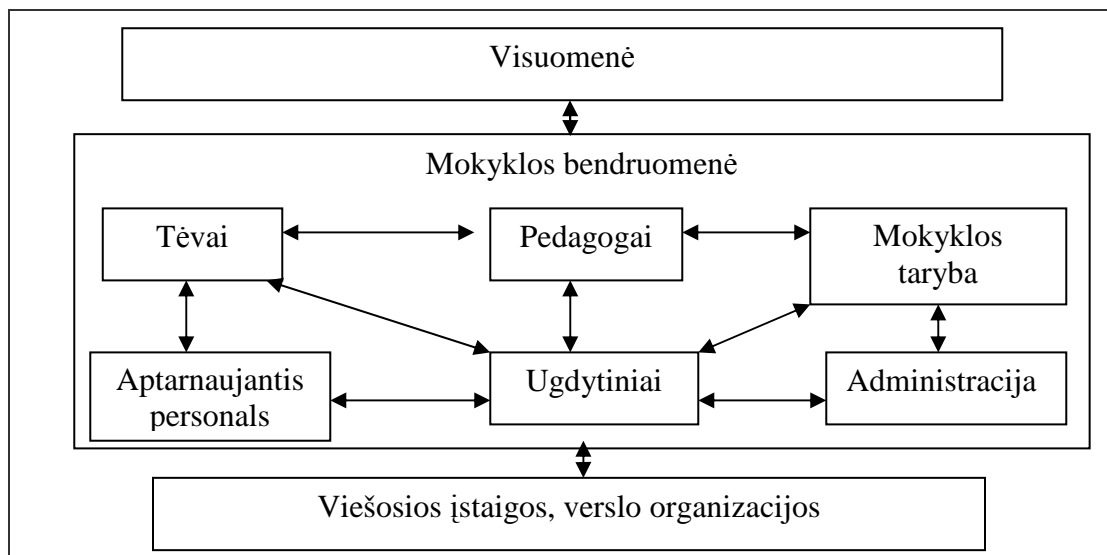
Mokyklos kultūra	
1. Tapatumo ir pasididžiavimo mokykla jausmas	<ul style="list-style-type: none"> • bendruomenės nariai pripažysta mokyklos viziją, bet asmeniškai aktyviai neprišideda prie jos įgyvendinimo; • nedalyvauja kuriant įvaizdį
2. Lygių galimybių suteikimas, teisingumas	<ul style="list-style-type: none"> • mokyklos veikla tik iš dalies grindžiama lygių galimybių principu.
3. Aplinkos svetingumas	<ul style="list-style-type: none"> • mokyklos aplinka nepakankamai svetinga; • tėvų ir tūtų asmenų sutikimas nelaikomas svarbia mokyklos veiklos dalimi.
4. Bendravimas ir bendradarbiavimas	<ul style="list-style-type: none"> • bendruomenės narių bendravimo ir bendradarbiavimo principai nėra nuoseklūs; • mikroklimatas nėra visai geras, pasitaiko nepagarbos, nejautrumo, nepasitikėjimo vienas kitu atvejų; • moksleivių socializacijai skiriama nepakankamai dėmesio.
Mokyklos bendruomenė ir savivalda	
Tėvų įtraukimas į mokyklos veiklą	<ul style="list-style-type: none"> • tėvai mokyklos veikloje dalyvauja epizodiškai; • mokyklos ir tėvų bendradarbiavimas negrindžiamas partnerystės principu.
Mokyklos ryšiai	
Mokyklos vieta bendruomenėje	<ul style="list-style-type: none"> • mokyklos veikla vietos bendruomenėje nėra aktyvi

Šaltinis : Trinkaitė N. Tėvų ir mokyklos bendradarbiavimas: tėvų nuostatų struktūra ir intensyvumas. 2004.p.52-53.

Kuriant bendradarbiavimo kultūrą mokykloje yra didelė tarpusavio priklausomybė, atsakomybė ir kolektyvinis išpareigojimas. Kiekvienoje mokykloje bendradarbiavimo kultūros gali būti skirtingos, turinčios bendrų bruožų. Tačiau kiekviena bendradarbiavimo kultūra yra kiekvienos mokyklos laimėjimas. (*Hopkins , Ainscow , West ,1998, p.134*)

Lietuvoje 2006 - 2007 m. finišavo besimokančių mokyklų tinklo (BMT) projektas, kuriame dalyvavo 42-jų mokyklų komandos iš skirtingų ugdymo įstaigų tipo. Ši programa sprendžia įvairias mokyklos bendruomenės problemas, vienos iš kitų perimdamos jų bendruomenei tinkančias sprendimų formas ir besidalindamos patirtimi, mokosi bendradarbiauti. Tai mokyklų tobulino programa, į kurią įsitraukdamos Lietuvos mokyklos, kuria naują - bendradarbiavimo - kultūrą. Bendradarbiavimas padeda stiprinti komandinį darbą mokykloje, bendradarbiaujant identifikuojamos problemos, randamas tinkamiausias sprendimo kelias, surandami nauji partneriai. (*Plienaitytė, 2008*)

Kuriama bendradarbiavimo kultūra mokykloje, tarpusavio bendradarbiavimo sąsajos matomos iš 1.1 paveikslo .

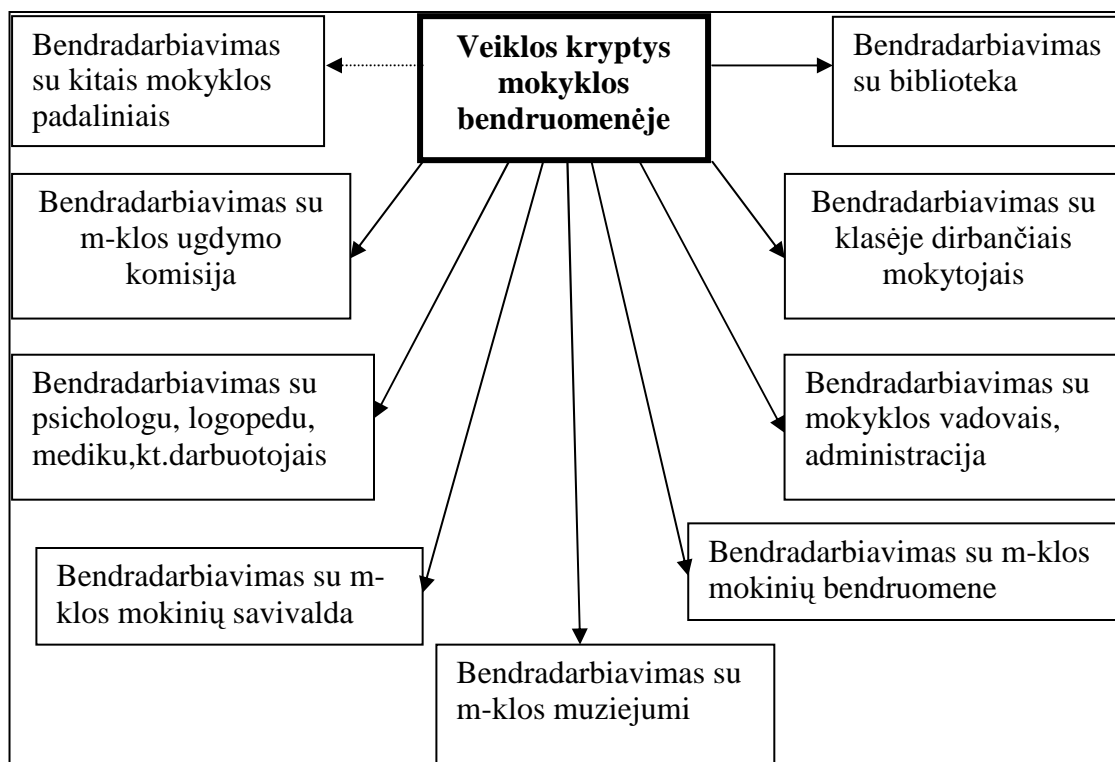

1.1 pav. Mokyklos bendradarbiavimo modelis

Bendradarbiavimo programos rengimo kiekvienam etapui reikia skirti pakankamai dėmesio, atsižvelgti į kiekvieną proceso dalyvį, įvertinti bendravimo ir bendradarbiavimo galimybes. Sėkmingai surinkti bendradarbiavimo komandą - yra lėtas procesas, reikalaujantis kantrybės ir atkaklumo, tinkamų narių parinkimo ir pastovaus jų mokymo. Komandos veiksmingumą lemia ne tik jos narių kompetencijos lygis, bet ir jų pageidaujamas suderinamumas, t.y grupės sutelktumas bei aiškus funkcijų ir atsakomybių pasiskirstymas. (Sivec, 2005)

Svarbu nepamiršti, kad pedagoginiame procese dalyvauja ne tik mokytojai, mokiniai, tėvai bet ir aplinkoje esančios organizacijos medicinos įstaigos, policijos nuovados, muziejai, bibliotekos, seniūnijos, įvairios privačios organizacijos ir kt. kurios esti vietos bendruomenės aplinkoje ir daro pakankamai svarų poveikį mokyklos bendruomenei.

Kuriant bendradarbiavimo kultūrą mokykloje, didžiulis vaidmuo tenka klasės auklėtojui, kuris kuria klasės auklėtojo veiklos programą, kurioje numato veiklos kryptis mokyklos bendruomenėje. Veiklos sferos apima daugelį bendravimo sričių mokyklos bendruomenėje. Ivanauskienė F.(2000) rekomenduoja kuriant klasės auklėtojo veikos planą atsižvelgti į veiklos kryptis mokyklos bendruomenėje. Šios kryptys pateikiamos schemeje.

1.2 pav. Klasės auklėtojo ir mokinių veiklos kryptys mokyklos bendruomenėje

Šaltinis : Ivanauskienė F. Individualioji klasės auklėtojo veiklos programa. 2000.p.64.

Susiklosčius bendravimo kultūrai mokykloje tampa daug paprasčiau užmegzti bendradarbiavimo santykius su aplinkos organizacijomis, kadangi tiek mokiniai, tiek pedagogai išsiugdo kultūrinę ir socialinę kompetenciją, gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti su įvairių socialinių bei kultūrinių sluoksnių žmonėmis.

Mokyklos veiklos kryptys ir bendruomeniškų santykių užmezgimas priklauso nuo regiono kultūros, pramoninio, pilietinio gyvenimo ypatumų ir savitumo. Mokykla gali orientotis į socialinėje aplinkoje esančius potencialius bendradarbiavimo partnerius. (Ivanauskienė F.(2000)p.65)

Kaip teigia Fullan(1998), kiekvienas mokytojas turi tapti mokyklos ir visuomenės tobulinimo tarpininku. Ir sugebėti užmegzti, vertinti ir plėtoti bendradarbiavimą bei partnerystę su moksleiviais, kolegomis, tėvais, bendruomenės nariais, vyriausybės ir socialinėmis bei verslo tarnybomis.

Hargreaves(1999) išskiria keturias pagrindines mokymo (mokytoju) kultūros formas:

- pedagoginis individualizmas. Būdinga atsiribojimas, tobulėjimo ribos;apsauga nuo išorės kišimosi;

- bendradarbiavimas; dalinimasis, pasitikėjimas, pagarba; „šeimos“ struktūra, kuriai būdingas tėviškas arba materialistiškas vadovavimas.
- tariamasis kolegialumas; tariamas struktūros kūrimas; tariamo kolegialumo ir jos kontrolės strategija; administracinės procedūros, saugi imitacija; priemonės slopinančios troškimus.
- skaldymas (balkanizacija) nesuderinamumas; lojalumas ir tapatumas siejamas su tam tikra grupe; visuma yra mažiau nei jos dalių suma. (*Hargreaves*, 1999, p.312)

Šios kultūros turi savitus bruožus ir jas galima išvėlyti mokyklos bendruomenėse. Tačiau šiuolaikinė atvira pokyčiams mokykla turi orientuotis į bendradarbiavimo kultūrą, kuriai būdinga tarpusavio parama. Mokytojai bendradarbiauja tarpusavyje, kad galėtų realizuoti asmenines ir išorines iniciatyvas. Bendradarbiavimo kultūra dažniausiai skatina mokytojus dirbti drauge ar siekti tikslų, bet ne vykdyti kitų numatytus tikslus. Mokyklų, kuriose siekiama sukurti bendradarbiavimo kultūrą, administracijai gali kilti sunkumų ne tik dėl žmonių santykių, bet ir dėl kontrolės. (*Kontautienė*, 2006, p. 128)

1.2.2. Švietimo organizacijos bendradarbiavimo kryptys socialinėje aplinkoje

Sėkmingai dirbančios mokyklos rinkos sąlygomis tapatinamos veikloje ne vien su mokytojais, bet ir su mokiniais, jų tėvais, ir kitais vietos bendruomenės nariais. Kai kurios mokyklos sugeba užmegzti gerus santykius su platesne bendruomene, ir taip padeda susiklostyti palankioms mokymuisi aplinkybėms. Pakankamai daug dėmesio bendradarbiavimui yra skiriama ir Valstybinio švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatuose (2003):

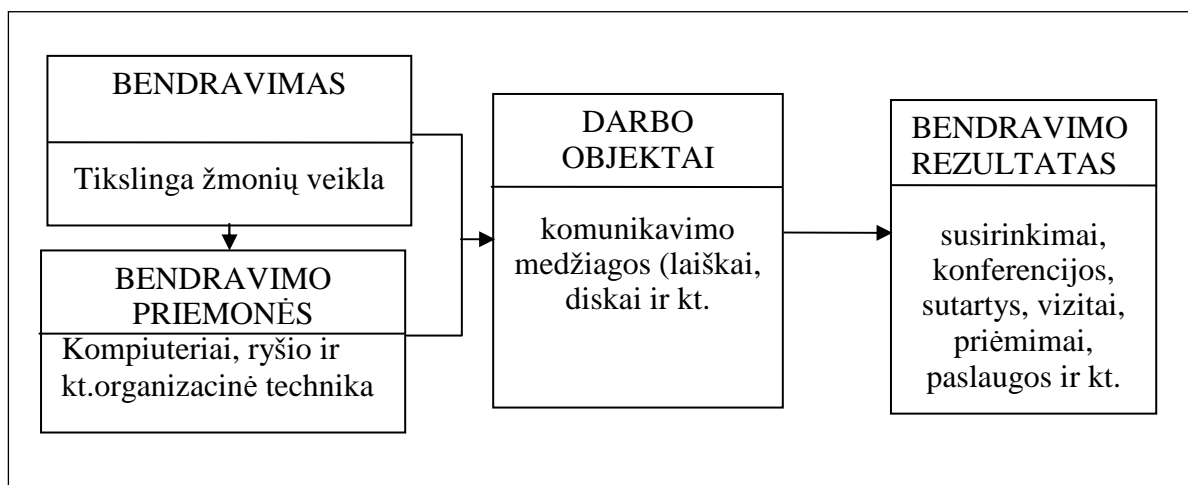
1. Kad būtų užtikrinta švietimo plėtotės efektyvumas ir darna:

- Seniūnijose, savivaldybėse, apskrityse ima aktyviai veikti nevyriausybinės organizacijos ir įvairūs neformalūs susivienijimai, įtvirtinantys vietos žmonių ir institucijų bendros atsakomybės už vaikų ugdymą nuostatą.
- Stiprinama ir plėtojama mokyklos ir vietos bendruomenės sąveika.

Organizuojant bendravimo ir bendradarbiavimo procesą socialinėje aplinkoje svarbu nepamiršti ir bendravimo etiką. Kuri turi didelę reikšmę sėkmingai švietimo organizacijos veiklai, nepaisant kurioje vietovėje (kaimo, miesto) yra mokykla. Nepriekaištingi santykiai mokyklos

viduje, su visuomene, žiniasklaida ir kt., garantuoja organizacijos teigiamą įvaizdį. Rinkos santykių etika atspindi socialinę atsakomybę, visuomeninę misiją. Etika remiasi dorove, kultūra, aukšta morale, klasikinėmis tradicijomis, gerais įpročiais ir kt., o tai yra aktualu mokyklos kultūrai.

Bendravimo procese galima išskirti keturias sudedamąsias dalis: bendravimą, bendravimo priemones, darbo objektus ir bendravimo rezultatus(ž. 1.3 pav.)

1.3 pav. Bendravimo proceso schema

Šaltinis :Misevičius V. Verslo etikos ir bendravimo organizavimo pagrindai. 2006 p.60.

Bendravimas užima svarbią vietą įmonių ir organizacijų veikloje siekiant asmeninės ekonominės naudos, tačiau santykiai turi būti grindžiami sąžiningumu, teisingumu ir pasitikėjimu. Bendraujant išryškėja žmogaus santykis su kitais asmenimis ir bendruomene. Kiekvienas bendravimas yra lydimas tam tikro rezultato, kuris matomas ir 1.3 pav. kai atsiranda ryšys tarp dviejų ar daugiau asmenų prasideda komunikacijos procesas (Misevičius V. 2006 p.60), kurį analizuosiu ž. 1.3. poskyryje.

Organizaciją veikia mažiausiai vienos kultūros aplinka. Ją veikia tos aplinkos nuostatos gyvenimo būdas, kultūrinės vertybės ir tradicijos. Galime išskirti pokyčius, kurie svarbūs švietimo organizacijoms (Jevell, Bruce (2003), p. 107):

- Mažėja vaikų skaičius šeimoje;
- Visuomenė linksta į neformalumą;
- Daugėja vienišų žmonių;
- Randasi bevaikių šeimų;
- Daugiau dėmesio skiriama gyvūnų globai;
- Gyvenimą siekiama padaryti patogesni.

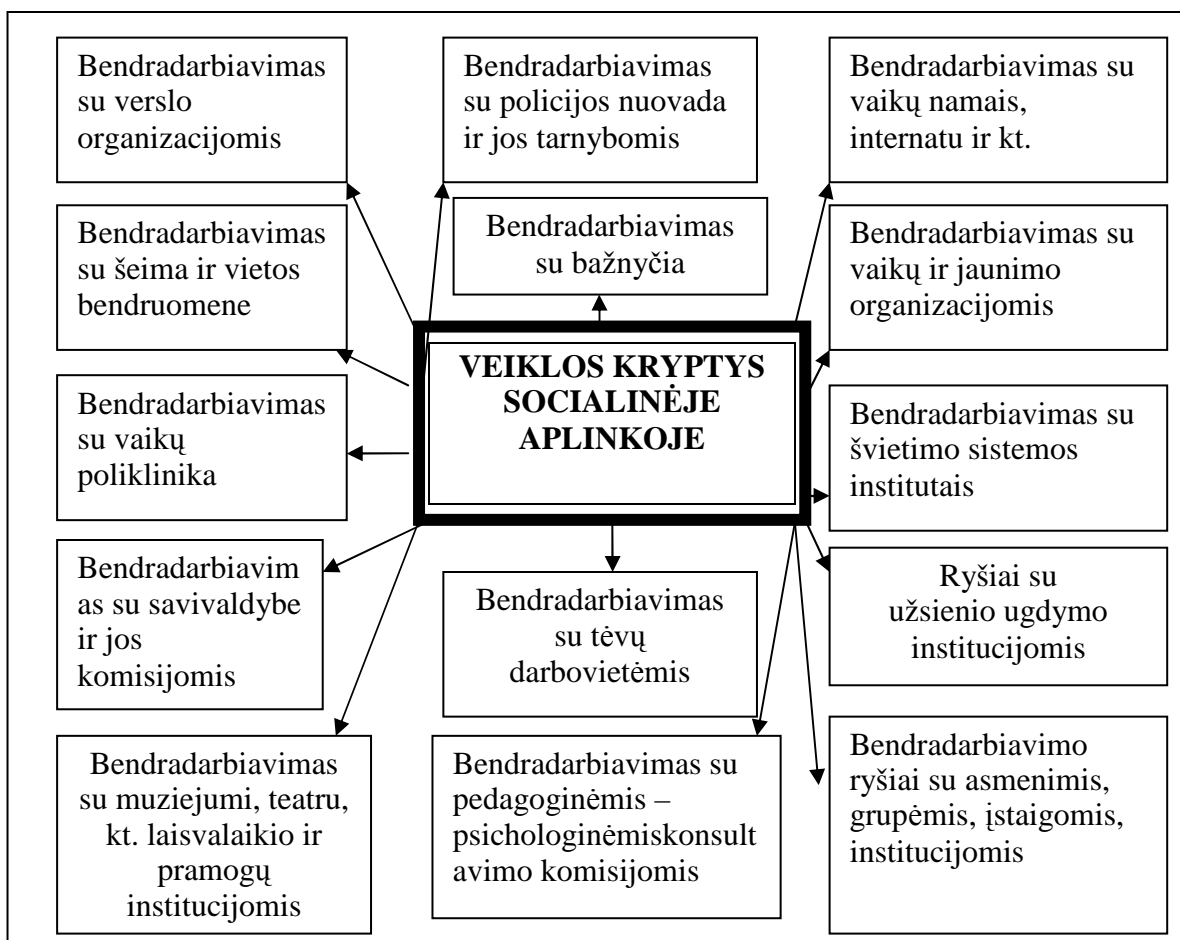
Vienas svarbiausių socialinės aplinkos rodiklių – šalies gyventojų skaičius. Švietimo organizacijai naudinga kai šalies gyventojų skaičius didėja. (Jewell, Bruce R., (2002)p. 104). Strateginiu požiūriu svarbu atsižvelgti ir į švietimą jau vien todėl, kad beveik visų organizacijų veiklos sėkmę lemia bendras gyventojų išsilavinimo lygis. Šis veiksnys turi didelę įtaką ir pačios mokyklos sklandžiam darbui, kadangi mokykla yra visuomenės dalis, kuriai tenka bendradarbiauti ir bendrauti su visais socialiniais sluoksniais. Išplėtotą švietimo sistemą suteikia galimybę visoms organizacijoms apsirūpinti aukštos kvalifikacijos specialistais, bei aukštos kultūros žmonėmis. (Robbins S. P, (2003).p. 65)

Analizuojant mokslinę literatūrą galima pastebėti, kad didelis dėmesys skiriamas mokyklai ir jos veiklos daromą įtaką visuomenės socialiniams sluoksniams. Todėl švietimo organizacijoms labai yra aktualu užmegzti artimus bendradarbiavimo ryšius su socialinėje aplinkoje esančiomis organizacijomis, kurių dėka būtų daroma teigiama įtaka vietos bendruomenei.

Mokykla parengia asmenį laisvam ir atsakingam gyvenimui, plečia jo kultūrinę ir socialinę kompetenciją, ugdo gebėjimus bendrauti ir bendradarbiauti su įvairių visuomenių bei kultūrų žmonėmis. Todėl pravartu mokyklai bendradarbiauti su socialine mokyklos aplinka apimančiomis sritimis kaip:

- Bendradarbiavimas su tėvais;
- Bendradarbiavimas su bažnyčia, muziejumi, teatru, kt. laisvalaikio ir pramogų institucijomis;
- Bendradarbiavimas su vaikų poliklinika;
- Bendradarbiavimas su policijos nuovada.

Ivanauskienė F.(2000) pateikia mokyklos veiklos kryptis socialinėje aplinkoje (ž. pav. 1.4)

1.4 pav. Veiklos kryptys mokyklos sociokultūrinėje aplinkoje

Šaltinis : Ivanauskienė F. Individualioji klasės auklėtojo veiklos programa. 2000, p.66.

Spartūs socialiniai ir ekonominiai pokyčiai išryškina problemas, kurias mokykla stengiasi išspręsti. Mokykla viena nepajėgi išspręsti mokinių socialinių problemų, todėl ji ieško naujų galimybių problemoms spręsti. Mokyklos bendradarbiavimo su kitomis organizacijomis tinklo plėtojimas išauga į ilgalaikę partnerystę, kurios pagalba mokykla kvalifikuotai sprendžia kylančias mokyklos bendruomenės problemas ir suteikia mokiniams sparčią pagalbą. Partnerystė apima ir šeimas, ir mokyklą bei joms talkinančias įvairias institucijas, organizacijas, įstaigas. Partneriaujanti mokykla koordinuoja savo veiklą su daugeliu kitų tarnybų veikla, derina savo veiklą su partneriais įtraukdama juos į savo veiklos planus. (*Štuopytė, Leliūgienė, 2001, p. 61-62*).

Mokykla kurdama strateginius planus išsikelia sau tikslus, remdamasi savivaldybės administracijos švietimo plane numatytais tikslais ir prioritetais. Pavyzdžiui **Kauno rajono savivaldybės administracijos švietimo plane 2007-2013 m. numatyti tokie tikslai ir prioritetai:**

<...B Prioritetas: Valdymo tobulinimas

B.2 Tikslas. Skatinti bendradarbiavimą tarp sektorių bei aktyvinti bendruomenę, sprendžiant sveikatos problemas

C Prioritetas: Bendruomenės ugdymas

C.8 Tikslas. Sudaryti rajono bendruomenei sąlygas dalyvauti kultūroje ir ją vartoti;

C.9 Tikslas. Stiprinti visuomenės kūrybines galias, tenkinant bendruomenės poreikius;

C.12 Tikslas. Organizuoti jaunimo užimtumą...>

Mokykloms įgyvendinant savo strateginius planus, labai svarbus yra vietinių politikų dėmesys ir parama. Tuo labiau, kad jų tiksluose yra numatyti ugdymo įstaigų bendradarbiavimas su visuomene.

Kuo keliami tikslai bus suprantamesni ir priimtinesni mokyklos strateginiai orientyrai kultūros kūrimo kontekste, tuo sėkmingiau ir darniau mokykla pasiekia keliamus tikslus. Neturint plano, sunku pasiekti tikslą ir įvertinti organizacijos darbo veiksmingumą. Vadyboje egzistuoja daug planavimo sistemų. Gerai paruoštas planas visuomet turės strateginio ir operatyvinio planavimo elementų, sujungtų į vieną visumą. Strateginiuose planuose mokykla numato ir įvardija tą visuomenės dalį, kuriai ruošiasi teikti paslaugas. Mokyklos strateginiai planai yra tiesiogiai susiję su prisitaikymu prie besikeičiančios aplinkos. (*Andriekienė, Aleksandravičius, 2004, p. 5*).

Organizacija, prieš pradėdama kurti ryšius su vietos bendruomene programas, turėtų išskirti aiškias vietos bendruomenės auditorijas ir siūlyti galimą bendradarbiavimo veiklą, kuri būtų svarbi vietos bendruomenei. Orientacijos į labai aiškiai apibrėžtą auditoriją gali būti naudinga ir pačiai auditorijai, kuri neretai ir pati siekia turėti bendrų projektų su organizacija. Viešieji ryšiai nėra užsakomi tiesiogiai, tačiau pasiekiami ilgalaike veikla, sustiprinant ją įvairiais renginiais ar kitomis visuomenės dėmesį patraukiančiomis priemonėmis. (*Matkevičienė, 2005, p. 29;49*)

Mokykla - partnerė turėtų tapti ne tik bendruomenės, bet ir partnerystės tinklo šerdimi. Glaudžiai bendradarbiaudama su šeima, socialiniais skyriais, pirminės sveikatos priežiūros, policijos padaliniais ir kt. Organizacijomis, tampa pajėgi greitai spręsti susidariusios situacijos problemas. Mokyklos partnerių skaičius labai priklauso nuo mokyklos socialinės aplinkos ypatumų. Tačiau mokykla sukūrusi bendradarbiavimo tinklą, neturi visus įsipareigojimus atlikti viena. Sprendžiant problemas turi įsitraukti ir visos tarpusavyje bendradarbiaujančios organizacijos. Įsipareigojimas koordinuoti skirtingų organizacijų veiklą, siekiant kad jos tarnautų vaikams ir jų šeimoms. Bendros veiklos planavimas, bendrai organizuojamos akcijos yra išplėstinis bendradarbiavimo ryšių pagrindas. (*Štuopytė, Leliūgienė, 2001, p. 61-62*).

1.3 Švietimo organizacijos komunikacijos ypatumai

Bendravimo organizavimas - tai sistema priemonių bei metodų, racionaliausiai derinančių dalinius bendradarbiavimo etapus su techninių priemonių bei darbo objektų naudojimu. Priklausomai nuo dalykinės komunikacijos tikslo skiriasi bendravimo objektai.

Sprendžiant bendravimo organizavimo uždavinius būtina atsižvelgti į tai, kad šis procesas - atvira sistema, kuri fiziniiais, informacijos ir komunikacijos ryšiais susieta su kitomis sistemomis. Tarp trijų svarbiausių dalykinio bendravimo aspektų:

- Išsiaiškinti t.y gauti papildomos informacijos apie domimas prekes ar paslaugas.
- Informuoti t.y. perteikti teigiamą, neigiamą arba neutralią informaciją.
- Įtikinti idėjos nauda partneriams.

Tačiau būtina nepamiršti ir žmoniškųjų veiksmų. Bendravimo procesas prasideda pasirengimu bendrauti ir kontakto užmezgimu. (*Misevičius, 2006*)

Daug išorinių veiksnių veikia mokyklos, kaip mokslo institucijos, veiklą. Mokyklos, ar bet kurios formalios organizacijos sėkmė priklauso nuo to, kiek organizacija sugeba kontroliuoti savo aplinką. Mokymo institucijos, kaip ir bet kuri kita organizacija, priklauso nuo kitų organizacijų, valstybinių arba privačių, nuo jų finansavimo, o jos privalo stengtis kontroliuoti, ką duoda aplinkai. Institucijos pateikiamos informacijos poveikis išorės interesų grupėms, gali būti vienas iš organizacijos aplinkos valdymo įrankių. Šio poveikio efektyvumas priklausys nuo to, kaip bus realizuota komunikavimo funkcija. Realizuojant komunikavimo funkciją, reikia sukurti efektyvią informacijos keitimosi sistemą su ja supančia aplinka. Komunikavimo su išorine aplinka sistema skirta gauti informaciją apie joje vykstančius procesus, tendencijas ir sudaryti bendravimo kanalus su aplinkoje esančiomis organizacijomis. (*Aleliūnas, 2008*)

Kiekviena mokykla nuolat palaiko ryšius su socialiniais partneriais, ieško naujų bendradarbiavimo formų. Socialinės partnerystės paskirtį bei sampratą apibrėžė Vytauto Didžiojo universiteto prof.habil.dr. Kęstutis Pukelis. Jo teigimu, bendradarbiaujantys socialiniai partneriai turėtų keistis informacija ir įgyta patirtimi siekti pagerinti teikiamų informavimo ir konsultavimo paslaugų kokybę, jų prieinamumą ir visapusiškumą. Mokslininkas įvardijo, jog šiuo metu socialiniam bendradarbiavimui stinga supratimo, jog švietimo kokybė glaudžiai susijusi su informavimo ir konsultavimo paslaugų kokybe.

Mokyklų bendradarbiavimo su socialiniais partneriais svarbą apibrėžė Vytauto Didžiojo universiteto doc.dr. Eugenijus Danilevičius. Jis teigė, jog svarbiausios kliūtys sėkmingam socialinių partnerių bendradarbiavimui informavimo veikloje – institucinis uždumas bei silpnas veiksmų koordinavimas. Mokslininko teigimu, turtėtų būti sukurta socialinės partnerystės tarp mokyklų ir darbdavių koordinavimo sistema, kuri turėtų padėti mobilizuoti resursus informavimo veiklai vykdyti visais lygmenimis – nacionaliniu, savivaldybių ir mokyklos. (*LR Švietimo ir mokslo ministerija, 2007*)

1.3.1 Besimokančios organizacijos kūrimas mokykloje bendradarbiavimo pagrindu

Besimokanti organizacija yra šių dienų fenomenas. XXI a. pradžioje mokymasis tampa esminiu individo sėkmingos karjeros, organizacijos išlikimo bei nacionalinės gerovės veiksnium, todėl nebegalima mokymosi sieti tik su keliomis specialiomis institucijomis ar vienu gyvenimo periodu. Mokymasis tampa kiekvieno individo ir organizacijos siekiu bei nuolatiniu procesu. Todėl ir mokykla turi tapti besimokančia organizacija. (*Simonaitienė, Targamadzė, 2002*)

Besimokančios organizacijos – tai tokios organizacijos, kuriose: a) žmonės nuolat plečia savo kompetenciją, kad pasiektų trokštamų rezultatų; b) ugdomi nauji ir atviri mąstymo modeliai; c) laisvai plėtojami kolektyviniai siekiai; d) nuolat mokomasi pamatyti visumą.

Apibūdinant besimokančią organizaciją akcentuojama:

- skatinimas mokytis, mokymosi gebėjimų ugdymas;
- mokymosi tempas;
- nuolatinis savo patirties tyrimas;
- žinių kūrimas;
- žinių ir informacijos sklaida organizacijoje;
- mokymosi organizacijoje (sluoksniškumo) lygiai: individo => grupės => organizacijos;
- pokyčiai organizacijoje, jos veikloje, gaminamoje produkcijoje, tarpusavio santykiuose (efektyvumas – kaip mokymosi pasekmė);
- mokymasis – pagrindinė organizacijos kultūros vertybė. (*Simonaitienė, 2003*).

Apie besimokančią organizaciją galima pasakyti ji:

- stebi aplinką;
- supranta naujovių svarbą;
- kiekvieną naują užduotį vertina kaip galimybę mokytis;
- nuolat atsinaujina;
- skatina žinių troškimą, smalsumą;
- organizacijos vadovus traktuoja kaip pavaldinių tobulėjimo skatintojus;
- mokosi iš sėkmių ir nesėkmių;
- bendram mokymuisi vienija tiekėjus ir vartotojus. (*Leonienė, 2001*).

Besimokančios organizacijos yra atviros visuomenei. Mokyklos tampančios besimokančiomis organizacijomis pirmiausiai turi rinkti informaciją apie išorinę aplinką ir nuolat reaguoti į visuomenės ir aplinkos poreikius. Addleson teigia, kad santykiai ir bendradarbiavimas lemia besimokančios organizacijos bruožus, o esminis dalykas yra žmonių

požiūris ar nuostata kitų žmonių atžvilgiu. Greitai mintantis pasaulis priverčia visus mokytojus, o mokymasis suteikia naują supratimą, padedantį keisti įprastą veiklą.

Vadovas vadovaudamas besimokančiai organizacijai privalo nuolat stebėti, ar reikalingi darbai atliekami laiku, koordinuotai ir ar daro poveikį išoriniam pasauliui.

Mokydamasi organizacija gali sugebėti suvokti savo tikslą, kryptį ir trokštamą perspektyvą. Suvokiant, kur link juda aplinka ir kur link veda organizacija, yra daug lengviau nustatyti organizacijos padėtį, pasinaudoti vyraujančiomis tendencijomis ir sukurti socialinę sanklodą, kuri palaikytų bendrą judėjimo kryptį.

Organizacijoje pokyčius lemia technologijų ir komunikacinių sistemų pažanga, konkurencija, stiprėjanti globalizacija. (*Besimokanti organizacija. [žiūrėta 2008-04-02], prieiga per internetą <http://www.pokyciuvadyba.su.lt/imone1.html>*)

Vadybininko žinyne pateikiami pasiūlymai, ką daryti prisitaikant prie pokyčių:

<...- atidžiai stebėti aplinką ir iš tam tikrų ženklų spręsti, kokie veiksniai lemia konkurentų, vartotojų nuostatas bei elgseną, rinkos procesus;

- skatinti teigiamą požiūrį į permainas, nuolat aptarti naujas idėjas ir reiškinius; ...

- kur tik įmanoma, bandyti pritaikyti naujas technologijas ir idėjas; ...> (*Vadybininko žinynas, 2000*)

Lietuva tampa globalaus pasaulio ūkio, bendros informacinės, technologinės ir kultūrinės erdvės dalimi. Dėl nuolatinių permainų Europos visuomenėje ir socialinių, ekonominių ir politinių poreikių greitai kinta vadovavimo mokykloms sąlygos. Besimokančių mokyklų tinklas – tai mokyklų tobulinimas, apimantis mokyklų grupių bendradarbiavimą ir padedantis išsivardyti problemas, leidžiantis surasti kolegialius jų sprendimo būdus, naujų kompetencijų įvaldymą, padedantis susitelkti ir atveriantis naujas galimybes mokyklos kaitai ir tobulinimui. Kuriant besimokančių mokyklų tinklą didžiulis dėmesys kreipiamas į atvirą bendravimą, bendravimą virtualioje erdvėje, bendrų renginių, konferencijų, projektų kūrimą, bendruomenės telkimą. (*LR Švietimo ir mokslo ministerija, 2006*)

Besimokančios mokyklos mokymasis yra ilgas procesas, kuris turi tapti kasdieninio mokyklos gyvenimo dalimi, o tai ką mokyklos bendruomenė išmoksta, turi dalytis patirtimi su visuomene ir naudoti išmokus dalykus kasdieniniame darbe.

1.3.2 Ryšių su visuomene reikšmė mokyklos vadybai

Švietimo organizacijos sėkmė labai priklauso nuo visuomenės nuomonės apie ją ir jos veiklą. Jei mokyklai pavyksta visuomenėje ir ypač svarbiose visuomenės grupėse suformuoti teigiamą įvaizdį, jai daug lengviau siekti savo tikslų. Šiuolaikinėje rinkos ekonomikoje svarbu ne

tik dalyti (gaminti) tai ko reikia, bet ir rūpintis, kad kiti, ypač visuomenė, tai žinotų bei suprastų. Visuomenės nuomonės formavimas reikalauja atitinkamų pastangų, tam tikros veiklos, kuri vadinama darbu arba ryšiais su visuomene.

Ryšiai su visuomene, kaip praktinė veikla yra labai įvairialypė, įgyvendinama daugelyje valstybės valdymo, nevyriausybinų, švietimo, mokslo, kultūros, pramonės ir verslo organizacijų. Ryšiai su visuomene turėtų būti neatsiejama kiekvienos organizacijos, (švietimo įstaigos) norinčios užsitikrinti visuomenės palankumą, turėti gerą vardą. (*Nugaraitė, 1999, p. 4*)

Šios veiklos reikalingumą apsprendžia pati visuomenė, jos šiuolaikinė kompleksinė struktūra, apimanti daugybę sąveikaujančių elementų. Ryšiu su visuomene paskirtis gerinti šią sąveiką, nustatyti ir nuolat palaikyti efektyvius komunikacinius ryšius tarp visuomenės elementų ir visuomenės apskritai. (*Nugaraitė, 1999, p. 4*)

Švietimo organizacijos, egzistuojamos konkrečioje aplinkoje, pulsuoja tuo pačiu gyvenimu, siekia patenkinti visuomenės aspiracijas ir keliamus uždavinius. Mokykla atstovauja visuomenės interesams, ji, atlikdama savo misiją, palaiko artimus santykius su aplinka.

Santykių tarp švietimo organizacijų ir visuomenės pagrindą sudaro visuotinai priimta samprata apie žmogaus būties prasmę. Kiekviena visuomenė susikuria tam tikrą žmogaus idealą, kuo žmogus turėtų būti tiek intelektualiniu, tiek fiziniu, tiek doriniu atžvilgiu. Ugdymo įstaigose auklėjimo dėka jaunuomenė ruošiamas aktyviam visuomeniniam gyvenimui. Mokyklos bendruomenė, kuri susideda iš mokinių, mokytojų, personalo ir tėvų, mokykloje formuoja tam tikrą įstaigos identitetą, atspindinti tam tikro regiono visuomenę. Kaip kryptingo poveikio šaltinis ir sutelktinio ugdymo valstybinė įstaiga mokykla yra puikus integralumo pavyzdys. Ji, atėjusi iš aplinkos, į aplinką sugrįžta, tačiau nauja kokybe. Todėl pedagogai G. Keršenšteineris, S. Šalkauskis ir kt. aiškiai reikalavo orientuotis į visuomenę. (*Survutaitė, 2000, p. 8*)

Nors mokykla ir visuomenė du atskiri ir labai skirtingi vienetai, tačiau tuo pat metu nuolat įtakoja vienas kitą: visuomenė veikia mokyklą, o mokykla auklėja visuomenės narius. Visuomenė kuria naujas idėjas, pasaulėžiūras, o mokykla, kaip laiko ir dvasios padarinys visuomenėje, jas įgyvendina.

Labai formaliai žvelgiant į švietimo organizacijos ir visuomenės santykius, institucionalizacijos mastas suvokiamas plačiai, nes daugeliui reikšmingų struktūrų (iš jų ir švietimo organizacijoms) visuomenė suteikia valstybinę reikšmę. (*Survutaitė, 2000, p. 10*)

R. Virvilaitė (*Virvilaitė, 1997, p. 44*) teigia, kad švietimo organizacija ne tik įpareigoja, bet ir yra įsipareigojusi gyventi čia ir dabar, išreikšti visuomenės valią, būti jos „veidrodžiu“, bet ir turi kurti, ugdyti ateities visuomenės žmogų.

R.Virvilaitė (*Virvilaitė, 1997, p.44*) remdamasi B. Everard ir G. Morris nuomone, teigia, kad, mokykla turi daugiau dėmesio skirti įvaizdžio kūrimui ir aktyviai formuoti savo santykius su visuomene. Antraip išorinis pasaulis, kuris supa mokyklą, susidarys savąjį išpūdį apie tai, kas vyksta joje.

Visuomenės požiūrį į konkrečią švietimo organizaciją lemia sugebėjimas veikti rinkos sąlygomis, tai yra mokyklos sugebėjimas bendradarbiauti įstaigos viduje; su viešosiomis ir verslo organizacijomis; vietos bendruomenėmis (ž.,1 priedas), o tai daro įtaką organizacijos įvaizdžio formavimuisi. Ryšiai su visuomene yra vadybos funkcija, kurios švietimo organizacijos negali ignoruoti. Mokyklos negali veikti atskirai nuo visuomenės kaip nepriklausomos organizacijos. Visuomenė reikalauja vis didesnės švietimo organizacijų atskaitomybės ir siekia vis aktyviau dalyvauti jų veikloje, todėl mokyklos turi ne tik teikti informaciją apie save, bet ir stengtis prisitaikyti prie visuomenės interesų bei poreikių.

Esant tokiai ryšių su visuomene svarbai, tikslinga mokykloje įkurti ryšių su visuomene padalinį. Grunigas T. ir Huntas T. (1984) išskyrė tris pagrindinius ryšių su visuomene padalinio mokykloje tikslus:

1. Sukurti įgyvendinti dvikryptės komunikacijos tarp mokyklos ir įvairių jų auditorijų sistemą;
2. Sukurti ir išlaikyti organizacijai draugišką aplinką, kuri skatintų mokyklos darbuotojus ir bendruomenės narius būti atsakingus už mokyklos komunikacijos politiką, programas bei kitą veiklą ir įtraukti į ją tėvus, bendruomenę ir kitas auditorijas.
3. Sudaryti komunikacijos planą, kurį vykdyti galėtų visi mokyklos bendruomenės nariai.

Grunigas T. ir Huntas T.(1984) nagrinėdami ryšių su visuomene planavimo ir organizavimo procesus, ryšių su visuomene specialistus vadina organizacijos „pasieniečiais“, turint omenyje tai, kad šie žmonės yra tarsi viena koja organizacijoje, bet kartu turi labai gerai žinoti organizacijos aplinką, auditorijas, visuomenę – būti už organizacijos ribų. (*Grunig, Hunt, 1984*)

Skiriami keturi bendriausi ryšių su visuomene veiklos etapai:

1. ***Situacijos analizė***
2. ***Planavimas.***
3. ***Vykdymas***
4. ***Įvertinimas***

Ryšių su visuomene veiklos planavimo modelis aiškiai matyti paveiksle (žr.1.5 pav.)

1.5 pav. Ryšių su visuomene veiklos planavimo modelis

Šaltinis: Matkevičienė, R. (2005). Ryšiai su visuomene. Vilnius, p.73-85

Palaiykite išorinius ryšius švietimo įstaigai su aplinkos organizacijoms yra būtinybė, norint išlaikyti palankius santykius ir visuomenės požiūrį į mokyklą. Nuolat pateikiama informacija apie mokyklą, jos darbą leidžia orientuotis mokesčių mokėtojams, rėmėjams ir kitai specialiai auditorijai. Išorės ryšių formos gali būti labai įvairios, tiek formalios, tiek neformalios priemonės. Patikima ir daug dėmesio sulaukianti priemonė yra straipsniai spaudoje, reklaminė medžiaga, teikianti informaciją ir skatinanti susidomėjimą. Gerina mokyklos įvaizdį ir stiprina organizacijos ryšius su bendruomene metiniai veiklos ataskaitos pranešimai. (*Želvys, 1997 p.47*)

Kaip teigia Skeirienė D. (2008) Dialogas tarp mokyklos ir visuomenės savaime neatsiranda – tiek mokytojas, tiek mokyklos administracija turi stengtis keisti visuomenės požiūrį į mokyklą, kurti atvirą mokyklą visuomenei. (*Skeirienė, 2008*)

1.3.3 Švietimo organizacijų ryšių su visuomene auditorijos ir priemonės

R. Matkevičienė (2005) teigia, kad ryšių su visuomene praktikai sutaria, jog kiekviena organizacija vidutiniškai turi apie 150 skirtingų auditorijų, tačiau dažniausiai yra skiriamos 9 auditorijos:

- bendruomenė;
- darbuotojai;
- tiekėjai;
- potencialūs darbuotojai;
- investuotojai;
- pirkėjai ir vartotojai;

- nuomonių lyderiai;
- profesinės sąjungos;
- žiniasklaidos priemonių atstovai. (*Matkevičienė, 2005, p.25*)

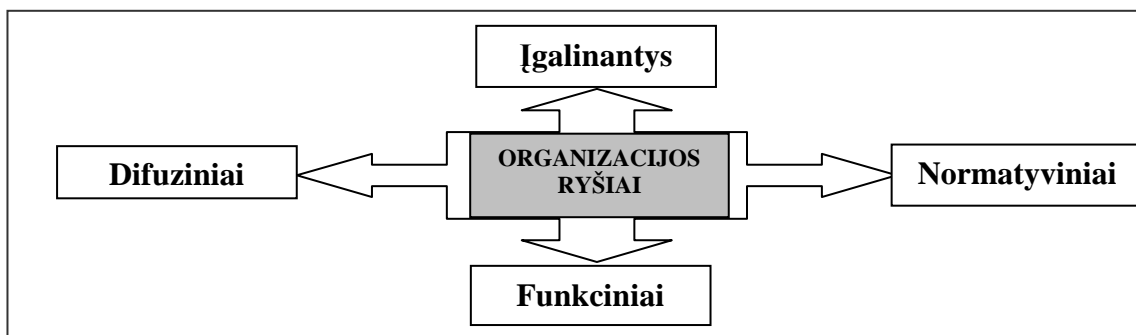
L.Ulevičiaus(2006) teigimu dažniausiai skiriamos šios ryšių su visuomene tikslinės auditorijos:

- visa visuomenė;
- finansinės grupės;
- komercinės grupės;
- valdžios grupės;
- žiniasklaidos grupės;
- vidinės organizacijos grupės

R. Matkevičienė (2005) remdamasi *Johno Dewey* nuomone, teigia, kad auditorija – tai aktyvus socialinis darinys, kuris susiformuoja atsiradus tam tikroms sąlygoms ar iškilus problemai, kad būtų kartu ieškoma galimų sprendimų. Auditorija kaip grupė formuojasi dėl pripažįstamo blogio, kuris gali pakenkti tam tikrai žmonių grupei, o kad grupė taptų auditorija ji turi komunikuoti. (*Matkevičienė, 2005, p.27*)

Pranulis, Pajuodis, Urbonavičius, Virvilaitė (2000) sutaria, kad bet koks bendravimas įmanomas tik tada, kai egzistuoja mažiausiai du šio proceso dalyviai. Vienas iš jų turi būti suinteresuotas paveikti antrąjį ir tuo tikslu perduoda jam informaciją, kuri gali būti perduodama tiesiogiai arba per trečiąjį proceso dalyvį – informacijos perdavėją. (*Pranulis, Pajuodis, Urbonavičius, Virvilaitė, 2000, p.279*)

L. Ulevičius (2006), remdamasis Grunig (1984) ir Hunt (1984) teiginiais, organizaciją ir jos tikslines auditorijas siejančius saitus sugrupuoja taip: (žr. 2.5 pav.)

2.5 pav. Organizacijos ryšiai

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Ulevičius L. (2006). Kaip tapti žinomam: etiški ryšiai su visuomene. Vilnius.

Ryšių su visuomene specialistai yra pastebėję, kad šiandieniai mokyklų ryšiai su visuomene mažiaus skirti informacijai perduoti, o daugiau orientuoti į santykių su vietos bendruomene užmezgimą ir tų ryšių stiprinimą.

JAV Nacionalinė mokyklų ryšių su visuomene asociacija yra pateikusi mokyklų ryšių su visuomene apibrėžimą, kuriame teigiama, kad mokyklų ryšiai su visuomene yra planuojama ir sisteminė vadybos funkcija, kuri padeda įgyvendinti švietimo institucijų programas ir paslaugas. *(Matkevičienė, 2005, p.69)*

Mokyklos ryšių su visuomene veikla yra grįsta dvikrypte komunikacija, kurios pagrindinis tikslas yra tarpusavio supratimas įgyvendinant organizacijos tikslus ir tikintis naudos organizacijai..

Jei mokykla stengiasi domėtis tėvų nuomone, vietinės bendruomenės žiniomis ir tėvų galia tai , mokyklos bendruomenės nariai jaučia, kad jų nuomonė yra svarbi, kad į ją išsiklausoma, atsižvelgiama į jų pastabas, todėl jie būna lojalūs mokyklos veiklai ir visada yra linkę jai padėti, ją paremti.

JAV ryšių su visuomene specialistai, dirbantys mokyklose, pataria kurti ir stiprinti mokyklos tapatybę, formuoti jos kaip patikimo partnerio įvaizdį.

Siekiant ryšių su visuomene tikslų organizacijai svarbu priklausomai nuo auditorijos charakteristikų, nuostatų, įpročių, prieinamumo prie atitinkamų informacijos ir komunikacijos kanalų bei priemonių parinkti tinkamas komunikacijos priemones. Todėl būtina gerai pažinti auditorijas, atlikti reikiamus tyrimus, kurie nurodytų atitinkamus auditorijos teikiamus prioritetus konkrečiai komunikacijos priemonei ar kanalui.

Ryšiams su visuomene plėtotei naudojama daug įvairių priemonių, kurios parenkamos atsižvelgiant į iškeltus uždavinius, tikslines auditorijas ir finansines organizacijos galimybes. *(Matkevičienė, 2005, p.31) (žr. 2.1 lentelę)*

1.2 lentelė

Ryšiams su visuomene taikomos priemonės ir kanalai.

PRIEMONĖS	KANALAI
<p>Pristatančios ir informuojančios priemonės:</p> <p>Pranešimai spaudai, straipsniai, spaudos konferencijos, užsakomieji straipsniai, reklama, plakatai, skelbimai, lankstinukai, brošiūros, katalogai, ataskaitos, vidiniai organizacijos leidiniai, instrukcijos, duomenų bazės, interneto puslapiai, parodos.(žr.3;4;5 priedai.)</p> <p>Įvykiai, renginiai:</p> <p>Konferencijos, demonstracijos, paradai, ritualai, ceremonijos, konkursai, sukaktys, šventės, specialios dienos, specialūs įvykiai, prezentacijos, rėmimas, labdara.</p> <p>Skatinamosios:</p> <p>Sertifikatai, pažymėjimai, prizai, premijos, stipendijos, kvietimai, pagarbos, padėkos laišškai.</p>	<p>Spauda:</p> <p>Laikraščiai, žurnalai.</p> <p>Radijas:</p> <p>Komercinės stotys, visuomeninės stotys, vietinės stotys, vidinis organizacijos radijas.</p> <p>Televizija:</p> <p>Komercinė TV, visuomeninė TV, Vietinės TV, kabelinės TV.</p> <p>Internetas.</p>

Šaltinis: Matkevičienė, R.(2005) Serija.Į pagalbą mokyklai. Ryšiai su visuomene.p.31

R. Matkevičienė (*Matkevičienė, 2005, p. 70*) pateikia keletą ryšių su visuomene pavyzdžių:

- ***Nuoširdus bendravimas.*** Kas savaitinis mokyklos leidžiamas biuletenis turėtų pranešti bendruomenei apie mokinių pasiekimus, laimėjimus, pakviesti tėvus į renginius.

- ***Vizitai į namus.***
- ***Sveikinimai gimus kūdikiui.***
- ***Mokinio paskatinimas.***
- ***Pamąstymai.***
- ***Telefonų linijos.***
- ***Pasiūlymų dėžė.***

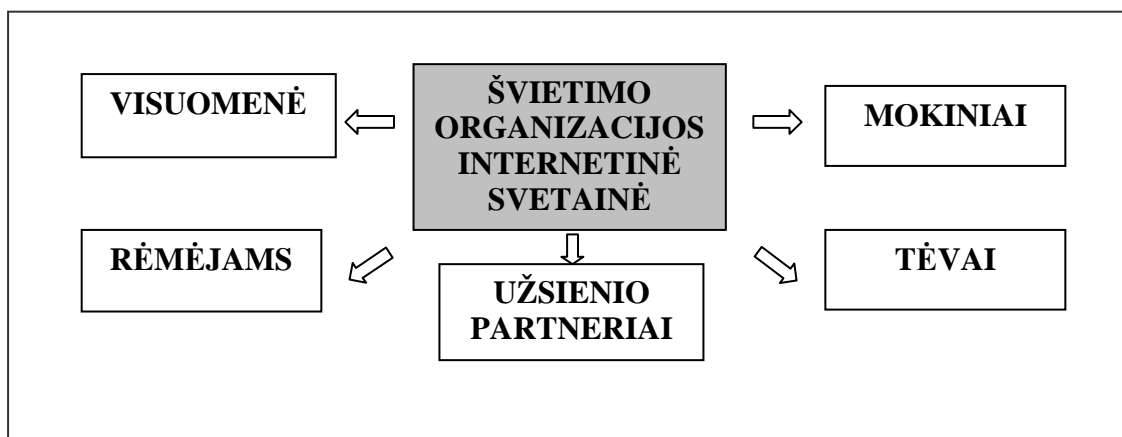
Norėdamos pasiekti įvairias auditorijas – vietos bendruomenę, potencialius darbuotojus ir kt. švietimo organizacijos gali naudotis įvairiomis žiniasklaidos priemonėmis:

- ***Pranešimai spaudai.*** (žr.5 priedas)
- ***Mokama reklama.***
- ***Elektroninis paštas.***
- ***Spausdinta informacija.*** (žr. 3;.4 priedas)
- ***Radijas, televizija.***

- **Internetinis mokyklos puslapis.**

V. Lukminaitė(2005) pabrėžia, kad dabar organizacijos internetinės svetainės dėka stengiamasi stiprinti dialogą tarp organizacijos ir auditorijų, o ne kaip anksčiau, kuomet internetinė svetainė buvo orientuota tik į vienpusę išorinę komunikaciją. (Lukminaitė, 2005, p. 45-46)

R. Matkevičienė (Matkevičienė,2005, p.) išskiria pagrindines švietimo organizacijų auditorijas, kurioms yra skiriama internetinė svetainė.(žr. 1.7 pav.)

1.7 pav.. Mokyklos internetinės svetainės ryšys su pagrindinėmis auditorijomis.

Šaltinis: sudarytas autorės pagal Matkevičienė R.(2005) Ryšiai su visuomene. Vilnius, p.72

Kiekviena institucija yra susijusi įvairiais ryšiais su kitomis institucijomis ar visuomenės grupėmis. Organizacijoms, kuriose ugdomas visuomenės narys, gyvybiškai svarbu palaikyti ryšius su kitomis strategiškai svarbiomis organizacijomis, grupėmis. Tai gali būti potencialūs partneriai, rėmėjai, bendradarbiavimui atviri kolektyvai. Palaikomi bendradarbiavimo ryšiai padeda neatitrūkti nuo realybės, gauti naujų idėjų, materialinės naudos. (Želvyš R.1997 p.46)

Glaudžiam bendradarbiavimui, nuolatiniam ryšio su visuomene palaikymui, komunikaciniam procesui užtikrinti, dideles galimybes atveria naudojimas šiuolaikinėmis komunikacijos priemonėmis. Kurios išsaugo nuolatinį bendravimą su išorinėmis organizacijomis, nuolat primenant apie save aplinkai.

2. KAIMO MOKYKLOS IR VIEŠŪJŲ ĮSTAIGŲ BENDRADARBIAVIMO TYRIMO ORGANIZAVIMAS, EIGA, REZULTATAI

2.1. Tyrimo metodologija

Mokslinis tyrimas naudojamas norint atsakyti į klausimus ir išspręsti problemas, atskleisti faktus ir jų tarpusavio ryšius. Tyrimas atliekamas sistemingai, sudarant tyrimo instrumentą, remiamasi pagrindinėmis humanistinėmis filosofijos, pedagogikos, psichologijos idėjomis, grindžiančiomis demokratinis visuomenės santykius užtikrinančiomis žmogaus laisvę, asmenybės saviraišką ir prigimtinių galių ugdymą. B.Bitino(2000) teigimu, „partnerystė, demokratinis stilius ir žmogiškųjų santykių normos yra svarbiausi pedagoginės veiklos ypatumai. Mokykloje vyrauja optimistinė, džiugi atmosfera, tolerancija, siekis padėti vienas kitam, geri ryšiai su tėvais ir socialine aplinka“.

Tiriamieji.

Apklausoje dalyvavo Kauno rajono bendrojo lavinimo mokyklos bendruomenė: pedagogai ir mokinių tėvai.

Instrumentarijus.

Respondentams buvo pateikta anoniminė anketa. Ji buvo grindžiama tiriamųjų savanoriškumo principais, garantuojant anonimiškumą.

Anketa – vienas populiariausių socialinių ir elgsenos mokslų metodų. Apklauso būdu tiriamos nuostatos, nuomonės, žinios. Galima apklausą vykdyti žodžiu arba raštu. Apklausa raštu dar vadinama anketavimu. Klausimų tekstas vadinamas apklausos lapu, anketa apklausos raštu lemiami veiksniai yra klausimų formuluotės. Pagrindinis metodo trūkumas tas, kad apklausa visada reaktyvi, tačiau metodo populiarumą lemia santykinis apklausos atlikimo paprastumas, pigumas, galimybė greitai ir lengvai surinkti duomenis“ (*Merkys, 1999*).

Anketa respondentų atžvilgiu buvo anoniminė. Anonimiškumu siekiama gauti autentiškus, nuoširdžius tiriamųjų atsakymus į pateiktus klausimus. Tyrime buvo naudojamos dvi analogiškos anketos. Viena buvo pateikta mokyklos bendruomenės nariams – tėvams, o kita pedagogams. Anketas sudaro trys dalys: įžanginė, demografinė ir pagrindinė. Anketos tiriamųjų grupėms skyrėsi keliais klausimais demografinėje anketos dalyje, kur norima kuo daugiau sužinoti apie patį respondentą: lytį, amžių, socialinę padėtį, pragyvenimo šaltinį ir kt., o anketoje skirtoje pedagogams yra klausimai susiję su jų kvalifikacine kategorija, pedagoginio darbo stažu, pareigomis ir kt. (žr. 6;7 priedai).

[žanginėje anketos dalyje respondentas informuojamas apie patį tyrėją, nusakomas tyrimo tikslas, tyrimo nauda. Respondentams nurodomas jiems tinkamų atsakymų žymėjimo simbolis „X“ . Ir primenama, kad anketa anoniminė, nereikalaujanti nei vardo, nei pavardės.

Trečioji anketos dalis yra pagrindinė ir pati svarbiausia šiame tyrime. Šios dalies klausimynas padės atsakyti į iškeltą hipotezę.

Anketos klausimyne dominuoja pusiau uždaro pobūdžio klausimai, kurių pagalba lengviau galima apdoroti gautus rezultatus, tačiau toks klausimynas yra ribotas pateiktų atsakymų turiniu. Anot G. Šaparnio (2000), kiekybine paradigma pagrįstas tyrimas disponuoja žymiai svaresniais tyrimo reprezentatyvumo, validumo ir objektyvumo principais, tačiau šios paradigmos esminis trūkumas – tyrimo uždarumas. (Šaparnis, 2000, p. 43-55)

Respondentas atsakydamas į klausimą, turi pasirinkti jam priimtinius atsakymus, kuriuos numatė tyrėjas. Tačiau pusiau uždaro tipo apklausos anketos, suteikia respondentui galimybę išsakyti savo nuomonę vienu ar kitu klausimu: pastaboms, papildymams parašyti paliktoje tam tikroje vietoje po anketos klausimu. (žr. 6;7 priedai).

Tyrimo imtis.

Tyrimas buvo atliekamas Kauno rajono ugdymo įstaigose. Kuri vyko 2008 m. sausio – vasario mėnesiais. O duomenų apdorojimas kovo – balandžio mėnesiais. Tyrime dalyvavo respondentai iš įvairių tipų ugdymo įstaigų esančių kaimiškose vietovėse. Iš viso buvo išdalinta 250 klausimynų (anketų) mokinių tėvams ir 100 anketų pedagogams. Užpildytų anketų sugrįžo atitinkamai 235 ir 91 .

Viena iš svarbiausių empirinio socialinio tyrimo metodologinių charakteristikų yra imtis, jos sudarymo būdas, dydis ir pan., nes imties sudarymo technologinės klaidos gali esmingai iškreipti tyrimo rezultatus. Pagal K. Kardelį (2002) yra keletas respondentų parinkimo būdų. „Sisteminis/mechaninis“ būdas taikomas, kai nėra svarbios grupės savybės. „Sluoksniuotasis/tipinis“ – kai tiriamoji populiacija suskirstoma į atskiras grupes pagal panašias savybes. Šiam tyrimui labiausiai priimtinas Kardelio K. (2002) pateiktas „puokštės“, principas (Kardelis, 2002), arba kaip nurodo Merkys G. (1999) „lizdinė“ imtis – atsitiktinės imties atmaina. Šis metodas gali būti taikomas, kai populiacija labai didelė, plačiai nusidriekusi. (Merkys, 1999, p.34). Taip yra ir šio tyrimo atžvilgiu. Kauno rajono ugdymo įstaigų sąrašas ganėtinai platus, todėl iš jo parenku kelias ugdymo įstaigas ir tiriu į imtį patekusius pedagogus ir ugdymo įstaigos bendruomenės narius – ugdytinių tėvus.

Duomenų rinkimo metodai ir procedūros.

Svarbiausias apklausos kokybinis rodiklis - anketų grįžtamumo kvota. Ji žymi po pildymo atgal sugrįžusių anketų procentą, kuris skaičiuojamas nuo bendro išplatintų anketų skaičiaus.

Pagal sugrįžusių anketų grįžtamumo rodiklį, iš pedagogams išdalintų anketų sugrįžo 91%, o iš mokinių tėvų 94 %.

Kitas svarbus apklausos kokybinis rodiklis - anketų užpildymo baigtumo laipsnis. Dalyvavę apklausoje respondentai, anketose pateiktus klausimus atsakinėjo labai atsakingai ir sąžiningai tik keli respondentai neužpildė kelių atsakymų į klausimus, o tai sudarytų mažiau nei 1% užpildytų klausimų atsakymų. Todėl galima teigti, kad anketų užpildymo baigtumo laipsnis labai aukštas, o visos sugrįžusios anketos analizuojamos statistiškai, panaudojant SPSS programą ir Microsoft Office Excel programas.

2.2 Tyrimo duomenų analizė ir rezultatai

Tyrimo rezultatams įtakos gali turėti respondentų demografinės charakteristikos. Todėl šiame skyrelyje apžvelgiamas respondentų pasiskirstymas pagal lytį, amžių, pragyvenimo šaltinį ir kt.

2.1 lentelė

Tėvų dalyvavusių apklausoje lytis (N=235)

Lytis	Dažnis	Procentai
Vyrai	48	20,4
Moterys	187	79,6
Viso:	235	100,0

Lentelėje matyti kaip ugdymo įstaigų respondentai (tėvai) yra pasiskirstę pagal lytį. Apklausoje dalyvavo 48 vyrai t.y 20,4 %, o moterų – 187, kurios sudaro 79,6 % apklaustųjų. Tyrimo imtyje dominuoja moterys. Vadinasi gautuose tyrimo rezultatuose atsispindės moterų nuomonė. Tačiau nevalia pamiršti, kad, tradiciškai susiklosčius, vaikų ugdymo galimybės mokykloje dažniau rūpinasi šeimoje moterys nei vyrai. O gautus lapelius, kvietimus, pareiškimus ar tiesiog reikiamus užpildyti mokyklos dokumentus dažniausiai pasirašo mokinių mamos.

2.2 lentelė

Pedagogų dalyvavusių apklausoje lytis (N=91)

Lytis	Dažnis	Procentai
Vyrai	15	16,5
Moterys	76	83,5
Viso:	91	100,0

Pagal gautus duomenis, apklausoje dalyvavo 83,5% pedagogės moterys ir 16,5% pedagogų vyrų. Iš viso apklausoje dalyvavo 91 pedagogas. Palyginę tėvų ir pedagogų imtis galima pastebėti, kad apklausoje dalyvavo daugiausiai moterys.

2.3 lentelė

Respondentų (tėvų) amžius (N=235)

Amžius	Dažnis	Procentai	Sukauptieji procentai
iki 25 m.	4	1,7	1,7
26-35 m.	77	32,8	34,5
36-45 m.	109	46,4	80,9
46-55m.	42	17,9	98,7
56 m. ir daugiau	3	1,3	100,0
Viso:	235	100,0	

Lentelėje matyti, kaip respondentai (tėvai) yra pasiskirstę į amžiaus grupes. Mažiausią amžiaus grupę sudaro tėvai iki 25 m. amžiaus (1,7 %) ir vyresni nei 56 m.(1,3 %) respondentai. Didžiausią dalį sudaro vidutinio amžiaus respondentai. Iš trijų aktyviausių amžiaus grupių išsiskiria 36-45 m.respondentai, kurie sudaro 46,4% visų apklausoje dalyvavusių mokinių tėvų. Taip pat nemažą dalį apklaustųjų sudaro 26-35 m. respondentai, jie sudaro 32,8% .

2.4 lentelė

Respondentų (pedagogų) amžius (N=91)

Amžius	Dažnis	Procentai
iki 25 m.	2	2,2
26-35 m.	11	12,1
36-45 m.	31	34,1
46-55m.	43	47,3
56 m. ir daugiau	4	4,4
Viso:	91	100,0

Pagal lenteles 2.3 ir 2.4 galima pastebėti , kad tiek tėvų (1,7 %), tiek pedagogų (2,2%) mažiausią grupę sudaro respondentai, kurių amžius iki 25 metų. Taip pat nedidelę grupę sudaro respondentai mokytojai, kurie yra vyresni nei 56 metų, ši amžiaus grupė nėra didelė ir tarp

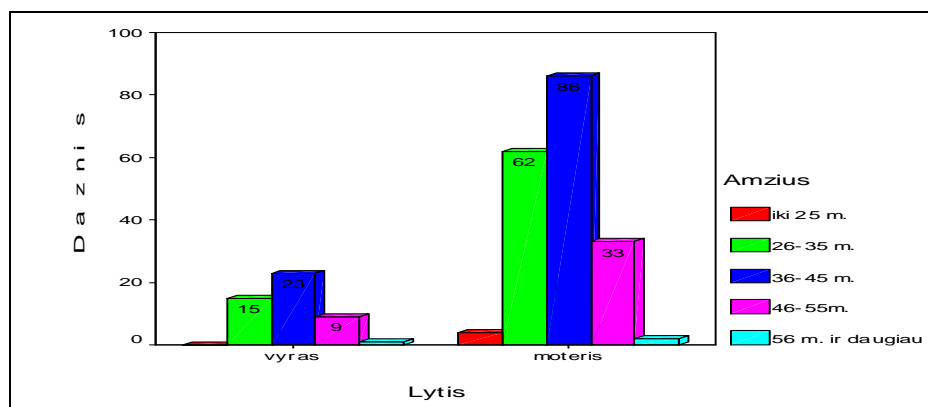
respondentų (tėvų) (1,3%). Daugiausiai respondentų mokytojų (47,3%) pakliūna į 46-55 metų amžiaus grupę, o tėvai (46,4%) į jaunesnę 36-45 metų grupę, tačiau ne maža dalis pedagogų (34,1%), kaip ir dauguma tėvų turi 36-45 metus. Vadinasi, tiek tėvai tiek mokytojai, dalyvavę apklausoje yra vidutinio amžiaus, o jų požiūris į mokyklos ir viešųjų organizacijų bendradarbiavimą turėtų būti panašus.

2.5 lentelė

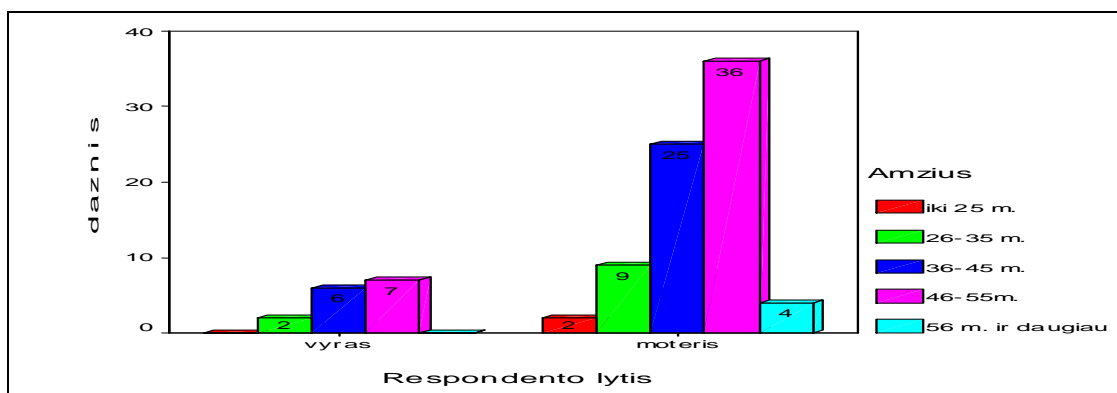
Respondentų (tėvų) amžius pagal lytį (N=235)

Lytis	Amžius				
	iki 25 m.	26-35 m.	36-45 m.	46-55m.	56 m. ir daugiau
Vyrai		15	23	9	1
Moterys	4	62	86	33	2
Viso:	4	77	109	42	3

Kaip matyti iš gautų duomenų, didžiausią tyrime dalyvavusių respondentų sudaro moterys(109) , kurių amžius nuo 35 iki 45m. Į šio amžiaus grupę patenka daugiausiai ir apklausoje dalyvavę mokinių tėveliai(vyrai,23). Todėl galima teikti, kad šio amžiaus mokyklos bendruomenės narių-tėvų yra daugiausia(109) . Todėl ugdymo įstaigos rengdamos informacijos sklaidos projektus su visuomene, turėtų atsižvelgti į šio amžiaus informacijos vartotojų poreikius.

2.1 pav. Respondentų (tėvų) amžius pagal lytį

Kaip matyti paveikslėlyje 2.1 ir lentelėje 2.5 mažiausiai respondentų dalyvavo apklausoje vyrų (9) nuo 46 iki 55m. , o amžiaus grupėje iki 25m. nedalyvavo nė vienas respondentas, o virš 56 m. šios lyties atstovų apklausoje dalyvavo 1 vyras. Moterų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes panašus į vyrų. Mažiausiai moterų (2) pateko į 56 m. ir daugiau imtį, o jaunesnės nei 25m. apklausoje dalyvavo 4 respondentės.

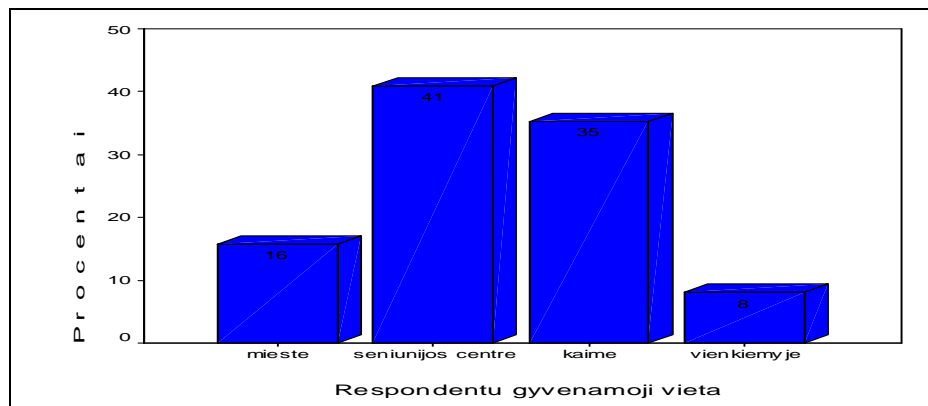

2.2 pav. Respondentų (pedagogų) amžius pagal lytį

Pagal paveikslėlį 2.2 apklausoje dalyvavo daugiausiai pedagogių moterų (36) nuo 46 iki 55 metų, o vyrų tokio pat amžiaus 7. Moterys, kurių amžius 36-45 metai, apklausoje dalyvavo 25, vyrų - 6. Jaunų pedagogų tyrime dalyvavo tik 2 moterys ir nei vieno vyro iki 25 metų amžiaus, o 26-35 metų mokytojų buvo tik 9 moterys ir 2 vyrai. Vyriausi apklausoje dalyvavę respondentai yra moterys, kurioms 56 ir daugiau metų.

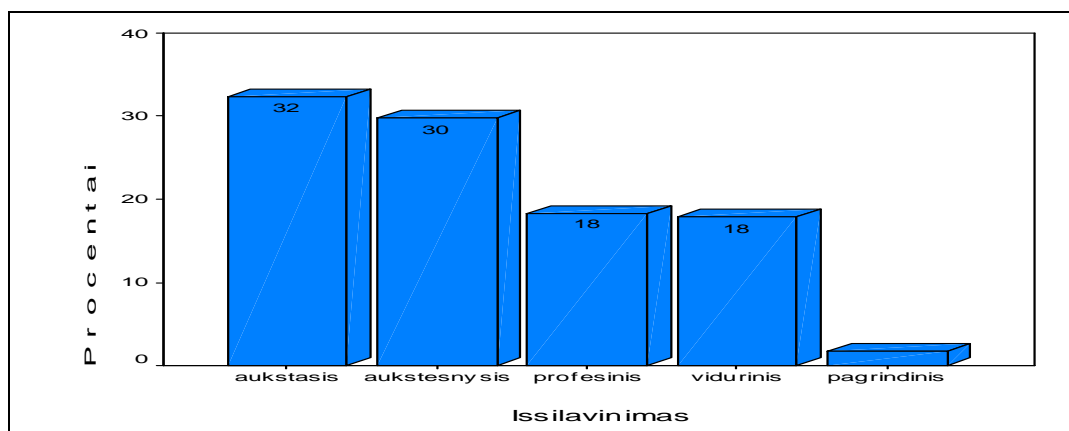
Kaip matyti pagal 2.1; 2.2 paveikslėlius tiek tėvų, tiek pedagogų amžius pagal lytį yra labai panašus.

Toliau apžvelgsiu respondentų pasiskirstymą pagal gyvenamąją vietą.

2.3 pav. Kauno rajono mokinių tėvų gyvenamoji vieta

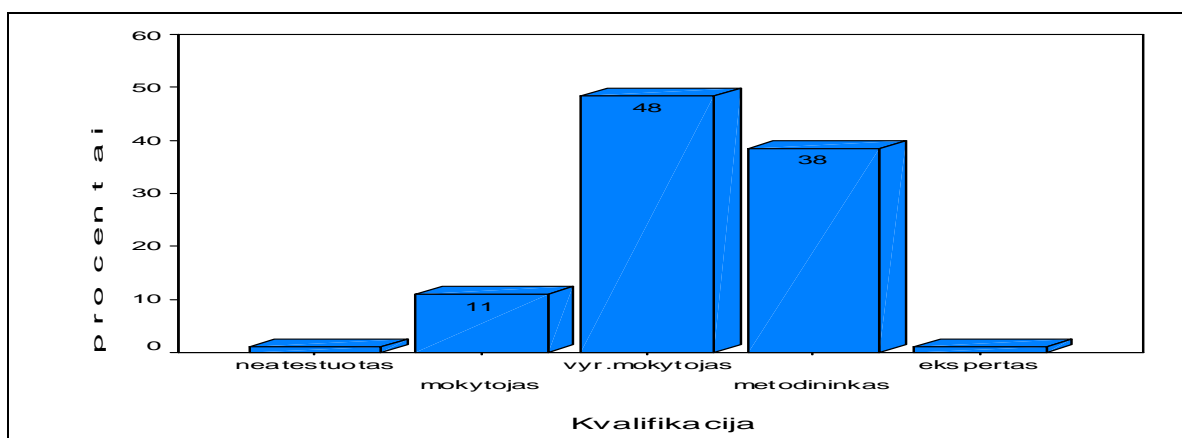
Tyrime dalyvavo Kauno rajone esančios ugdymo įstaigos. Kaip matome 2.3 paveiksle didžiosios dalies respondentų gyvenamoji vieta yra seniūnijos centrai, juose gyvena 41% apklaustųjų, ne ką mažesnė dalis (35%) respondentų gyvena kaime. Mažiausiai respondentų gyvena vienkiemiuose, jie sudaro (8%) apklaustųjų. Nors apklausa vyko rajoninėse ugdymo įstaigose, galime pastebėti, kad tėvai, nors ir gyvenantys mieste (16%), leidžia savo vaikus į mokyklas nesančias didmiesčio ribose.

2.4 Pav. Respondentų (tėvų) išsilavinimas

Kaip matome 2.4 paveiksle, mokyklų bendruomenės tėvai yra pakankamai išsilavinę nariai. Didesnė dalis respondentų turi įgiję aukštąją (32%) ir aukštesniąjį (30%) išsimokslinimą. Kita grupė respondentų turi profesinį arba vidurinį išsilavinimą, šiuos išsilavinimus turi po 18 procentų respondentų, o du procentai nurodė pagrindinį savo išsilavinimą.

Atsižvelgiant į tėvų išsimokslinimo lygį, reikėtų panagrinėti respondentų kasdieninės veiklos sritis, t.y jų pragyvenimo šaltinius, nes tėvai gali turėti įtakos užmezgant bendradarbiavimo santykius tarp mokyklos ir įvairių organizacijų.

2.5 pav. Pedagogų kvalifikacija

Kaip matome 2.5 paveikslėlyje daugiausiai apklausoje dalyvavo mokytojai turintys vyr. mokytojo kvalifikaciją, jie sudaro 48% respondentų ir mokytojai metodininkai – 38%. Mokytojo kvalifikaciją turintys pedagogai sudaro 11% respondentų dalyvavusių apklausoje. Pagal gautus duomenis apklausoje dalyvavę pedagogai turi aukštas kvalifikacijas, o didžioji tėvų dalis yra išsimokslinę.

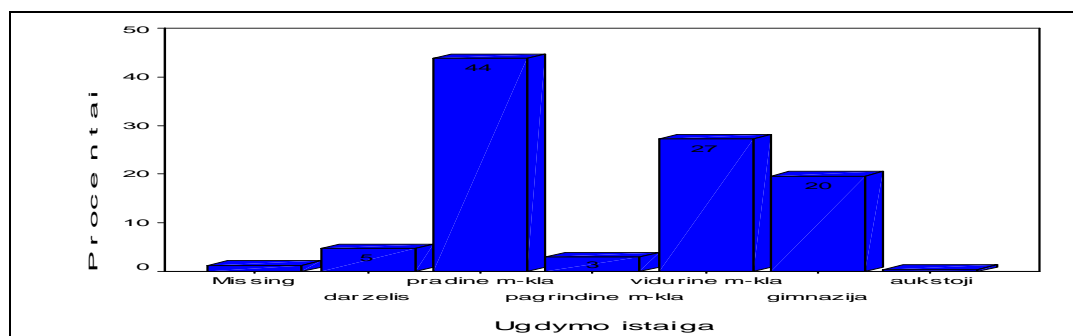
2.5 lentelė

Respondentų pragyvenimo šaltinis (N=235)

Išsilavinimas	Pragyvenimo šaltinis						Viso
	Ūkininkas	Biudžetinis	Samdiny	Pensininkas	Soc. remtinis	Verslininkas	
Aukštasis	3	37	25		1	10	76
Aukštesnysis	3	15	33	6	6	7	70
Profesinis	9	15	9		5	5	43
Vidurinis	5	6	20	4	5	2	42
Pagrindinis			2		2		4
Viso :	20	73	89	10	19	24	235

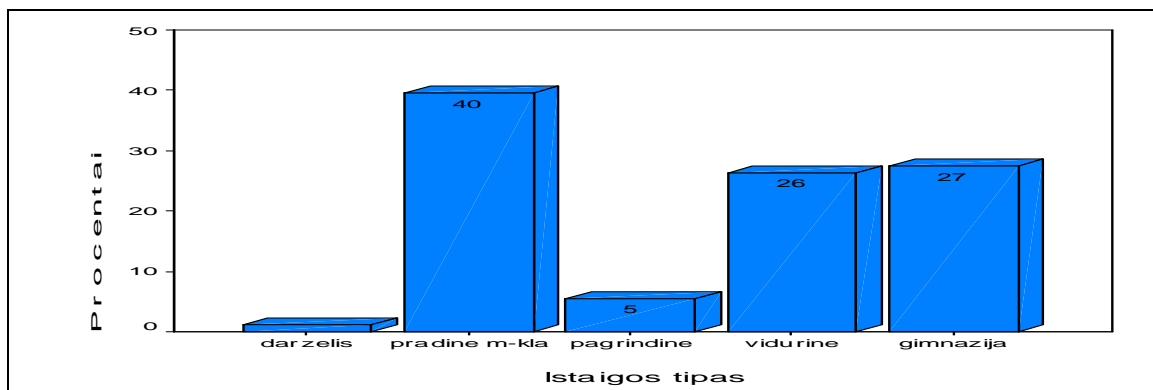
2.5 lentelėje pateikti duomenys rodo, kad 89 respondentai pajamas gauna už atliekamą darbą privačiame sektoriuje. Taip pat didelę (73) mokyklų mokinių tėvų tiriamųjų grupę sudaro respondentai dirbantys biudžetinėse organizacijose. 24 respondantai save priskiria verslo pasauliui ir pajamas gauna iš savo verslo. Respondentų besiverčiančių iš savo ūkių, dalyvavo apklausoje 20. beveik tiek pat apklausoje dalyvavo ir socialiai remtinų (19) mokinių tėvų. Iš pensijos gyvena mažiausia dalis respondentų (10), kadangi pagal lentelę vyresnių respondentų skaičius labai mažas.

Apžvelgiant respondentų išsilavinimo ir pragyvenimo šaltinio santykį, galima pastebėti, kad daugiausiai (37) aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai dirba biudžetinėse įstaigose, o 33 respondentai turintys aukštesnįjį išsilavinimą pragyvena iš samdomo darbo.

2.6 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigas (tėvai)

Kaip matome iš gautų rezultatų 2.6 pav. , apklausoje dalyvavo respondentai, kurių vaikai lanko pradinės mokyklas, jie sudaro 44 procentus, tai didžiausia respondentų dalis. Kita respondentų dalis atspindės nuomonę apie vidurines mokyklas ir gimnazijas, tai sudaro atitinkamai 27 procentus ir 20 procentų apklausoje dalyvavusių mokinių tėvų iš įvairaus tipo ugdymo organizacijų. Pagal gautus rezultatus tyrime dalyvavo labai maža grupė respondentų iš ikimokyklinių įstaigų (5%) ir pagrindinių mokyklų (3%), todėl šių respondentų nuomonė negali

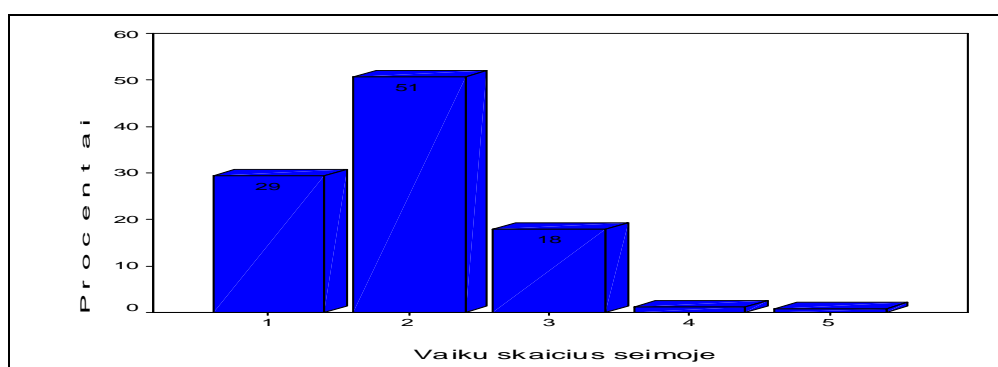
nusakyti tikros situacijos ugdymo įstaigose rajono mastu, atsižvelgiant į esamą šių grupių imtį, nagrinėjant respondentų nuomonę pagal ugdymo įstaigas, į ikimokyklinių ugdymo įstaigas ir bendrojo lavinimo mokyklas, teikiančias pagrindinį išsilavinimą, bus atskirai nenagrinėjamos. Tačiau minėtų respondentų nuomonė bus nagrinėjama bendrame kontekste.

2.7 pav. Pedagogų pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigas

Pagal 2.7 paveikslėlį matome, kad pradinės mokyklos mokytojų tyrime dalyvavo daugiausiai, jie sudaro 40 % respondentų. Dalykų mokytojai pasiskirstė pagal mokyklų tipus. Iš pagrindinių mokyklų dalyvavo 5% respondentų, o didžioji dalis dalykų mokytojų dalyvavo iš vidurinių mokyklų 25% ir 27% gimnazijos pedagogų.

Lyginant su 2.6 paveikslėliu, respondentai atstovaujantys tėvų nuomonę ir pedagogų nuomonę pagal įstaigų tipus pasiskirstė tolygiai. Daugiausiai respondentų dalyvavo iš pradinių mokyklų, vidurinių ir gimnazijų. Kadangi iš darželių ir pagrindinių mokyklų respondentų skaičius labai mažas, jų nuomonės atskirai nenagrinėsiu.

2.7 pav. Vaikų skaičius respondentų šeimose

2.7 paveiksle matyti, kad šeimose auga dažniausiai po du vaikus, tokių respondentų dalyvavo 51 procentas. Trečdalis respondentų (29 %) augina po 1 vaiką. Respondentai turintys po 3 vaikus apklausoje dalyvavo (18%). Tačiau daugiavaikių tėvų, kurie augina po 4 ir daugiau vaikų, patekusių į imtį yra tik 1 procentas.

Šis paveikslėlis ganėtinai gerai atspindi susidariusią situaciją Lietuvoje, susijusią su gyventojų skaičiaus mažėjimu. Kaip jau buvo minėta teorinėje dalyje, vaikų gimstamumo rodiklis tiesiogiai veikia ugdymo įstaigas ir įtakoja jų veiklos strateginį planavimą. Nuolatinis vaikų mažėjimas kelia grėsmę ugdymo įstaigos išlikimui rinkos sąlygomis.

2.7 lentelė

Tėvų vaidmuo ugdymo įstaigoje pagal išsilavinimą

Tėvų išsilavinimas	Organizatorius			Stebėtojas			Dalyvis			Organizatorius - dalyvis		
	Tarybos narys	Tėvų komit. narys	Bendruomė n. narys	Tarybos narys	Tėvų komit. narys	Bendruomė n. narys	Tarybos narys	Tėvų komit. narys	Bendruomė n. narys	Tarybos narys	Tėvų komit. narys	Bendruomė n. narys
Aukštasis	5	4	1	6	14	29	1	6	13		4	2
Aukštesnysis		4		4	12	32		4	15	1	1	3
Profesinis	4	1		1	7	15	1	2	12		1	1
Vidurinis	4	1	2	1	4	18		3	13		1	3
Pagrindinis	1					1		1	1			
Viso:	14	10	3	12	37	95	2	16	54	1	7	9

Kuriant mokyklos bendradarbiavimo sistemą labai svarbu atsižvelgti į tai kuo save laiko ugdymo įstaigoje bendruomenės dalis – tėvai. Nuo to priklauso mokyklos bendruomenės iniciatyvumas, bendradarbiavimo atmosfera, jei norima, kad žmonės pasijustų pakviesti ilgalaikiai partnerystei. Kaip matyti iš 2.7 lentelės didžioji dalis respondentų save priskiria stebėtojams (144)t.y 61,2%, o tai yra pasyvioji bendruomenės narių dalis. Dalyviais veiklos procese save laiko 72 (30,6%) apklausoje dalyvavę respondentai. Aktyviausioji grupė organizacijose yra organizatoriai ir organizatoriai - dalyviai. Organizatorių apklausoje dalyvavusių respondentų yra 27(11,4%), o organizatorių – dalyvių 17 (7,2%).

Mokyklos taryba yra aukščiausia mokyklos savivaldos institucija, telkianti moksleivių, jų tėvų (vaiko globėjų) ir pedagogų atstovus svarbiausiems mokyklos veiklos tikslams numatyti ir uždaviniams spręsti. Nuo jų priimamų sprendimų priklauso mokyklų veiklos sritys, partnerystės su kitomis organizacijomis ir kt. Pagal Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendruosius nuostatus (1999m.), mokyklos tarybos viena iš veiklos sričių yra inicijuoti mokyklos bendruomenės ir visuomenės bendradarbiavimą. Pagal Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendruosius nuostatus (1999), mokyklos tarybos viena iš veiklos sričių yra inicijuoti mokyklos bendruomenės ir visuomenės bendradarbiavimą.

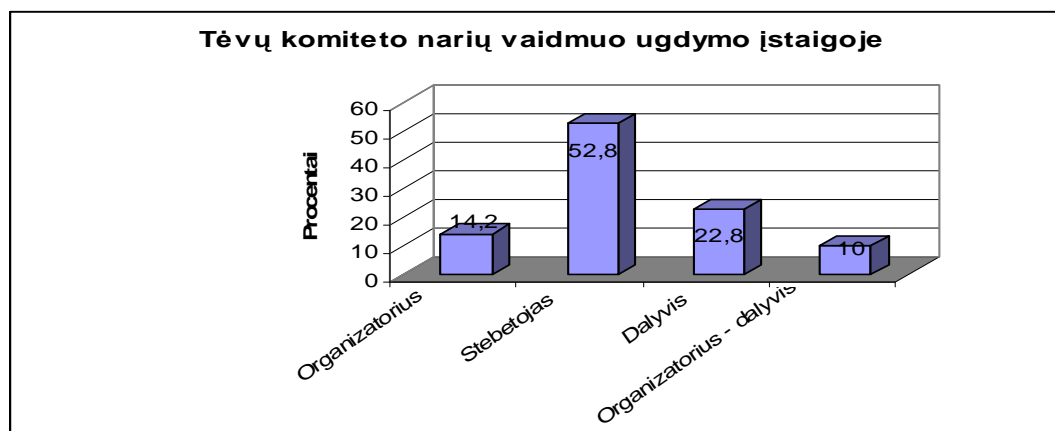
2.8 lentelė

Tėvų vaidmuo mokykloje pagal mokyklos bendruomenės grupes

Tėvų vaidmuo	Organizatorius		Stebėtojas		Dalyvis		Organizatorius - dalyvis		Viso dažnis	Procentai
	dažnis	%	dažnis	%	dažnis	%	dažnis	%		
Tarybos narys	14	48,2	12	41,3	2	6,8	1	3,4	29	11,1
Tėvų komiteto narys	10	14,2	37	52,8	16	22,8	7	10	70	26,9
Bendruomenės narys	3	1,8	95	59	54	33,5	9	5,5	161	61,9

Pagal gautus apklausos duomenis (žr. 2.8 lent.), galima teikti, kad mokyklų tarybos nariai-tėvai priskiria save dažniausiai organizatoriams ir stebėtojų grupei. Mokyklos tarybos nariai – tėvai sudaro 11,1 % visų respondentų. Iš jų tarybos nariai – tėvai save priskiria organizatoriams tarybos nariams 48,2%. Tarybos nariai stebėtojai sudaro 41,3% tarybos narių respondentų. Tarybos narių - dalyvių dalyvavo 6,8% , o tarybos narių organizatorių – dalyvių tik 3,4%.

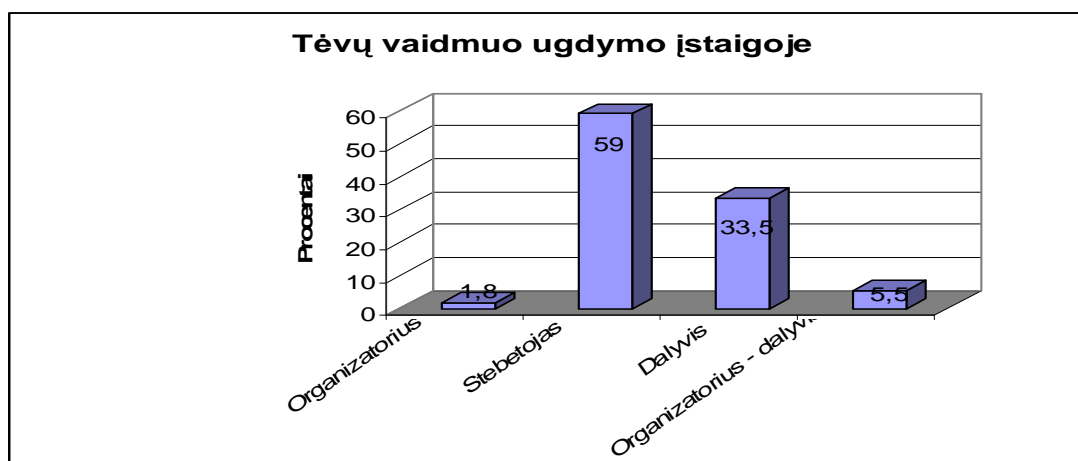
Dažnai mokyklų tarybos, nors ir turėdamos daug įgaliojimų, egzistuoja tik “biurokratiniuose mokyklų dokumentuose”. Kartais atsitinka ir taip, kad tėvai dažnai išrenkami į tarybos narius net jiems patiems nežinant, to pasekoje toks tarybos narys nežino ir savo funkcijų ir vaidmens taryboje. Tarybos nariai dėl savo padėties vietos bendruomenėje gali būti galingesni mokyklos ir jos reikalų gynėjai negu jos vadovas ir ši savivaldos institucija gali pradėti įgyvendinti pokyčius. (Trinkaitė, 2004)

2.9 pav. Tėvų komiteto narių vaidmuo mokyklose.

Kita gana įtakinga mokyklos valdyme dalyvaujanti savivaldos institucija yra tėvų komitetai, kurie padeda spręsti mokyklos veiklos klausimus: diskutuoja, siūlo, padeda organizuoti renginius, išvykas ir kt. Kaip rodo gauti tyrimo rezultatai 2.9 paveiksle, tėvų komiteto nariai į imtį pateko 26,9 %. Iš jų pusė 52,8 % mano, kad jie yra stebėtojais tėvų komiteto veikloje. Tačiau lyginant su tarybos nariais – tėvais, tėvų komiteto atstovai yra aktyvesni kaip dalyviai, jie sudaro 22,8 % , o

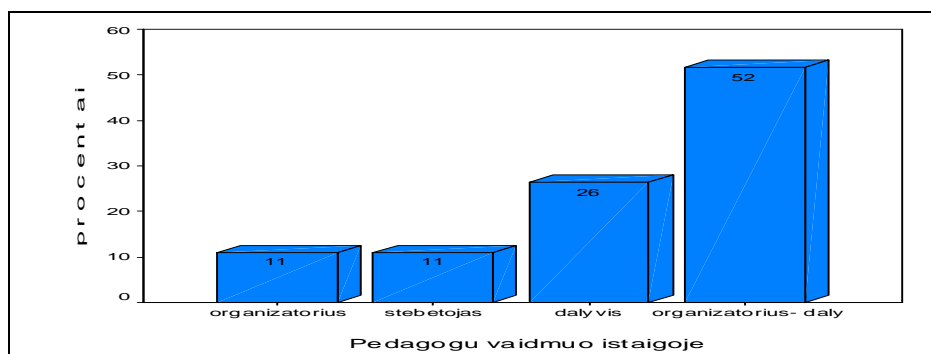
tarybos nariai - tėvai tik 6,8%. Jei tėvų komiteto nariai labiau įsitraukia į veiklą kaip dalyviai, tačiau jie ženkliai nusileidžia tėvų komiteto nariams kaip organizatoriai. Ir tik 14,2 % respondentų yra aktyvūs savo savivaldos institucijos nariai, bet tėvų komiteto nariams organizatoriams - dalyviams priskyrė 10 %. Šios dvi savivaldos institucijos kaip matyti 2.8 lentelėje, ugdymo įstaigose turi pakankamai daug įtakos siūlant, inicijuojant, priimant organizacijos veiklos kryptis, tobulinant, keičiant ir kt. ugdymo procesą, tačiau kaip bebūtų gaila, analizuojant gautus rezultatus paminėtos savivaldos institucijos daugiau savo veiklą vertina iš stebėtojo pozicijos.

Pati didžiausia respondentų grupė (tėvai) mano, kad esa bendruomenės nariai (žr.2.8 lentelė), jie sudaro 61,9% respondentų tėvų dalyvavusių apklausoje. Tėvai sudaro ypatingą bendruomenės pogrupį, kuris yra būtinas palaikyti tam tikrą ryšį su mokykla.

2.10 pav. Tėvų - bendruomenės narių vaidmuo ugdymo įstaigoje

Kaip matome pagal 2.10 paveikslėlį, tėvai mano, kad ugdymo įstaigose yra veiklos proceso dalyviai, jie sudaro 33,5 % tėvų - bendruomenės narių. O tai rodo, kad tėvai nelieka nuošalyje ir patys imasi iniciatyvos. Tėvai, kurie save įvardija, kaip aktyvūs bendruomenės nariai ir save priskiria tėvų organizatorių – dalyvių grupei, jie sudaro 5,5 % tėvų dalyvavusių apklausoje. 59 % respondentų mano, kad atlieka stebėtojų vaidmenį mokyklose, o tėvai – organizatoriai sudaro 1,8% bendruomenės narių – tėvų . Mokyklos pakankamai seniai stengiasi pritraukti tėvus, o pastarieji bando suvokti savo indėlį mokyklos gyvenime. Kaip parodo tyrimo rezultatai, trečdalis tėvų mokyklose save laiko dalyviais, jie dalyvauja projektinėse veiklose, lanko mokyklose organizuojamus renginius, kuriuose dalyvauja jų vaikai. Mokyklos, kurios deda daug pastangų tėvams pritraukti, joms pavyksta užmegzti su tėvais partnerystės ryšius. Tačiau gaila, kad mažai sulaukiama iš tėvų iniciatyvos, kurie taptų projektų organizatoriais, o ne tik dalyviais.

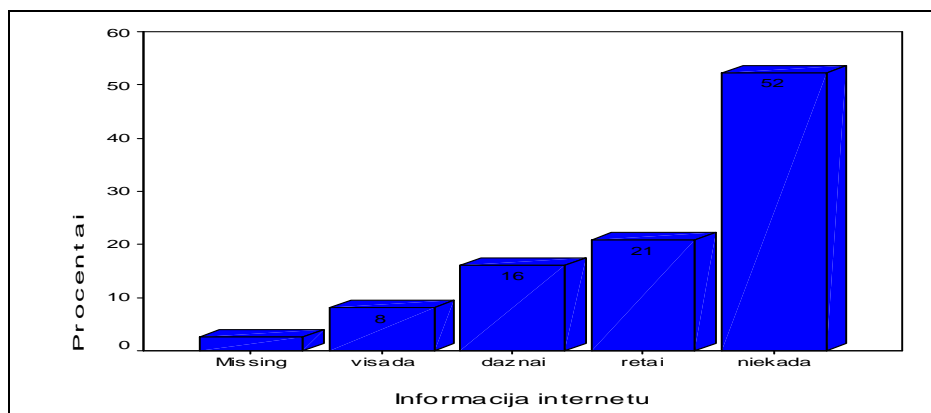

2.11 pav. Pedagogų atliekami vaidmenys ugdymo įstaigoje

Pedagogai ugdymo įstaigose save laiko organizatoriais – dalyviais, o tuo tarpu tėvai organizatoriais dalyviais save laiko tik 5,5 % (žr. 2.11pav.) . Dalyvių mokytojų apklausoje dalyvavo 26%, stebėtojų ir organizatorių po 11%. Tuo tarpu apklausoje dalyvavusių tėvų mano, kad 59 % yra stebėtojai. Pagal gautus tyrimo duomenis galima teikti, kad pedagogų bendruomenė yra pakankamai aktyvi. Kiekvienas bendruomenės narys save priskiriantis organizatoriui – dalyviui, turi būti aktyvus, sugebantis bendrauti ir bendradarbiauti tiek su vidinėmis, tiek su išorinėmis auditorijomis.

2.3 Bendradarbiavimo formų panaudojimas

Kadangi tėvai yra didžiausia mokyklos bendruomenės dalis, kuri formuoja visuomenės nuominę apie ugdymo organizaciją, todėl verta panagrinėti ugdymo įstaigų komunikacijos priemones, kuriomis informuoja visuomenę apie savo veiklą. Komunikacija perteikia visuomenei organizacijos identitetą, įtakoja įvaizdžio kitimą, formuoja palankią visuomenės nuomonę. Norint įvertinti ugdymo įstaigų informacijos sklaidą, buvo tėvams pateiktas klausimas: „, Koku būdu gaunate informaciją apie ugdymo įstaigos veiklą? „

2.12 pav. Ugdymo įstaigos informacija internetu

Šiuolaikinėje visuomenėje internetinis ryšys užima svarbų vaidmenį informaciniame pasaulyje. Kaip matome iš 2.12 paveikslo, informaciją apie ugdymo įstaigą tėvai gauna visada 8% , dažnai 16% , retai 21%, tačiau net 52% respondentų nurodė, kad iš internetinio puslapio

informacijos apie mokyklos veiklą negauna. Tai sudaro daugiau nei pusę respondentų. Tačiau nereikia pamiršti, kad ne visos ugdymo įstaigos turi internetinius puslapius. Galima apžvelgti, ar nuo tėvų išsilavinimo priklauso gaunama informacija internetu.

2.8 lentelė

Tėvų išsilavinimas ir mokyklos internetinio puslapio naudojimas

Issilavinimas	internetinis psl.				Viso
	visada	dažnai	retai	niekada	
Aukštasis	4	14	18	39	75
Aukštesnysis	7	12	17	33	69
Profesinis	4	5	9	23	41
Vidurinis	3	7	5	25	40
Pagrindinis	1			3	4
Viso:	19	38	49	123	229

Kaip matome 2.8 lentelėje aukštąjį ir aukštesnįjį išsilavinimą turintys tėvai dažniau pasinaudoja mokyklos internetu, nei žemesnį išsimokslinimo lygį turintys tėvai. Tačiau galima pastebėti, kad nepriklausomai nuo išsilavinimo lygio duomenų iš internetinio mokyklos puslapio negauna niekada apytiksliai pusė respondentų. Iš šių gautų rezultatų galima daryti išvadą, kad mokyklos arba neturi internetinių puslapių, arba juose netalpinama visuomenei reikalinga informacija.

2.9 lentelė

Tėvų išsilavinimas ir elektroniniai laišakai iš ugdymo įstaigų.

issilavinimas	Elektroniniai laiskai				Viso
	visada	dažnai	retai	niekada	
aukstasis	5	9	9	50	73
aukštesnysis	2	9	14	44	69
profesinis	4	3	8	26	41
vidurinis	1	5	7	26	39
pagrindinis			1	3	4
Viso	12	26	39	149	226

Dar vienas iš būdų teikti informaciją apie organizaciją yra elektroniniai laišakai. Kaip matome iš 2.9 lentelės, elektroninius laiškus dažnai gauna tik 12 respondentų, dažnai 26, retai 39, o 149 respondentai laišku iš ugdymo įstaigų negauna niekada. Vadinasi mokyklos nesugeba išnaudoti naujų technologijų galimybių skleidžiant informaciją apie save visuomenei. Taip pat negalima teigti, kad respondentų išsilavinimas turi įtakos informacijos gavimo dažnumui elektroninių laišku atžvilgiu.

2.10 lentelė

Ugdymo įstaigų tėvų informavimas informacinėmis technologijomis

Ugdymo įstaiga	Internetinis psl.				Elektroniniai laiškai			
	visada	dažnai	retai	niekada	visada	dažnai	retai	niekada
Darželis		27,3%	18,2%	54,5%		9,1%		90,9%
Pradine m-kla	12,0%	7,0%	11,0%	70,0%	9,0%	4,0%	7,0%	80,0%
Pagrindine m-kla		16,7%	16,7%	66,7%		16,7%	16,7%	66,7%
Vidurine m-kla	7,9%	11,1%	28,6%	52,4%	1,6%	11,5%	24,6%	62,3%
Gimnazija	2,2%	43,5%	37,0%	17,4%	4,4%	26,7%	35,6%	33,3%

Kaip matome 2.10 lentelėje darželiuose informaciją internetu dažnai gauna 27 % tėvų, kurių vaikai lanko darželius. Retai 18,2% respondentų, o 54,5% informacijos apie įstaigos veiklą internetiniame puslapyje negauna niekuomet. Elektroninius laiškus iš darželių dažnai gauna tik 9,1% , o 90,9% elektroniniais laiškais ugdymo įstaiga ir tėvai nesusirašinėja.

Iš pradinių mokykla informacija internetu pasiekia visada 12,0% tėvų. Dažnai 7,0%, retai 11,0%, o niekada negauna informacijos net 70,0% pradinių mokyklų bendruomenės nariai - tėvai. Kaip matome lentelėje elektroninių laiškų galimybių neišnaudoja (80,0%) ryšiams su visuomene ir pradinės mokyklos. Pagrindinėse mokyklose tiek elektroniniais laiškais, tiek internetiniame mokyklos puslapyje informaciją gauna dažnai ir retai po 16,7% , o negauna informacijos 66,7% respondentų iš pagrindinių. Vidurinėse mokyklose informacinės technologijos naudojamos dažniau nei darželiuose ir pradinėse mokyklose. Informaciją internetiniame puslapyje vidurinėse mokyklose randa visada 7,9%, dažnai 11,1%, retai 28,6% respondentų, bet 52,4% informacijos internetiniame puslapyje neperskaito, elektroninius laiškus gauna retai 24,6%, dažnai 11,5%, o negauna 62,3% vidurinių mokyklų respondentai. Pagal gautus tyrimo duomenis galima teigti, kad gimnazijos geriausiai įsisavino informacinių technologijų teikiamus privalumus. Jos pasirenka šiomis dienomis daug dėmesio sulaukiančią priemonę – internetą, kuriame ugdymo įstaigos gali teikti įvairią informaciją apie ugdymo įstaigą įvairioms tikslinėms auditorijoms, o pradinės mokyklos šias technologijas dar tik pradeda naudoti. Labai sunku įvertinti darželius ir pagrindines mokyklas, kadangi iš šių įstaigų apklausoje dalyvavo mažas skaičius respondentų.

2.11 lentelė

Spausdintinės ugdymo įstaigos priemonės bendraujant su įstaigų bendruomene

Ugdymo įstaiga	Lankstinukai				Pažymių knygele				Įstaigos laikraštis			
	visada	dažnai	retai	niekad	visada	dažnai	retai	niekad	visada	dažnai	retai	niekad
Darželis	9,1%	18,2%	27,3%	45,5%							27,3%	72,7%
Pradinė m-kla	7,9%	15,8%	13,9%	62,4%	53,9%	26,5%	10,8%	8,8%	6,0%	4,0%	11,0%	79,0%
Pagrindinė m-kla		33,3%	33,3%	33,3%	71,4%	14,3%	14,3%		16,7%	33,3%	16,7%	33,3%
Vidurinė m-kla	4,8%	19,0%	27,0%	49,2%	37,5%	31,3%	14,1%	17,2%	1,6%	25,4%	25,4%	47,6%
Gimnazija	4,4%	33,3%	44,4%	17,8%	13,0%	32,6%	37,0%	17,4%	4,4%	11,1%	55,6%	28,9%

Gana sena, bet patikima informavimo priemonė yra spaudiniai. 2.11 lentelėje matome, kaip kiekvieno tipo ugdymo įstaiga naudoja rašytinius būdus palaikant ryšius su bendruomene. Kaip matome lentelėje lankstinukus ugdymo įstaigos, kaip informavimo priemonę taiko retai pradinės mokyklos 13,9%, vidurinėse - 27,0%, o gimnazijose 44,4%. Dažnai lankstinukus gauna tėvai iš pagrindinių mokyklų (33,3%) ir tiek pat iš gimnazijų (33,3%). Mažiausiai dėmesio lankstinukams skiria kaimo pradinės mokyklos. 62,4% respondentų nurodė, kad iš pradinių mokyklų informacijos iš lankstinukų negauna niekada. Pagal gautus rezultatus, galima teikti, kad gimnazijos daugiausiai dėmesio, lyginant su kitomis ugdymo įstaigomis, skiria lankstinukų platinimui su informacija apie ugdymo įstaigos veiklą. Toks informacijos perdavimo būdas yra savotiška ugdymo įstaigos reklama, kurios pagalba ugdymo įstaigos gali tapti žinomos visuomenėje ir gali užmegzti bendradarbiavimo santykius su kitomis organizacijomis. Kaip galima pastebėti iš 2.11 lentelės, palyginus visuomenės informavimo priemones lankstinukus ir mokyklos laikraščius, lankstinukų gaminimas ugdymo įstaigose yra daug populiariesnis už mokyklinius laikraščius. Iš šio spausdintinio šaltinio informacijos 72,7% negauna darželių bendruomenės nariai- tėvai, o iš pradinių mokyklų - 79,0% respondentų. Gimnazijos, kaip teigia respondentai, informaciją mokykliniuose laikraščiuose visuomenei pateikia retai (55,6%).

Pažymių knygelėse informaciją dažniausiai gauna tėvai, kurių vaikai lanko pradinės ir pagrindinės mokyklas. Visada (53,9%) iš pažymių knygelėse informaciją sužino pradinių mokyklų bendruomenės nariai (tėvai), vidurinėse mokyklose visada (37,5%), o gimnazijose tik 13,0%. Pagal gautus rezultatus, gimnazijos intensyviai naudoja, informacijos sklaidai, kitas priemones informuojant tikslines auditorijas, kadangi pažymių knygeles mato tik siauras bendruomenės ir visuomenės narių skaičius, t.y mokinių tėvai.

2.12 lentelė

Ugdymo įstaigų informacijos pateikimas skelbimų lentoje ir rajono laikraštyje.

	Skelbimų lenta				Rajono spauda			
	visada	dažnai	retai	niekada	visada	dažnai	retai	niekada
Darželis	9,1%	27,3%	27,3%	36,4%			36,4%	63,6%
Pradine m-kla	9,9%	20,8%	24,8%	44,6%	8,0%	7,0%	16,0%	69,0%
Pagrindine m-kla			50,0%	50,0%		16,7%	16,7%	66,7%
Vidurine m-kla	1,6%	15,9%	41,3%	41,3%	6,3%	14,3%	36,5%	42,9%
Gimnazija		24,4%	53,3%	22,2%	2,2%	17,8%	42,2%	37,8%

Kaip matyti 2.12 lentelėje, skelbimų lentomis kaimo darželiuose naudoja informuoti visuomenę, kaip teigia respondentai, visada 9,1%, dažnai 27,3%, retai 27,3%, panašiai nuominė pasiskirstė ir pradinių mokyklų respondentų. Gimnazijos skelbimų lentose skelbiamos informacijos srautus visuomenei pateikia retai (53,3%), o 24,4% respondentų nuomone informaciją gauna dažnai. Retai informaciją gauna 41,3% vidurinių mokyklų respondentai, tiek pat procentų jos negauna. Pagal gautus duomenis, galima teikti, kad informacinėmis skelbimo lentomis naudojasi dažniausiai gimnazijos ir darželiai. Analizuojant informacijos sklaidą rajoniniuose laikraščiuose, dažniausiai informacija pasiekia visuomenę iš gimnazijų(17,8%), tačiau informacija pateikiama dažniausiai retai (42,2%). Rečiausiai spaudoje skelbiasi pradinės mokyklos, net 69,0% respondentų nurodė, kad niekuomet negauna informacijos iš rajoninių laikraščių. Apžvelgus 2.11 lentelę ir 2.12 lentelę, galima daryti išvadą, kad ugdymo įstaigos neišnaudoja spaudos informavimo galimybių ypač laikraščių, - tiek mokyklinių, tiek rajoninių, kurie pasiekia plačias visuomenės auditorijas.

2.13 lentelė

Ugdymo įstaigų informacijos sklaida per televiziją ir radiją.

	TV		Radio	
	Respondentų skaičius	Procentai	Respondentų skaičius	Procentai
Visada	10	4,3	12	5,1
Dažnai	13	5,5	14	6,0
Retai	29	12,3	19	8,1
Niekada	176	74,9	183	77,9
Viso :	228	97,0	228	97,0
Prarastos reikš.	7	3,0	7	3,0
Viso:	235	100,0	235	100,0

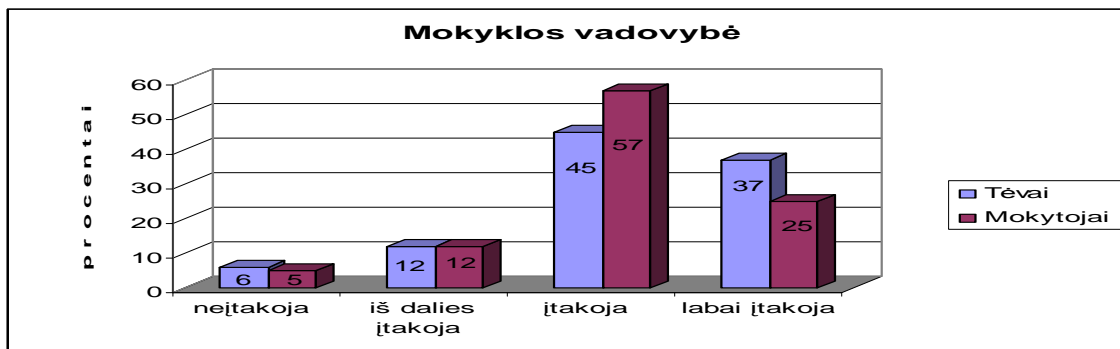
Pagal gautus duomenis (žr.2.13), galima teikti kad ugdymo įstaigos labai silpnai naudojasi informavimo priemonėmis radiju ir televizija. Kaip teigia respondentai, retai informaciją išgirsta iš radijo stočių 8,1 procentų, o retai savo ugdymo įstaigas per televiziją pamato 12,3 procento respondentų.

2.14 lentelė

Informacijos sklaidos priemonės tikslinėms auditorijoms

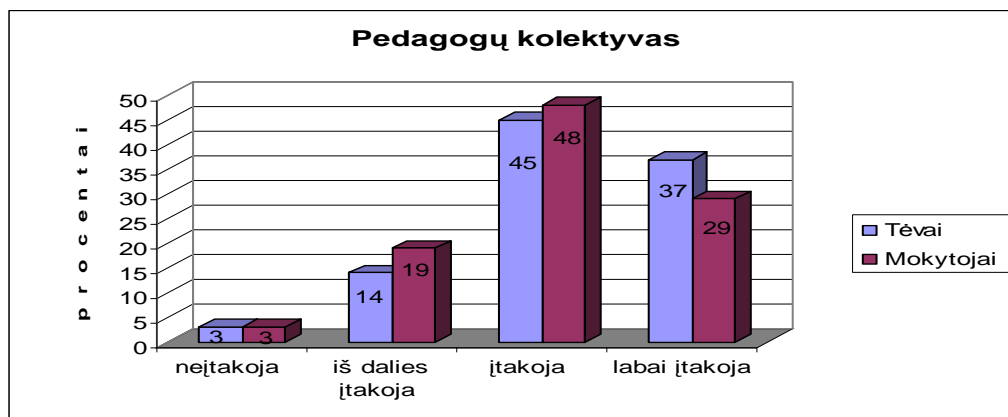
	Internetinis psl.	Elektroniniai laiškai	Lankstinukai	pažymių knygėle	Įstaigos laikraštis	Skelbimų lenta	Rajono spauda	Gandai	Televizija	Radijas
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Visada	8,1	5,1	6,0	41,3	4,3	5,1	5,5	16,6	4,3	5,1
Dažnai	16,2	11,1	20,4	28,1	11,9	20,0	10,6	18,7	5,5	6,0
Retai	20,9	16,6	24,3	17,0	23,8	34,5	27,7	25,5	12,3	8,1
Niekada	52,3	63,4	46,8	12,8	57,0	37,9	53,2	36,6	74,9	77,9
Viso:	97,4	96,2	97,4	99,1	97,0	97,4	97,0	97,4	97,0	97,0

Ugdymo įstaigos bendruomenės dalis (tėvai) informaciją gauna (žr. 2.14) dažniausiai iš savo vaikų pažymių knygelėlių (28,1%), kita dalis tėvų dažnai informaciją gauna iš lankstinukų (20,4%) ir skelbimų lentų (20,0%). Ir panašus procentas (18,7%) respondentų dažnai informaciją gauna iš gandų, vadinasi bendruomenėje tėvai bendrauja tarpusavyje ir dalinasi žinoma informacija, tačiau gandai pasitikėti ne visada galima, nes jie kartais būna klaidingi. 36,6 % respondentų gandai nepasitikimi niekuomet, o retai 25,5% respondentų. Apžvelgus gautus tyrimo duomenis, lentelėje matome, kad iš ugdymo įstaigų internetinio puslapio, lankstinukų, įstaigos laikraščio bei rajono spaudos beveik pusė respondentų niekuomet negauna informacijos, tačiau kita pusė respondentų iš minėtų informacijos priemonių dažniausiai informaciją gauna retai arba dažnai. Kaip teigia Nugaraitė (1999), ryšiai su visuomene yra neatsiejama kiekvienos organizacijos dalis, kurios nori užsitikrinti visuomenės palankumą ir turėti gerą vardą. Kaip matome lentelėje, ugdymo įstaigoms dar reikia tobulinti informacijos pateikimą visuomenei, nuo kurios priklauso požiūris į ugdymo įstaigą.

2.13 pav. Mokyklos vadovybės įtaka kuriant bendradarbiavimo kultūrą

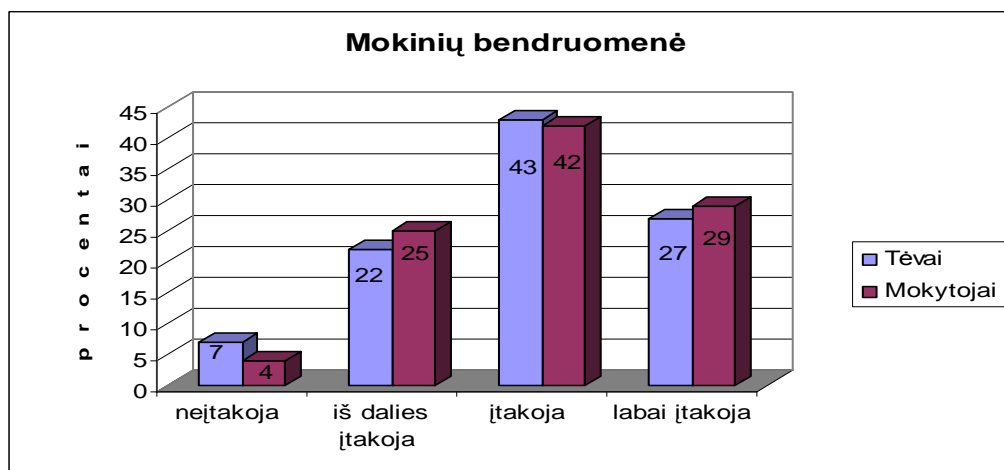
Ugdymo įstaigos bendruomenė, kuri susideda iš administracijos, mokinių, mokytojų, tėvų ir aptarnaujančio personalo. Šios auditorijos formuoja įstaigos kultūrą ir atspindi vietovės visuomenę.

Pagal paveikslėlį 2.14, ugdymo įstaigos bendradarbiavimo sistemos kūrimo su įvairiomis organizacijomis, 45% respondentų (tėvai) mokyklos vadovybę įvardino kaip įtakojančią ir 37% kaip labai įtakojančią ugdymo įstaigos bendruomenės dalį. 57% pedagogų mano, kad mokyklos administracija įtakoja, o 25% mokytojų yra įsitikinę, kad administracija labai įtakoja bendradarbiavimo kultūrą. Iš dalies tiek tėvai tiek pedagogai mano, kad administracija įtakoja bendradarbiavimo sistemos kūrimą 12% respondentų, o tik 6% apklaustųjų tėvų ir 5% pedagogų mano, kad ugdymo įstaigos administracija įtakos neturi. Pagal gautus rezultatus, galima teikti, mokyklos bendradarbiavimas su įvairiomis įstaigomis labai priklauso nuo administracijos vadybinių sugebėjimų. O kuriant mokyklos bendradarbiavimo sistemą, mokyklos administracija, pagal tyrimo duomenis, atlieka svarų vaidmenį.

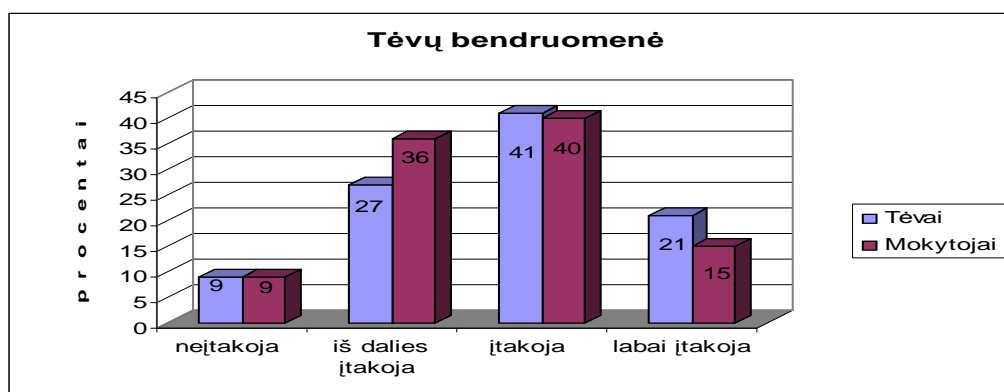
2.14 pav. Pedagogų kolektyvo įtaka kuriant bendradarbiavimo kultūrą

Ugdymo įstaigose artimiausiai ir dažniausiai su visuomene ir su įvairiomis organizacijomis tenka bendrauti ir bendradarbiauti pedagogams. Apklausoje gauti rezultatai rodo (žr. 2.14 pav.), kad pedagogai kaip ir administracijos atstovai stipriai įtakoja bendradarbiavimą tarp tikslinių auditorijų, jų nuomone, pedagogų kolektyvas įtakoja 45%, o labai įtakoja 37%, apklausoje dalyvavę tėvai. Respondentai (tėvai 14%) mano, kad kuriant bendradarbiavimo procesą pedagogai iš dalies įtakoja, o tik 3% teigia, kad įtakos neturi. Lyginant tėvų ir pedagogų nuomonę, galima teikti, kad ji sutampa. Pedagogai mano, kad jų bendruomenė labai įtakoja 29%, įtakoja 48%, o iš dalies įtakoja, kaip teigia 19% respondentų pedagogų. Kad kuriant bendradarbiavimo kultūrą neįtakoja pedagogų bendruomenė - tiek tėvai, tiek pedagogai mano vienodai po 3%. Pagal gautus tyrimo duomenis, tiek tėvų bendruomenės atstovai, tiek pedagogų bendruomenės atstovai teigia, kad kuriant bendradarbiavimo kultūrą, pedagogų kolektyvas turi didelę įtaką.

2.15 pav. Mokinių bendruomenės įtaka kuriant bendradarbiavimo kultūrą

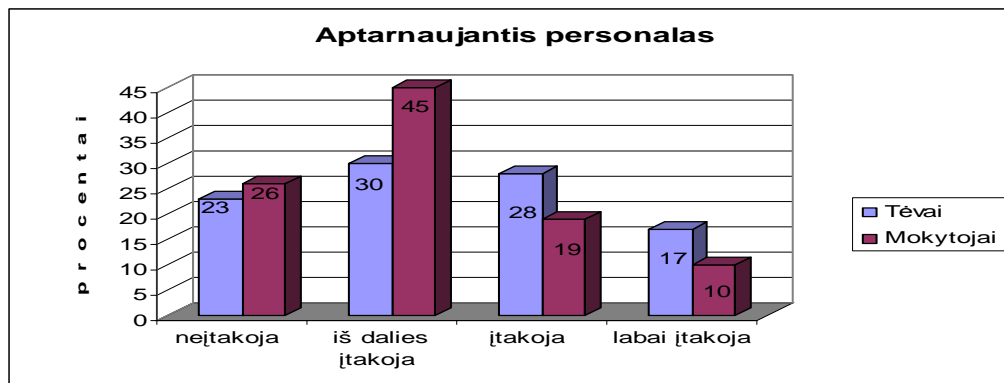
Mokiniai visuomenėje yra nuolat matomi, jie kiekvieną dieną „parneša“ iš mokyklos naujausias žinias, tiek teigiamas, tiek neigiamas ugdymo įstaigos atžvilgiu. Mokinių bendruomenė yra viena iš ugdymo įstaigos įvaizdžio formavimo visuomenėje veiksmų. Kaip matome iš 2.15 paveikslėlio mokinių bendruomenė, tėvų nuomone, bendradarbiavimo kultūrą įtakoja 43 %, labai įtakoja 27%. Kad mokiniai neįtakoja bendradarbiavimo kultūros pasisakė 7 % , o iš dalies įtakoja 22% respondentų tėvų. Pedagogų nuomonė sutapo su tėvų nuomone, kad mokiniai įtakoja 42%, labai įtakoja 29%, o iš dalies – 25%, kad mokiniai neturi įtakos mokyklos bendradarbiavimo kultūrai pasisakė tik 4% pedagogų.

2.16 pav. Tėvų bendruomenės įtaka kuriant bendradarbiavimo kultūrą

Kaip matome 2.16 paveiksle, tėvai teigia, kad įtakoja (41%) jų bendruomenė bendradarbiavimo kultūrą, o iš dalies įtakoja 27 %, labai įtakoja 21 %, o visai neįtakoja 9 % respondentų , kuriant bendradarbiavimo kultūrą socialinėje aplinkoje. Tiek tėvų , tiek pedagogų nuomonė sutapo, kad tėvų bendruomenė įtakoja bendradarbiavimo kultūros kūrimą, abi

respondentų grupės pasisakė: 41 % tėvų ir 40% pedagogų. Mokytojų (36%) daugiau nei tėvų (27%) mano, kad tėvų bendruomenė įtakoja tik iš dalies. O , kad labai įtakoja didesnė dalis mano tėvai (21%) , nei mokytojai (15%).

2.17 pav. Aptarnaujantčio personalo įtaka kuriant mokyklos bendradarbiavimo kultūrą

Pagal gautus rezultatus 2.17 paveiksle, matome, kad tėvų nuomone, aptarnaujantis personalas turi mažiau įtakos kuriant ugdymo įstaigos bendradarbiavimo kultūrą, nei tėvai, mokiniai ir administracija. Tačiau nereikia jų pamiršti, kadangi aptarnaujantis personalas mokykloje sudaro mažą dalelę visuomenės, kurioje formuojasi ugdymo įstaigos įvaizdis, kuris padeda arba kenkia kuriant naujus mokyklos santykius su aplinka. Daugiausiai (30%) respondentų (tėvų) pasisakė, kad aptarnaujantis personalas iš dalies įtakoja, o mokytojų nuomone iš dalies įtakoja, pasisakė didžiausia dalis 45% respondentų mokytojų, o neįtakoja 26% pedagogų, tėvai mano panašiai - 23%. Kad personalas labai įtakoja mano 17% tėvų ir 10 % mokytojų. Išanalizavus gautus tyrimo duomenis pagal 2.13; 2.14; 2.15; 2.16 ir 2.17 paveikslus, galima teikti, kad respondentų nuomone didžiausią įtaką, kuriant mokyklos bendradarbiavimo kultūrą, turi įstaigos administracija, o mažiausiai aptarnaujantis personalas. Tačiau galima teikti, kad tiek mokyklos vadovybė, tiek mokiniai, tiek mokytojai daro įtaką, kuriant mokyklos bendradarbiavimo kultūrą su socialiniais partneriais.

2.15 lentelė

Veiksniai įtakoiantys ugdymo įstaigos tapimą žinomai visuomenėje

	Neįtakoja		Mažai įtakoja		Įtakoja		L.įtakoja	
	Tėvai	Pedag.	Tėvai	Pedag.	Tėvai	Pedag.	Tėvai	Pedag.
Mokyklos bendruomenė	3,4	2,2	14,9	12,1	55,3	56,0	25,5	28,6
Vadovas	3,4	3,3	9,8	6,6	46,8	53,8	38,3	36,3
Paslaugų kokybė	3,0	2,2	8,5	13,2	46,4	42,9	40,9	41,8
Mokytojai – visuomenės	5,5	9,9	15,7	26,4	50,2	41,8	27,2	22,0

veikėjai								
Materialinė bazė	5,1	6,6	16,2	18,7	46,4	38,5	31,1	36,3
Vietovė	11,1	7,7	28,5	20,9	38,3	56,0	21,1	15,4
Uniforma	15,7	12,1	21,3	30,8	40,	42,9	22,1	14,3
Mokyklos komunikacija	6,8	6,6	17,0	15,4	44,3	50,5	30,2	27,5
Pedagogų bendruomenė	3,8	0	10,2	8,8	47,7	46,2	37,0	44,0
Saugi aplinka	6,0	6,6	14,5	16,5	46,4	45,1	31,9	45,1
Pasiekimai olimpiadose ir sporto srityje	7,7	6,6	20,0	25,3	41,3	42,9	29,8	25,3

Visuomenės požiūrį į konkrečią švietimo organizaciją lemia sugebėjimas veikti rinkos sąlygomis, t.y. organizacijos įvaizdžio formavimas, kuris padeda bendradarbiauti su įvairiomis organizacijomis ir ugdymo įstaigai tapti žinomai visuomenėje.

Pagal 2.15 lentelės duomenis, labiausiai formuoja mokyklos įvaizdį paslaugų kokybę (40,9%)mano tėvai, o pedagogų 41,8%, kad paslaugų kokybė turi mažai įtakos pasisakė tik 3 % respondentų tėvų, o mokytojų dar mažiau tik 2,2 %. 15,7% respondentų (tėvų) teigia, kad mokinių uniformos neturi įtakos mokyklos įvaizdžiui. Pedagogai(12,1%) mano, kad uniforma įtakos neturi, o 40%(tėvų) ir 42,9% (pedagogų) respondentų mano, kad uniforma yra svarbi, o 22,1 % tėvų ir 14,3% mokytojų labai svarbi mokyklos atpažinimo priemonė visuomenėje. 50,2% tėvų ir 41,8% mokytojų mano, kad visuomenėje ugdymo įstaigai padeda tapti žinoma - mokytojai – visuomenės veikėjai. Ugdymo įstaigos materialinė bazė ir saugi mokyklos aplinka įtakoja mokyklos įvaizdį atitinkamai po 46,4 %, o labai įtakoja 31,1 % ir 31,9% pagal gautus duomenis iš tėvų. Mokytojai mano, kad saugi aplinka įtakoja ir labai įtakoja, šį veiksni įvertino 45,1% respondentų. Mokyklos komunikacija, respondentų(tėvų) nuomone 30,2% labai įtakoja visuomenės informacijos gavimą apie ugdymo įstaigą, 44,3 % teigia, kad įtakoja, o 6,8 % mano, kad mokyklos komunikacija neįtakoja mokyklos įvaizdžio. Mokytojai (50,5%) mano, kad mokyklos komunikacija įtakoja mokyklos tapimą žinomai visuomenėje. Mokyklos vardą padeda garsinti pasiekimai olimpiadose ir sporto renginiai. Respondentų nuomone, pasiekimai sporte ir olimpiadose įtakoja (41,3%tėvai, ir 42,9% mokytojai), labai įtakoja (29,8% tėvai ir 25,3 pedagogai). Kad pasiekimai sporto srityje ir olimpiadose mažai įtakoja mokyklos įvaizdį pasisakė 20 %tėvų ir 25,3% mokytojų, o 7,7% tėvų ir 6,6% pedagogų mano, kad neįtakoja minėti pasiekimai ugdymo įstaigos įvaizdžio.

Pagal gautus tyrimo duomenis galima teikti, kad didžioji dalis tėvų supranta kokią svarbią įtaką ugdymo įstaigoms daro kiekvienas komponentas formuojant įstaigos įvaizdį visuomenėje, kuris įtakoja partnerystę tiek įstaigos viduje, tiek išorinėse auditorijose.

Toliau apžvelgsiu mokyklų bendradarbiavimo forma su visuomene. Dalyvavę apklausoje tėvai kaip labiausiai įtakojančius tris veiksnius išskyrė paslaugų kokybę (40,9%), vadovo įtaką (38,3%), pedagogų bendruomenę (37,0%). O pedagogai labiausiai įtakojančius veiksnius išskyrė saugią aplinką (45,1%), pedagogų bendruomenę (44,0%), paslaugų kokybę (41,8%). Kaip matome pedagogų ir tėvų nuomonė išsiskyrė dėl vadovo įtakos ir saugios aplinkos.

Daugiau kaip 50% respondentų paminėjo, kad įtakoja, tėvų nuomone, mokyklos bendruomenė 55,3 % ir mokytojai – visuomenės veikėjai 50,2%. Pedagogai išskyrė – mokyklos bendruomenę ir vietovę (56,0%), vadovą (53,8%), ir mokyklos komunikaciją (50,5%).

2.16 lentelė

Bendradarbiavimo formos su visuomene

	Atviru durų dienos		Info susirinkimai		Konferencija		Spausdinių platinimas		Paskaitos		Diskusijos		Išvykos		Susitikimai prie apskrito stalo		Sporto varžybos	
	t	p	t	p	t	p	t	p	t	p	t	p	t	p	t	p	t	p
Silpnai	21,7	9,9	12,8	8,8	30,2	34,1	29,8	19,8	29,4	25,3	26,4	19,8	19,1	7,7	32,3	15,4	20,4	12,1
Pakankamai	25,1	41,8	27,2	30,8	20,0	23,1	17,9	34,1	25,5	34,1	23,0	35,2	22,1	24,2	17,4	45,1	20,0	25,3
Gerai	31,5	38,5	39,1	51,6	28,1	39,6	31,1	41,8	26,0	31,9	30,2	31,9	33,6	42,9	24,3	26,4	34,5	45,1
L.gerai	21,3	9,9	20,4	8,8	20,0	3,3	19,6	4,4	17,4	8,8	18,3	12,1	23,0	25,3	23,0	13,2	22,1	17,6

*t-tėvai; p-pedagogai.

Kaip matome 2.16 lentelėje mokyklos naudoja įvairias bendradarbiavimo formas su tikslinėmis auditorijomis, tačiau, labai gerai išvykas įvertino tėvai 23 %, o pedagogai 25,3 % respondentų, tiek pat procentų tėvų įvertino ir susitikimus prie apskrito stalo labai gerai (23%). Sporto varžybas, kurias mokyklos naudoja kaip bendradarbiavimo formą labai gerai įvertino 22,1% tėvų ir 17,6% pedagogų. Kaip matome 2.16 lentelėje sportinių pasiekimų įtaką organizacijos įvaizdžiui kaip labai įtakojantį veiksni nurodė 29,8% respondentų(tėvų). Bendradarbiavimo formas, tokias kaip atvirų durų dienos, informaciniai vakarėliai, konferencijos, įvairių spausdinių platinimą labai gerai įvertino apie 20 % respondentų, tačiau mokytojai šias bendradarbiavimo formas įvertino silpniau. Informacinius susirinkimus gerai vertina 39,1%tėvų, o 51,6% respondentų mokytojų, pakankamai 27,2 % tėvų ir 30,8% mokytojų. Gerai spausdinių platinimą įvertino 31,1 % respondentų tėvų ir 41,8% mokytojų, o 29,8% tėvų ir 19,8% mokytojų vertina silpnai. Kaip matome pagal lentelę informacinius susirinkimus ir spausdinių platinimą tėvai vertina skirtingai. Taip pat nuomonės išsiskyrė, dėl atvirų durų dienų.

Pagal gautus duomenis, galima teigti, kad ugdymo įstaigos naudojamos bendradarbiavimo formos pasiekia visuomenę, tačiau jos nėra pakankamai išvystytos, kad didžioji dalis respondentų bent jau jas vertintų gerai.

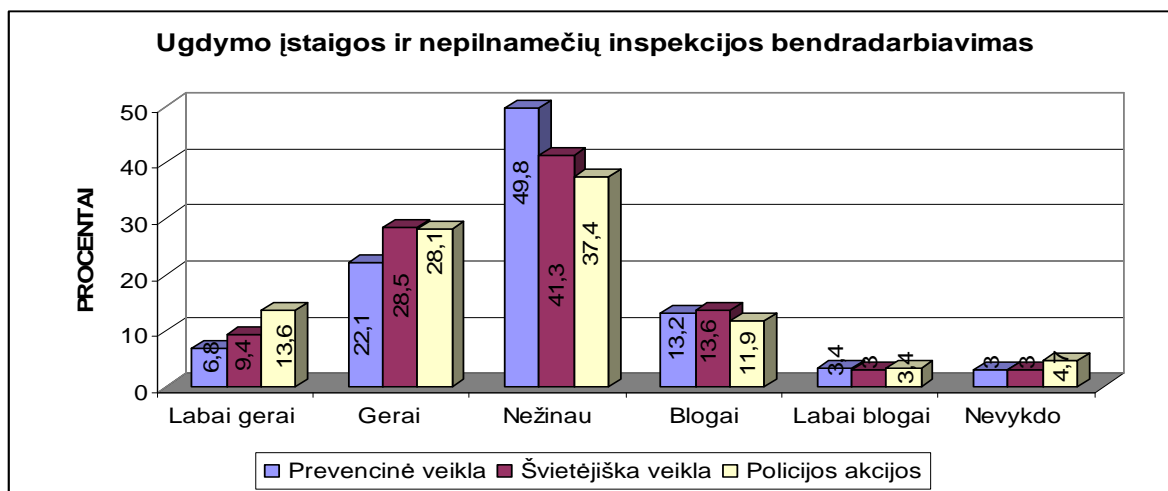
Išanalizavus ugdymo įstaigų informacijos perdavimo būdus visuomenei, jos bendradarbiavimo formas, toliau pateiksiu kaip mokykla bendradarbiauja su viešosiomis įstaigomis, kurios laikomos socialiniais partneriais.

2.17 lentelė

Mokyklos ir kultūros centro bendradarbiavimas

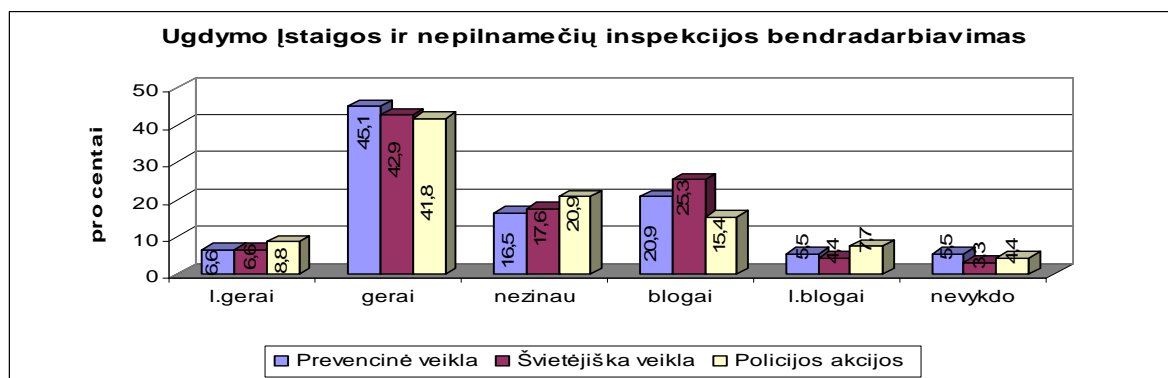
	Renginiai		Projektinė veikla		Mokinių užimtumo klausimai		Klausimų – atsakymų vakarai	
	Tėvai	Mokyt.	Tėvai	Mokyt.	Tėvai	Mokyt.	Tėvai	Mokyt.
Labai gerai	23,0	33,0	19,1	29,7	23,8	26,4	19,6	24,2
Gerai	36,6	40,7	26,4	44,0	35,7	46,2	20,4	26,4
Nežinau	31,1	11,0	43,8	13,2	26,0	13,2	41,7	27,5
Blogai	6,8	15,4	6,8	11,0	10,6	12,1	13,2	16,5
Labai blogai	2,1		2,1	2,2	2,6	2,2	3,4	5,5
Viso :	99,6	100,	98,3	100,0	98,7	100,0	98,3	100,0

Kaip matome 2.17 lentelėje mokinių tėvai ir pedagogai mokyklos bendradarbiavimą su kultūros centru vertina palankiai. Kadangi dauguma kaimo mokyklų artimai bendradarbiauja su kultūros centru, o kai kur kultūros centras ir mokykla kaimo vietovėse yra šalia viena kitos. Labai gerai 23 %(tėvai) ir pedagogai 33% , o gerai 36,6 %(tėvai) ir 40,7% pedagogų įvertino bendrų renginių organizavimą. Projektinę veiklą mokyklos ir kultūros centro vertina l.gerai 19,1%(tėvai), gerai 26,4 %(tėvai). Projektinę veiklą daugiau mokytojų vertina gerai (44,%) nei tėvai. Mokinių užimtumas po pamokų yra svarbus visai kaimo bendruomenei. Šią veiklą labai gerai vertina kaimo vietovėse 23,8%, o gerai 35,7% tėvų , mokytojai gerai įvertino 46,2%. Kultūros centruose vedamų klausimų-atsakymų vakarus vertina gerai 20,4%, o labai gerai 19,6% respondentų, panašiai vertina šią veiklą ir tėvai. Blogai renginius ir projektinę veiklą vertina 6,8 % apklausoje dalyvavusių tėvų, o mokytojai blogai įvertino renginius (15,4%) ir klausimų – atsakymų vakarus (16,5%). Mokinių užimtumo organizavimą 10,6% tėvų ir klausimų – atsakymų vakarus 13,2% tėvų vertina blogai. Labai gaila, kad nemaža dalis kaimo bendruomenės apie mokyklos ir kultūros centro bendradarbiavimą nieko nežino, todėl galima teikti, kad yra neišnaudojamos informacijos sklaidos priemonės kaimo vietovėse. Tačiau kaimo mokyklos bendradarbiavimą su kultūros centru palankiai vertina apie 50 %(tėvų) ir apie 70 % mokytojų dalyvavusių apklausoje.

2.18 pav. Ugdymo įstaigos ir nepilnamečių inspekcijos bendradarbiavimas(tėvai)

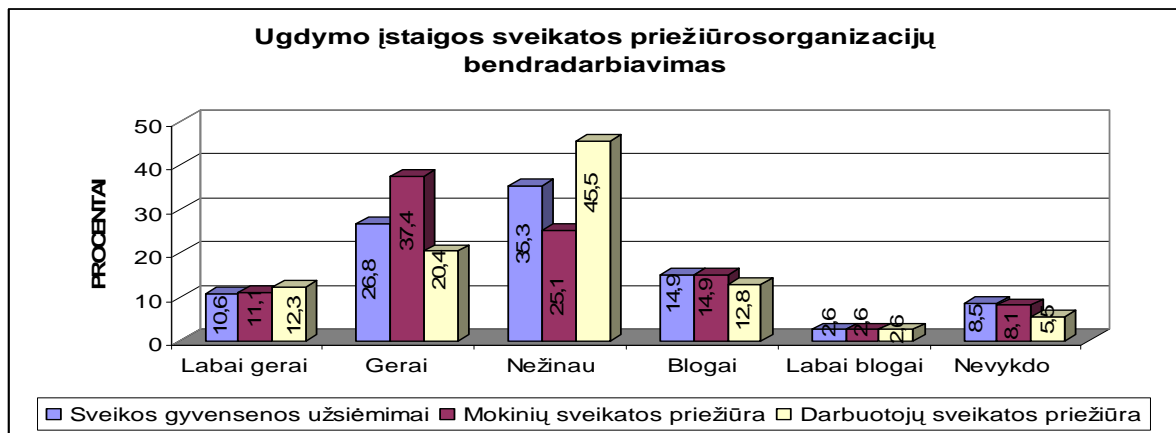
Kaip matome 2.18 paveiksle respondentams labai trūksta informacijos apie ugdymo įstaigos ir nepilnamečių inspekcijos bendradarbiavimą. Net 49,8 % respondentų nieko nežino apie prevencinės veiklos organizavimą mokykloje kartu su policijos atstovais, 41,3% respondentų nėra informuoti apie švietėjiškos veiklos organizavimą, o 37,4 % nežino ar mokiniai dalyvauja policijos organizuojamose įvairiose akcijose. Šių dviejų viešųjų organizacijų bendradarbiavimo formas vertina blogai prevencinėje veikloje 13,2% , švietėjiškoje veikloje 13,6%, o policijos organizuojamas akcijas mokiniams blogai vertina 11,9 % respondentų. Gerai 22,1% respondentų įvertino prevencinės veiklos organizavimą, o švietėjišką veiklą ir policijos akcija 28 % respondentų. Labai gerai policijos akcijas mokinių atžvilgiu įvertino 28,2% , o švietėjišką veiklą 9,4%, o 6,8 % respondentų mano, kad prevencinė veikla bendradarbiaujant policijai ir mokyklai vykdoma labai gerai. Labai blogai ir kad tokia veikla nevykdoma pasisakė apie 3% apklausoje dalyvavusių respondentų.

2.19 pav. Ugdymo įstaigos ir nepilnamečių inspekcijos bendradarbiavimas (mokytojai)

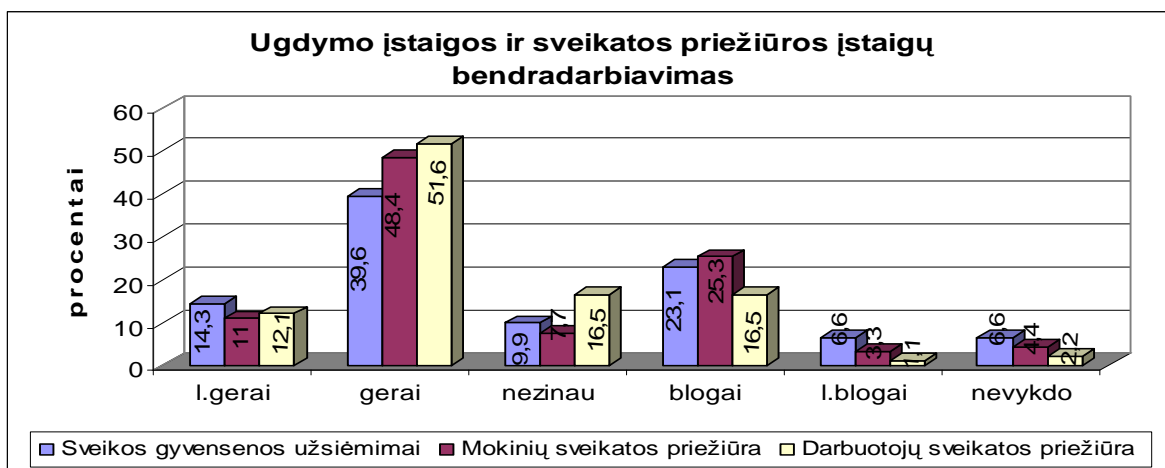
Ugdymo įstaigos ir nepilnamečių inspekcijos bendradarbiavimą pedagogai vertina gerai. Prevencinę veiklą gerai vertina 45,1% , švietėjišką veiklą 42,9 % ir policijos akcijas 41,8%

respondentų mokytojų, tėvai 2.18 paveiksle šias veiklas įvertino gerai dvigubai mažiau respondentų. Tačiau didesnis procentas pedagogų nei tėvų policijos ir ugdymo įstaigos bendradarbiavimą vertina blogai: prevencinę veiklą 16,5% pedagogų, 13,2% tėvų; švietėjišką veiklą 25,3% pedagogų ir 13,6% tėvų, o policijos organizuojamas akcijas mokiniams 15,4% pedagogų ir 11,9 % tėvų. Pagal 2.19 paveikslą matyti, kad respondentų grupių nuomonės išsiskyrė. Pagal gautus rezultatus, galima teikti, kad tarp policijos ir mokyklos yra silpni partnerystės ryšiai.

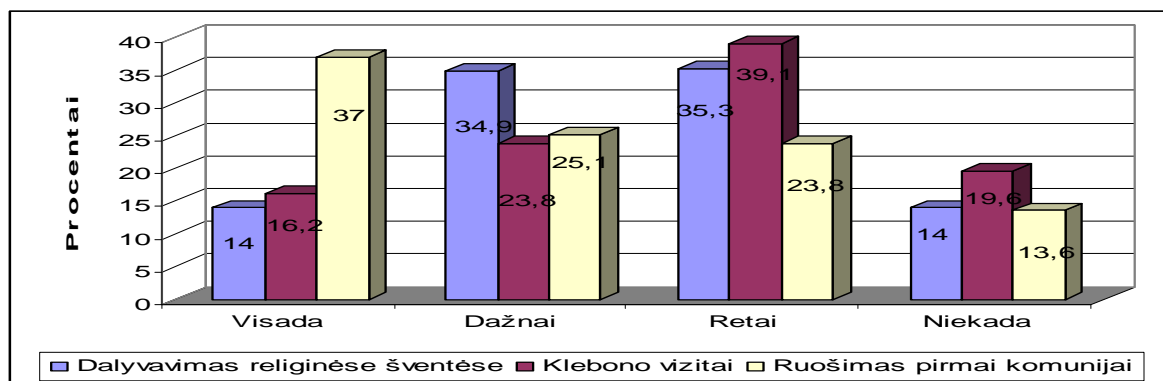
2.20 pav. Ugdymo įstaigos ir poliklinikos bendradarbiavimas(tėvai)

Mokinių sveikos gyvensenos mokymo pagrindai nuolat akcentuojami mokyklos ugdymo programose, tačiau mokinių tėvai mokyklos ir sveikatos priežiūros įstaigų bendradarbiavimą (žr. 2.20 pav.) vedant sveikos gyvensenos užsiėmimus vertina labai gerai tik 10,6% respondentų(tėvų) ir 14,3% pedagogų, o mokinių sveikatos priežiūrą mokslo metų eigoje labai gerai įvertino 11,1% tėvų ir pedagogų, o darbuotojų sveikatos priežiūrą 12,3 % respondentų(tėvų ir pedagogų). 26,8 % (tėvų) apklaustųjų teigia, kad sveikos gyvensenos užsiėmimai vedami gerai, o mokytojų 39,5% patenkinti užsiėmimais. Darbuotojų sveikata prižiūrima gerai (20,4% tėvų), o vaikų sveikatos priežiūrą gerai įvertino 37,4 % respondentų(tėvų), 51,6% mokytojų mokinių sveikatos priežiūrą vertina gerai. Mokyklos ir poliklinikos vykdoma veikla netenkina apie 14 % (tėvų) respondentų, labai blogai vertina 2,6%(tėvų), o kad mokyklose nevedami sveikos gyvensenos užsiėmimai ir mokinių sveikatos priežiūra bendradarbiaujant su sveikatos priežiūros įstaigomis nurodė 8% respondentų(tėvų), o kad darbuotojų sveikatos neprižiūri mano 5,5%(tėvų).

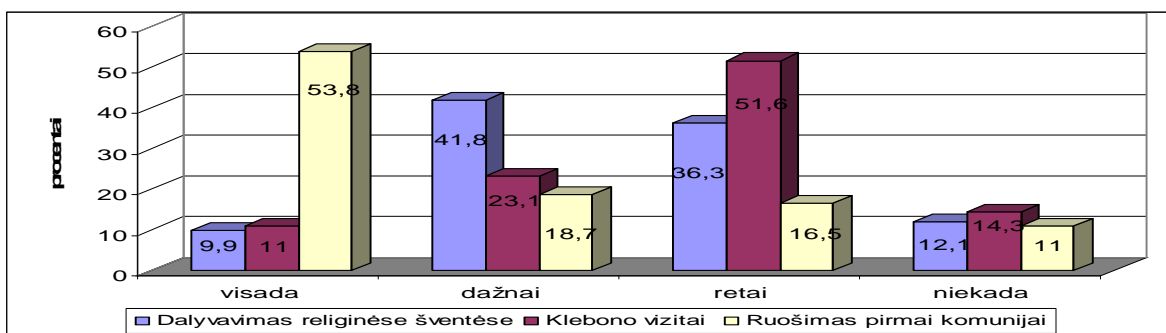
2.21 pav. Ugdymo įstaigos ir poliklinikos bendradarbiavimas (pedagogai)

Lyginant 2.20 ir 2.21 paveikslus, tėvų nuomonę su pedagogais, galima teikti, kad pedagogai bendradarbiavimą su sveikatos priežiūros įstaigomis vertina geriau, o vidinės komunikacijos kanalai pasiekia tik dalį mokyklos bendruomenės narių, t.y. pedagogus.

2.22 pav. Ugdymo įstaigos ir bažnyčios bendradarbiavimas (tėvai)

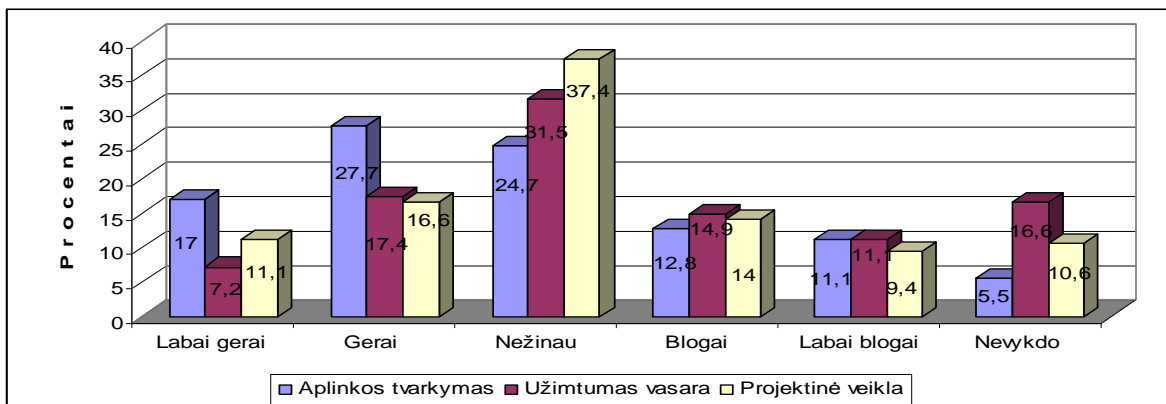
Kaip matyti 2.22 paveiksle, 34,9% respondentų teigia, kad mokyklos bendruomenė dažnai dalyvauja religinėse šventėse, o 35,3% respondentai - retai, visada 14%, niekada nedalyvauja religinėse šventėse teigia 14% respondentų. Klebono vizitai mokyklai labai naudingi, nes jis reklamuoja mokyklą tikinčiųjų bendruomenei. Klebonas mokyklose lankosi visada(16,2%), dažnai (23,8%). Retai kleboną ugdymo įstaigoje mato 39,1%, o kad mokyklos niekada neaplanke klebonas, teigia 19,6% respondentų. Mokykla bendradarbiaudama su bažnyčia vaikus ruošia katalikiškajam pasauliui. 37 % respondentų teigia, kad pirmajai komunijai vaikus ruošia visada, 25% teigia, kad dažnai, retai 23,8 %, o niekada 13,6 % respondentų.

2.23 pav. Ugdymo įstaigos ir bažnyčios bendradarbiavimas (mokytojai)

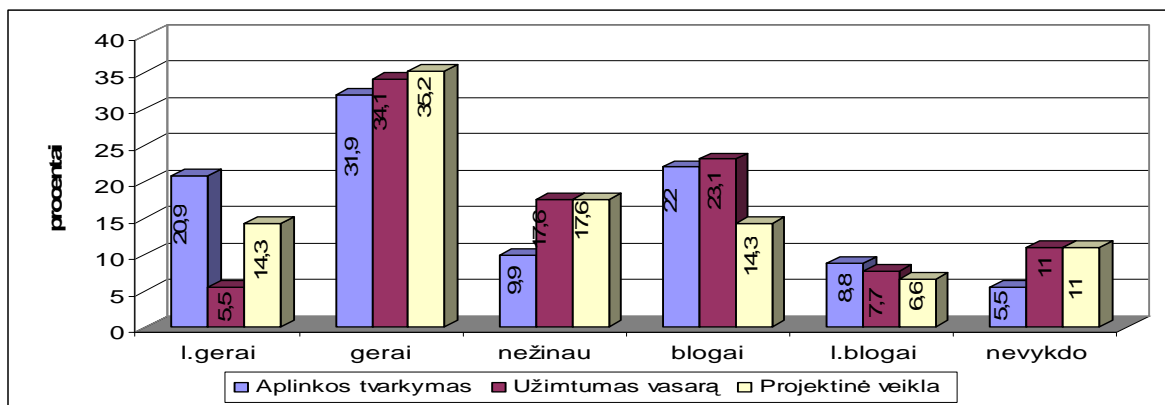
Mokytojai 2.23 paveiksle teigia, kad pirmajai komunijai mokinius ruošia visada 53,8%, kad dalyvauja religinėse šventėse dažnai teigia 41,8%. 51,6% pedagogų pastebėjo, kad klebonas retai lankosi jų ugdymo įstaigose, o 23,1% teigiamai, kad klebono vizitai dažni.

Pagal gautus tyrimo duomenis, galima teikti, kad mokyklos bendradarbiauja su bažnyčia, tačiau mokykloms ir bažnyčios atstovams reikėtų daugiau dėmesio skirti tobulinant bendradarbiavimo procesą ir suderinti veiklos veiksmus.

2.24 pav. Seniūnijos ir mokyklos bendradarbiavimas (tėvai)

Seniūnija yra artimiausia kaimo bendruomenės valdžia. Kaip seniūnija vertina mokyklas, visuomenei yra labai svarbu. Mokyklos bendruomenės nariai – tėvai bendradarbiavimą tvarkant vietovės aplinką vertina (žr. 2.24 pav.) labai gerai 17 %, gerai 27,7%, blogai 12,8%, o labai blogai 11,1% apklaustųjų. 5,5 % mano, kad mokykla su seniūnija aplinkos kartu netvarko. Seniūnijos rūpinimąsi jaunąja karta vasaros metu labai gerai vertina tik 7,2%, gerai 17,4% respondentų, kad seniūnija nesirūpina mokinių užimtumu teigia 16,6% respondentų, o veiklą vykdo blogai 14,9%, labai blogai 11,1% apklaustųjų. Apie projektinę veiklą tarp mokyklos ir seniūnijos yra girdėję ir vertina labai gerai 11,1% respondentų, gerai 16,6%, blogai 14%, o visai blogai 9,4% respondentų.

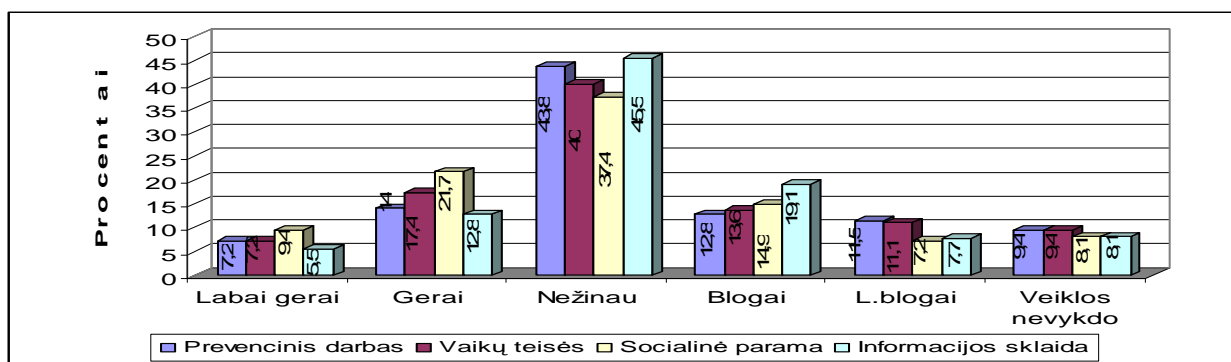
2.25 pav. Seniūnijos ir mokyklos bendradarbiavimas (mokytojai)

Pagal 2.25 lentelę, pedagogai seniūnijos bendradarbiavimą vertina, - aplinkos tvarkymą 31,9%, mokinių užimtumą vasaros metu 34,1% ir 35,2% projektinę veiklą, - gerai. Daugiausiai tėvų 27,7% gerai vertina aplinkos tvarkymą kartu su mokyklos bendruomene, o labai gerai 20,9% mokytojų mano, kad aplinkos tvarkymas vyksta labai gerai.

Kaip matyti 2.17 lentelėje, 2.18 – 2.25 paveikslėlyje, kaimo vietovėse esančios mokyklos bendradarbiauja su socialinės aplinkos partneriais, vykdo bendrus projektus, tačiau nemažai respondentų daliai trūksta informacijos apie vienokią ar kitokią veiklą tarp įstaigų.

Taip pat galima teikti, kad bendradarbiavimo procesas dar tik išibėgėja ir reikia įdėti daug pastangų jį vystant, taip pat mokykloms reikia išmokti naudotis informavimo priemonėmis, kurių pagalba apie tarp organizacinę partnerystę sužinotų kuo didesnė kaimo bendruomenės dalis.

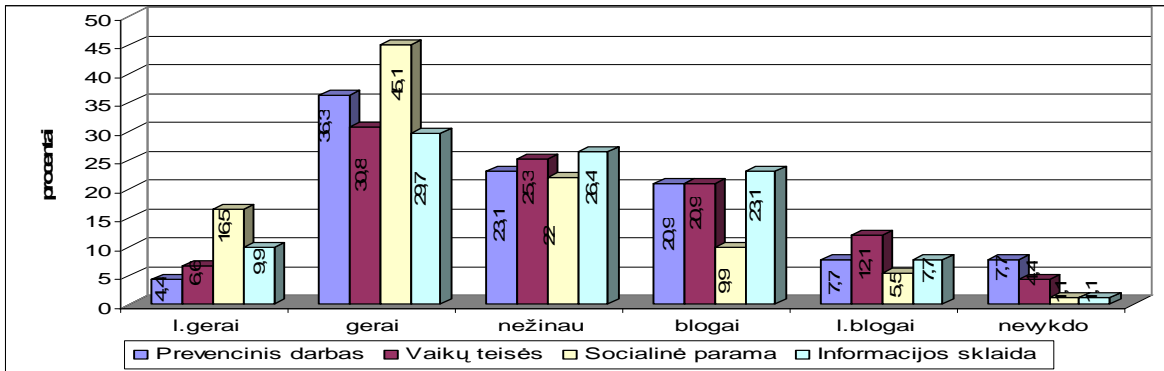
Rajono savivaldybė yra ugdymo įstaigų Kauno rajone steigėja, ją sudaro skyriai, kurie vykdo veiklą įtakančią kaimo bendruomenės ir mokyklos gyvenimą.

2.26 pav. Mokyklos ir rajono savivaldybės bendradarbiavimo vertinimas (tėvai)

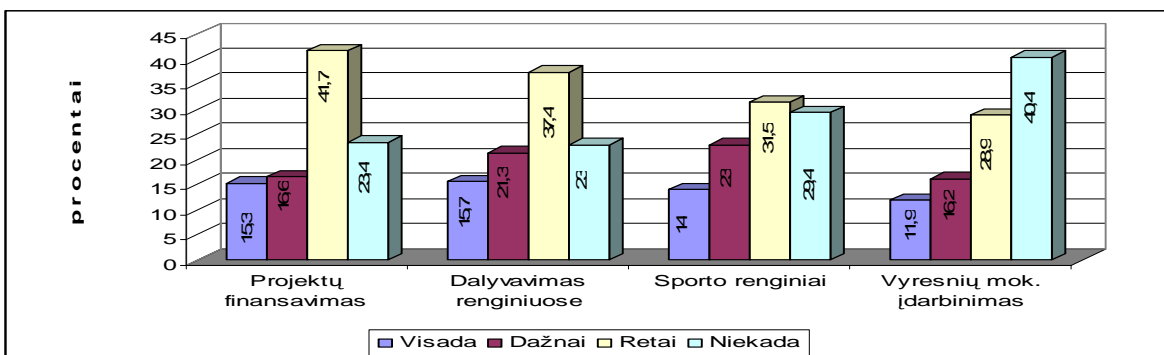
2.26 paveikslėlyje matome, kad daugiausiai tėvų gerai vertina mokyklos ir socialinio skyriaus darbą bendradarbiavimą, šio bendradarbiavimo dėka mokinių tėvai gauna socialinę paramą, labai gerai vertina 9,4 % respondentų, blogai bendradarbiavimą vertina 14,9%, o labai blogai 7,2% apklausoje dalyvavusių respondentų. 8,1% mokinių tėvų mano, kad socialinės

paramos klausimais mokykla nebendradarbiauja su savivaldybe. Prevencinį darbą mokykla su savivaldybe vykdo gerai 17,4%, labai gerai 7,2%, blogai 13,6%, labai blogai 11,1% apklaustųjų. Informacijos sklaidą gerai vertino 12,8 %, o labai gerai tik 5,5% respondentų. Šią veiklą lyginant su kitomis veiklomis, kurias atlieka mokykla kartu su savivaldybe, respondentų yra įvertinta silpniausiai.

2.27 pav. Mokyklos ir rajono savivaldybės bendradarbiavimo vertinimas (pedagogai)

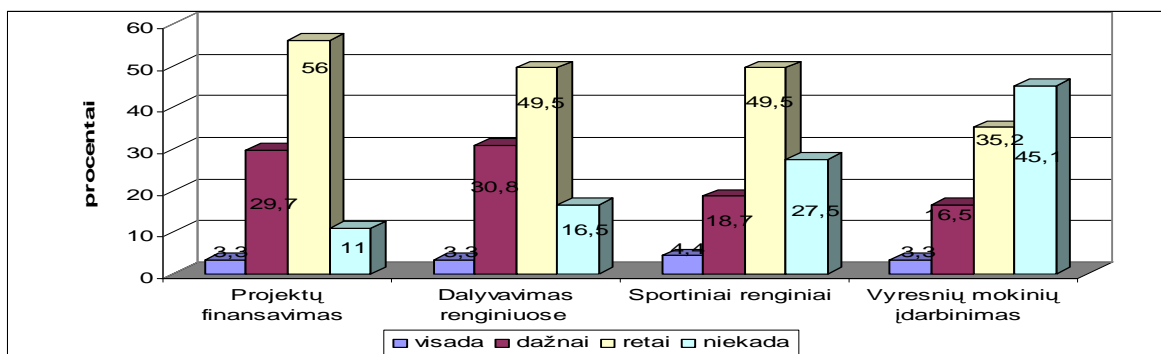
Pedagogai mano (žr.2.27pav.), kad mokykla ir savivaldybė geriausiai bendradarbiauja socialiniais klausimais. Gerai socialinę paramą įvertino 45% , o labai gerai 16,5% respondentų, blogai 9,9%, o labai blogai 5,5% respondentų. 36,3% mokytojų gerai įvertino prevencinio darbo organizavimą. Bendradarbiavimą vaikų teisių gynimo klausimais ir informacijos sklaidą gerai įvertino 30% mokytojų. Mokyklos ir savivaldybės bendradarbiavimą blogai vertina apie 20% pedagogų, išskyrus socialinę paramą (apie 10%). Pagal 2.26 paveikslėlį ir 2.27 paveikslėlį matome, kad respondentai yra neinformuoti apie mokyklos ir savivaldybės bendradarbiavimo formas. Tokių respondentų - tėvų, pagal tyrimo rezultatus, yra nuo 37,4% iki 45,5%, o mokytojų nuo 22% iki 26,4% priklausomai nuo vykdomos veiklos. Informacijos nepasiekiamumas kenkia mokyklos įvaizdžiui.

2.28 pav. Mokyklos ir verslo organizacijų bendradarbiavimas (tėvai)

Kaip matome pagal 2.28 paveikslėlio duomenis mokykla su verslo organizacijomis bendradarbiauja naudodamos įvairias formas. Verslo organizacijos materialiai paremia mokyklose organizuojamus projektus visada 15,3%, dažnai 16,6%, retai 41,7% apklausoje dalyvavusių

respondentų. Verslo organizacijos ne tik remia mokyklose organizuojamus renginius, projektus, bet ir dalyvauja juose, kaip teigia respondentai visada dalyvauja verslo organizacijų atstovai 15,7%, dažnai 21,3%, pagal respondentų nuomonę retai (37,4%) verslininkai dalyvauja ugdymo įstaigose organizuojamuose renginiuose.

2.29 pav. Mokyklos ir verslo organizacijų bendradarbiavimas (mokytojai)

Kaip matome 2.29 paveiksle, mokytojų nuomonė apie bendradarbiavimą su verslo organizacijomis mažai kuo skiriasi nuo tėvų nuomonės (žr. 2.28 pav.). Pedagogai kaip ir tėvai mano, kad vykdančią veiklą retai bendradarbiaujama su verslo organizacijomis.

Viena ir labiausiai matomų ir daugiausiai sulaukianti visuomenės dėmesio bendradarbiavimo forma yra sportiniai renginiai, ši veikla gana populiari verslo organizacijų viduje, kuri skatina darbuotojų vidinę komunikaciją. Tačiau mokyklos šią bendradarbiavimo formą pagal gautus duomenis neišnaudoja, kadangi 29,4% (tėvai) respondentų teigia, kad bendri sporto renginiai iš vis neorganizuojami. Retai 31,5% (tėvai) vyksta sportinės šventės, 23% (tėvai) teigia, kad dažnai mokyklos organizuoja sportinius renginius, ir tik 14% (tėvai) respondentų teikia, kad visada verslo organizacijos yra įtraukiamos į mokykloje vykstančių sportinių renginių programas. Dar viena bendradarbiavimo forma su verslo organizacijomis, kuri yra naudinga abiem pusėms, kadangi dabartinėje darbo rinkoje atsirado darbo jėgos stygius, o verslo organizacijos bendradarbiaudamos su mokyklomis gali pritraukti jaunos darbo jėgos, o mokykloms išsispręstų vyresnių klasių mokinių užimtumas po pamokų. Kaip teigia respondentai (40,4% (tėvai) ir 45% mokytojų) niekada verslininkai neįdarbina mokinių, 28,9% tėvai ir 35,2% mokytojų teigia, kad retai, dažnai mokinių darbo jėga pasinaudoja 16,2% (tėvai) 6,5% (mokytojai), o visada 11,9% (tėvai), 3,3% (mokytojai) respondentų. Tačiau šią bendradarbiavimo formą reikėtų vertinti atsižvelgiant į tai, iš kokių ugdymo dalyvavo respondentai apklausoje.

2.18 lentelė

Mokinių įdarbinimas verslo organizacijose pagal ugdymo įstaigų tipus

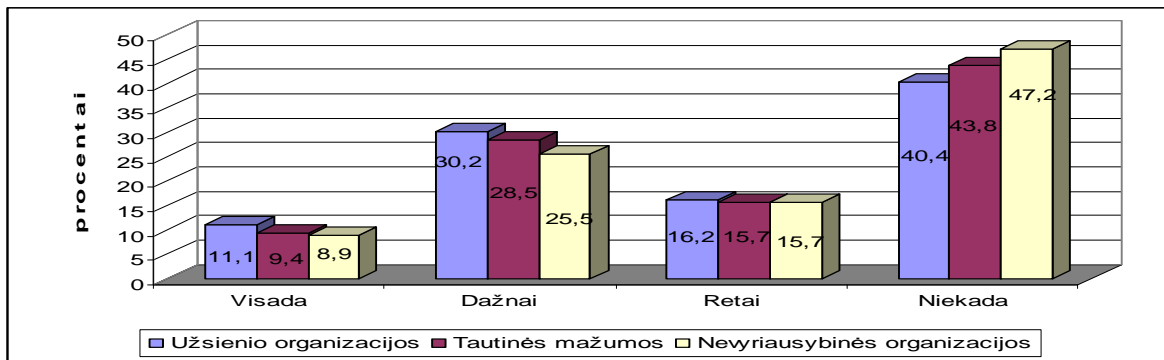
Ugdymo įstaiga	Įdarbinimas			
	visada	dažnai	retai	niekada
Darželis	20,0%	10,0%	20,0%	50,0%
Pradinė m-kla	19,8%	16,8%	23,8%	39,6%
Pagrindinė m-kla			33,3%	66,7%
Vidurinė m-kla	6,3%	20,6%	41,3%	31,7%
Gimnazija	4,3%	15,2%	26,1%	52,2%

Kaip matome iš 2.18 lentelės bendradarbiaujant mokyklai su verslo organizacijomis vyresnių klasių mokiniai įdarbinami kaip teigai respondentai iš vidurinių mokyklų retai 41%, dažnai 29,6%, visada 6,3%. Iš gimnazijų mokiniai įdarbinami retai 26,1%, dažnai 15,2%, visada 4,3%. Kaip matome iš gautų rezultatų mokiniai iš vidurinių mokyklų įdarbinami dažniau nei iš gimnazijų, todėl galima teikti, kad ši bendradarbiavimo forma yra aktualesnė vidurinėms mokykloms. Apklausoje dalyvavę tėvai iš darželių (jų imtyje 5%), ir iš pradinių mokyklų (jų tyrimo imtyje 44%) taip pat išsakė savo nuomonę apie mokinių įdarbinimą verslo organizacijose, kadangi šeimose auga skirtingo amžiaus vaikai, kurie lanko skirtingas ugdymo įstaigas. Todėl jų nuomonę priskirti prie konkrečių ugdymo įstaigų, kuriose mokosi vyresnio amžiaus vaikai, negalima.

Kiekvienas užmegztas naujas kontaktas su verslo organizacijomis kelia mokyklos įvaizdį ir mokykla tampa labiau žinoma visuomenėje ir tarp kitų organizacijų. Tai yra investicija į ateitį siekiant organizacijos tobulėjimo, plečiant teikiamas paslaugas, gerinant mokymosi sąlygas, atsiranda galimybė ugdymo įstaigai dalyvauti įvairiuose projektuose.

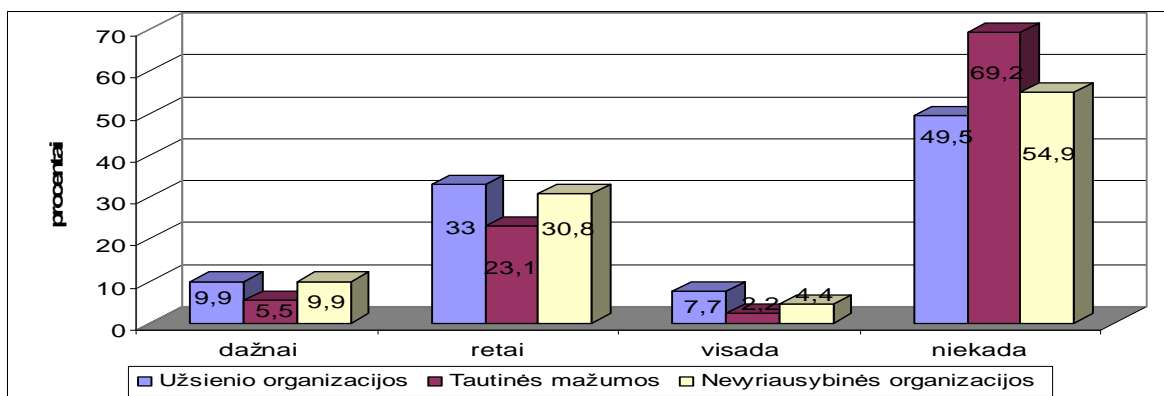
Pagal gautus tyrimo rezultatus galima teikti, kad ugdymo įstaigos retai bendradarbiauja su verslo organizacijomis, o jų bendradarbiavimo formos išnaudojamos silpnai.

Ugdymo įstaigos keldamos savo įvaizdį, norėdamos sulaukti palankaus visuomenės vertinimo bendradarbiauja ne tik su įstaigomis esančiomis Lietuvoje, bet ir siekia partnerystės su užsienio ugdymo įstaigomis. Siekiant mažinti visuomenės diskriminaciją bendradarbiauja su tautinių mažumų bendruomenėmis. O didinant mokinių užimtumą po pamokų – su nevyriausybiniomis organizacijomis.

2.30 pav. Kaimo mokyklos bendradarbiavimo auditorijos (tėvai)

Pagal 2.30 paveikslėlio duomenis matome, kad kaimo mokyklos, kaip teigia respondentai, dažnai bendradarbiauja su užsienio organizacijomis (30,2%), su tautinių mažumų bendruomenėmis (28,5%) ir nevyriausybėmis organizacijomis dažnai bendradarbiauja 25,5%. Didžiausias respondentų procentas nurodė, kad mokyklos niekada nebendradarbiauja su užsienio organizacijomis (40,4%), nepalaiko jokių ryšių su tautinėmis mažumomis (43,8%) ir nevyriausybėmis organizacijomis (47,2%).

2.31 pav. Kaimo mokyklos bendradarbiavimo auditorijos (mokytojai)

Lyginant 2.30 paveikslėlį ir 2.31 paveikslėlį, galima pastebėti, kad tėvų nuomonė apie ugdymo įstaigos bendradarbiavimo auditorijas iš dalies sutampa. Tiek viena grupė respondentų (tėvai), tiek kita grupė (pedagogai), nurodė, kad ugdymo įstaigos niekada nebendradarbiauja su užsienio organizacijomis, tautinėmis mažumomis ir nevyriausybėmis organizacijomis. Nuomonės išsiskyrė vertinant bendradarbiavimo dažnumą. Tėvai teigia, kad įstaigos bendradarbiauja dažnai nuo 25,5% iki 30,2%, pedagogų panašus procentas teigia, kad retai bendradarbiauja tik su užsienio organizacijomis, tiek su tautinėmis mažumomis, tiek su nevyriausybėmis organizacijomis.

2.19 lentelė

Bendradarbiavimas pagal ugdymo įstaigas su užsienio, tautinių mažumų ir nevyriausybinėmis organizacijomis

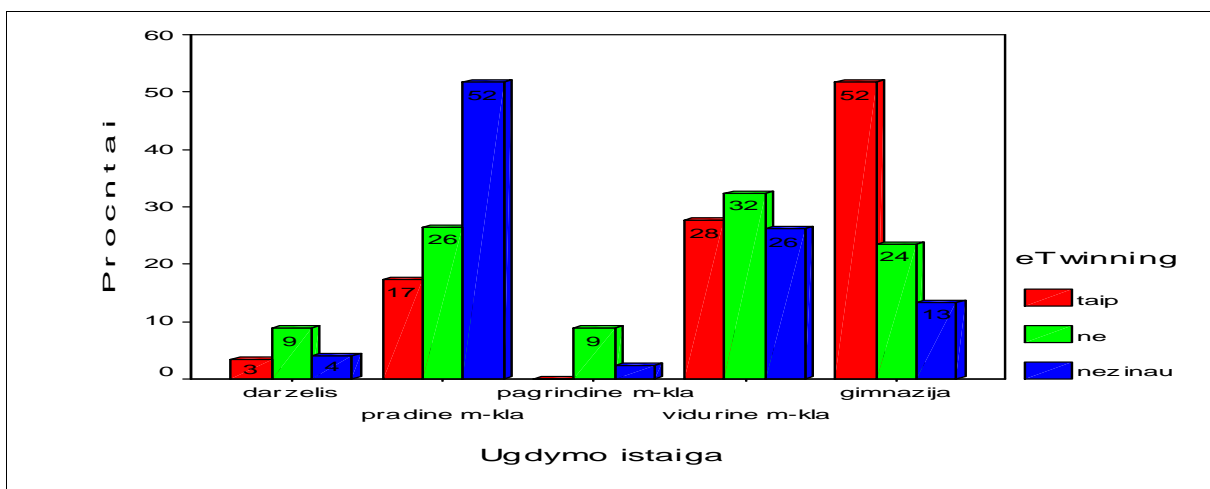
	Užsienio organizacijos				Tautinės mažumos				Nevyriausybinės organizacijos			
	dažnai	retai	visada	niekada	dažnai	retai	visada	niekada	dažnai	retai	visada	niekada
Darželis	10%	10%	20%	60%	10%	20%	10%	60%	10%	20%		70%
Pradinė	9,9%	25,7%	11,9%	52,5%	11,9%	20,8%	11,9%	55,4%	11,9%	22,8%	13,9%	51,5%
Pagrindinė	16,7%	83,3%				100%			16,7%	50%	16,7%	16,7%
Vidurinė	19%	36,5%	19%	25,4%	7,9%	36,5%	23,8%	30,2%	7,9%	22,2%	25,4%	42,9%
Gimnazija	4,3%	30,4%	23,9%	41,3%	8,7%	28,3%	17,4%	45,7%	4,3%	34,8%	13,0%	47,8%

Kaip matome iš 2.19 lentelės su užsienio organizacijomis bendradarbiavimo ryšius palaiko vidurinės mokyklos. Dažnai 19%, retai 36,5%, o visada 19% respondentų, kad niekada nebendradarbiauja, teigia 25,4% respondentų iš vidurinių mokyklų. Tai mažiausias procentas (25,4%) lyginant su kitomis ugdymo įstaigomis. Pradinės mokyklos su užsienio organizacijomis bendradarbiauja dažnai 9,9%, visada 11,9%, retai 25,7%, o neturi pradinės mokyklos ryšių su užsienio organizacijomis, teigia 52,5% respondentų. Kad gimnazijos niekada nebendradarbiauja su užsienio organizacijomis teigia 41,3% respondentų. Su tautinėmis mažumomis glaudžiausius ryšius palaiko vidurinės mokyklos 69,8 % respondentų, o kad pradinės mokyklos bendradarbiauja su tautinėmis mažumomis teigia 47,5% respondentų-tėvų, o 54,3% respondentų iš gimnazijų mano, kad gimnazija bendradarbiauja su tautinių mažumų organizacijomis. Su nevyriausybinėmis organizacijomis pradinės mokyklos bendradarbiauja 48,5%, vidurinės 57,1 %, o gimnazijos 52,2% respondentų-tėvų.

Kaip matome 2.19 lentelėje ir 2.31 paveikslėlyje, pagal gautus tyrimo rezultatus, respondentai mano, kad jų ugdymo įstaigos, jei bendradarbiauja tai, retai su įvairiomis organizacijomis.

Darželius ir pagrindines mokyklas atskirai neanalizuojamos, nes iš jų apklausoje dalyvavo mažas procentas respondentų.

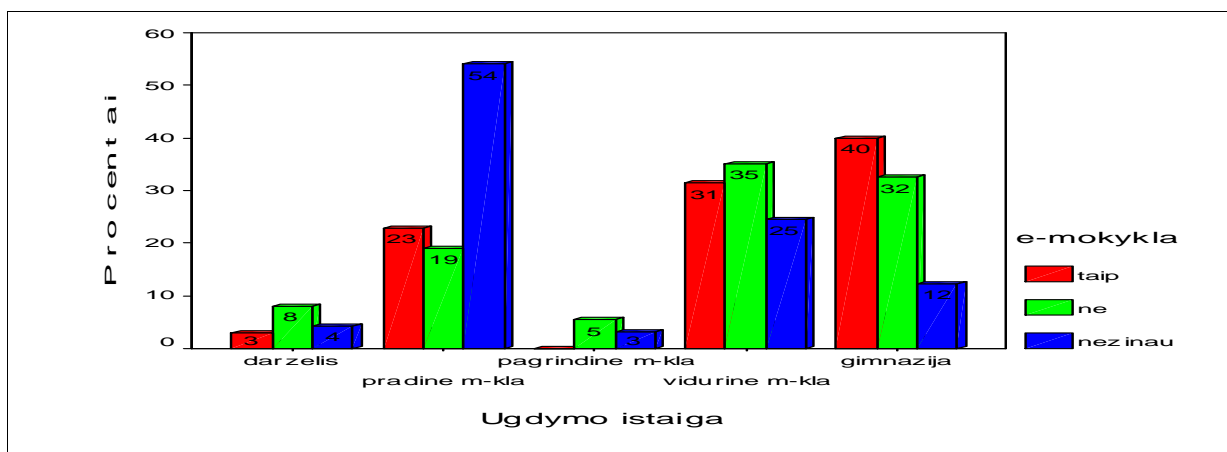
Toliau apžvelgsiu, kaip mokyklos išnaudoja bendradarbiavimo galimybes naudojant programas internete.

2.32 pav. Mokyklų bendradarbiavimas su programa eTwinning

eTwinning yra programa, skirta mokyklų bendradarbiavimui internete su kitų Europos šalių mokyklomis partnerėmis. eTwinning yra svarbiausioji Europos Sąjungos eLearning programos akcija. Ji skatina mokyklų bendradarbiavimą Europoje, naudojantis informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis (IKT), teikdama paramą, įrankius ir paslaugas, kurių dėka mokyklos gali lengvai užmegzti trumpalaikes ar ilgalaikes partnerystes bet kurioje dalykinėje srityje. (eTwinning.net, 2008)

Pagal gautus tyrimo duomenis 2.32 paveikslėlyje, 52% respondentų-tėvų mano, kad gimnazijos dalyvauja šioje programoje, o 24% gimnazijos bendruomenės (tėvai) teigia, kad nedalyvauja, 13% tokios informacijos neturi. Apžvelgiant gautus duomenis iš vidurinių mokyklų, galima teikti, kad išaugo procentas tėvų, kurie nežino ar mokykla dalyvauja projekte, tokių tėvų yra 26%. Kad vidurinės mokyklos nedalyvauja eTwinning projekte, teigia 32% respondentų. Pradinės mokyklos respondentų-tėvai teigia, kad 52% nežino ar mokykla dalyvauja tarptautiniame projekte, 17% mano, kad dalyvauja, o 26% teigia, kad pradinės mokyklos nedalyvauja. Pagal gautus duomenis, galima teikti, kad gimnazijos ieško partnerių bendradarbiavimui Europos sąjungoje, naudodamos informacines ir komunikacines technologijas. Pradinės mokyklos šiame projekte dalyvauja silpnai, tik 17%; o tėvams labai trūksta informacijos.

2.33 pav. mokyklos dalyvavimas projekte e-mokykla.

Projektą e-mokykla organizuoja Lietuvos mokyklos. E-mokyklos tikslas – pritaikyti naujausias technologijas mokyklos bendruomenės gyvenime ir mokymo procese. Taip pat apjungti bendrojo lavinimo mokyklas į bendrą tinklą.

Kaip matome iš 2.33 paveikslėlio mažiausiai informacijos turi pradinių mokyklų respondentai-tėvai (54%). Pradinės mokyklos dalyvauja projekte, teigia 23% respondentų, o nedalyvauja 19%. Kad gimnazijos dalyvauja projekte e-mokykla pareiškė 40% respondentų, kad gimnazija nedalyvauja 32%, o apie tai nežino 12 % gimnazijos bendruomenės narių-tėvų. 31% respondentų iš vidurinių mokyklų teigia, kad jų mokykla dalyvauja projekte, 35 % teigia, kad nedalyvauja, o 25% nežino.

Kaip matome pagal tyrimo duomenis, aktyviausiai naudoja informacines ir komunikacines technologijas gimnazijos ieškodamos bendravimo ir bendradarbiavimo partnerių.

2.20 lentelė

Mokyklos bendradarbiavimo su viešosiomis įstaigomis nauda

	Suaktyvėja bendruomenė		Mokinių socializacija		Mokinių užimtumas		Mažėja nusi-kalstamumas		Ryšių stiprėjimas		Savirealiza-cija	
	Tėvai	Pedag ogai	Tėvai	Pedag ogai	Tėvai	Pedag ogai	Tėvai	Pedag ogai	Tėvai	Pedag ogai	Tėvai	Pedag ogai
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Taip	50	52	53	50	54	53	49	44	55	58	53	57
Abejoju	23	32	23	28	22	18	26	28	19	26	17	19
Ne	8	9	7	15	10	13	9	10	8	10	8	14
Retai	6	7	6	7	6	14	6	10	8	3	11	5
Nežinau	11	1	10	1	6	2	9	9	10	2	10	3

Kaip matome pagal 2.20 lentelės duomenis, mokyklos ir viešųjų įstaigų bendradarbiavimą vertina teigiamai pusė dalyvavusių apklausoje respondentų, tiek iš pedagogų bendruomenės, tiek iš mokyklos tėvų bendruomenės. Kad suaktyvėja kaimo bendruomenės gyvenimas teigia 50% tėvų ir

52% pedagogų. Kad bendradarbiavimas neįtakoja aktyvios bendruomenės veiklos pasisakė 8% tėvų ir 9% pedagogų, abejojančių tėvų buvo 23% ir 32% pedagogų.

Vaiko socializacija yra gan sudėtingas procesas, o mokykla viena iš socializaciją veikiančių jėgų. Mokykla padeda perduoti socialinę patirtį, skatina individą veikti visuomenės bendradarbiavimo procese. (wikipedija, 2008). Kad bendradarbiavimas padeda mokiniams socializuotis aplinkoje pritaria 53% tėvų ir 50% pedagogų, kad mokyklos bendradarbiavimas su viešosiomis įstaigomis neturi įtakos mokinių socializacijai pasisakė 7% tėvų ir 15% pedagogų. Mokinių užimtumas po pamokų yra aktuali problema šiandieninėje visuomenėje. Tiek tėvai 49%, tiek 53% pedagogų mano, kad bendradarbiaujant galima padidinti mokinių užimtumą, o tuo pačiu ir mažinti mokinių nusikalstamą veiklą. Bendradarbiavimas tarp organizacijų stiprina bendruomeninius ryšius, o stiprėjant ryšiams atsiranda naujos galimybės atrasti save naujose veiklose, taip mano daugiau nei 50% respondentų. Tačiau galima pastebėti, kad nemaža dalis respondentų yra abejojantys dėl mokyklos ir viešųjų įstaigų bendradarbiavimo naudingumo. Pagal tyrimo rezultatus tik maža dalis respondentų mano, kad bendradarbiavimas neduoda jokios naudos organizacijai ir jos nariams.

Pagal gautus tyrimo rezultatus galima teikti, kad kaimo mokyklos kultūros bendradarbiavimo kultūros kūrimą sąlygoja saugi socialinė aplinka, geografinė mokyklos padėtis, materialinė bazė, pedagogų sugebėjimas kvalifikuotai perteikti žinias ugdytiniais, bendravimo ir bendradarbiavimo kanalų radimas su bendruomene – mokiniais, tėvais, pedagogais ir visuomene. Kaimo mokyklos kultūra skiriasi nuo didmiesčiuose esančių mokyklų. Kiekviena kaimo mokykla yra unikali. Kaimo mokykloje susikerta skirtingi socialinių grupių reikalavimai. Kaimo mokykloje susikerta faktoriai, tokie kaip aplinka, kaimo bendruomenės vertybės, žmonių tarpusavio santykiai, mokyklos sugebėjimas komunikuoti su visuomene. Pagal tyrimo rezultatus, kaimo mokyklos vykdoma veikla yra mažai žinoma visuomenėje, o tėvams labai trūksta informacijos.

IŠVADOS

1. Atlikus mokslinės literatūros analizę, galima pastebėti, kad kuriant mokyklos ir viešųjų organizacijų bendradarbiavimo kultūrą, mokykloms reikia įdėti daug pastangų, nuo kurių priklauso mokyklos veiklos sėkmė ir pripažinimas visuomenėje. Mokyklos bendradarbiavimo kultūros kūrimas yra ilgas ir nuolatinis procesas vykstantis dviem kryptimis: organizacijos (mokyklos) viduje tarp mokyklos bendruomenės narių ir organizacijos (mokyklos) išorėje, bendradarbiaujant mokyklai su visuomene.
2. Remiantis mokslinės literatūros analizę, galima teigti, kad mokyklos kultūra turi didelę įtaką bendradarbiavimo procesui, kurios pagalba mokykla siekia palankaus bendradarbiavimo tarp skirtingų socialinių sluoksnių. Tuo pačiu mokykla išvysčiusi bendradarbiavimo procesą suformuoja teigiamą visuomenės požiūrį į mokyklą, kaip į švietimo paslaugas teikiančią organizaciją.
3. Remiantis teorine medžiaga, mokyklos bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis padeda mokyklos bendruomenei spręsti mokinių socialines problemas ir laiku suteikti kvalifikuotą pagalbą. Partnerystė apima ir šeimas, ir ugdymo įstaigas bei joms talkinančias institucijas, organizacijas, įstaigas.
4. Pagal gautus tyrimo duomenis, galima teigti, kad daugiau kaip pusė bendruomenės narių tėvų, mokyklose atlieka tik stebėtojų vaidmenį, vadinasi, mokyklos nepakankamai išnaudoja bendradarbiavimo formas su tikslinėms auditorijomis, neskatinami tėvai bendradarbiauti, o tai silpnina mokyklos įvaizdį ir ryšius su visuomene. Nepakankamai išnaudojamas bendravimo priemonės parodo ir tai, kad mokinių tėvai neturi informacijos apie vykdomas veiklos kryptis su viešosiomis organizacijomis.
5. Šiuolaikinėje ugdymo įstaigoje informacijos sklaida, taikant informacines technologijas yra ganėtinai aktuali. Internetinis švietimo organizacijos puslapis yra vienas iš pagrindinių informacijos apie ugdymo įstaigą šaltinis. Internetinis puslapis padeda švietimo organizacijai apie save pateikti ne tik bendrą informaciją, bet ir surasti naujų partnerių bendradarbiavimui. Apžvelgus gautus tyrimo rezultatus, galima teikti, kad mokyklos informacijos sklaidai skiria mažai dėmesio, laiko ir išteklių. Nepasinaudoja šiuolaikinių

informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis. Dažniausiai informacinių technologijų galimybėmis, informuojant visuomenę, pasinaudoja gimnazijos. Ugdymo įstaigos informacijos sklaidai dažnai panaudoja seniausią, bet patikimiausią informacijos perdavimo būdą - lankstinukus ir skelbimų lentą.

6. Apklausoje dalyvavę pedagogai ir mokinių tėvai teigiamai įvertino švietimo organizacijos ir viešųjų įstaigų bendradarbiavimo teikiamą naudą. Mokyklos ir viešųjų įstaigų bendradarbiavimas, pagal gautus tyrimo duomenis, suaktyvina bendruomenės gyvenimą, didėja mokinių užimtumas, o mokinių užimtumas mažina jų nusikalstamumą. Ugdymo įstaigos ruošia jaunuomenę socialiniam gyvenimui visuomenėje, o atviros besimokančios mokyklos padeda mokiniui greičiau socializuotis ir realizuoti save įvairiose veiklos srityse.
7. Išanalizavus mokslinę literatūrą ir pagal gautus tyrimo duomenis, galima teigti, kad tiek tėvai, tiek pedagogai, teigia, kad bendradarbiavimas, teigiamai įtakoja tiek organizacijos vidines ir išorines auditorijas, o mokslinėje literatūroje pabrėžiama, kad organizacijos partnerių skaičius priklauso nuo pasirinktų visuomenės informavimo priemonių ir bendradarbiavimo formų taikymo.
8. Mokyklos bendradarbiavimui su išorinėmis auditorijomis labai didelę įtaką daro švietimo įstaigos vadovas, kuris, siekiant sukurti bendradarbiavimo kultūrą, skatina burtis kolektyvą. Visuomenės požiūrį į konkrečią švietimo organizaciją lemia vadovo sugebėjimas planuoti veiklą rinkos sąlygomis, sugebėti numatyti strateginiuose planuose visuomenės interesus, bei poreikius, bei tinkamai ir efektyviai pasirinkti būdus ryšiams su visuomene palaikymui, o tai daro įtaką organizacijos įvaizdžio formavimuisi ir palankų požiūrį į kaimo mokyklą, kaip į švietimo paslaugas teikiančią organizaciją.

REKOMENDACIJOS

- Mokyklos, numatydamos veiklos planus ir kryptis turi realiai apsvarstyti, kokius ryšius verta palaikyti su viena ar kita aplinkos organizacija, ir numatyti tinkamas įgyvendinimo priemones, įvertinti organizacijos aplinkos specifiškumą.
- Kiekvienai ugdymo įstaigai svarbu tapti atvira visuomenei ir parodyti jos išskirtinumą, unikalumą ir skirtumus nuo esamų konkurentų visiems norintiems su ja bendrauti, nebijoti skleisti informaciją, naudojantis įvairiomis visuomenės informavimo priemonėmis, ypač įvertinti šiuolaikinių informacinių technologijų teikiamas galimybes.
- Šiuolaikinė ugdymo įstaigos aplinka gana konkurencinga, todėl mokyklos vadyba turi vadovautis atvirumo principu atsižvelgiant į nuolat kintančios visuomenės edukacinius poreikius. Ugdymo įstaigos, norėdamos išlikti rinkos ekonomikos sąlygomis turi sukurti bendradarbiavimo tinklus su įvairiomis organizacijomis, kurie padėtų visuomenei spręsti aktualias socialines, edukologines problemas.
- Šiuolaikinė mokykla neturi būti apgaubta gandų ir mitų, kurie formuoja neigiamą visuomenės požiūrį į švietimo sistemą. Kiekviena švietimo organizacija bendrauja su žmonių grupėmis, kurias įtakoja jų veiksmai ir kalbos. Ypač gandsms didelę reikšmę teikia kaimiškų vietovių visuomenė, kuri yra suinteresuota ugdymo įstaigos veikla. Neatsakingas požiūris į informacijos pateikimą visuomenei gali reikšti prarastus švietimo paslaugų vartotojus(mokinius); visuomenės pagarbos netekimą, kas labai įtakoja mokyklos prestižą, o tik ugdymo įstaigą vertinančioje visuomenėje bus pasiekiami gerų rezultatų, todėl mokyklose turi būti įdiegta sisteminga visuomenės informavimo sistema.

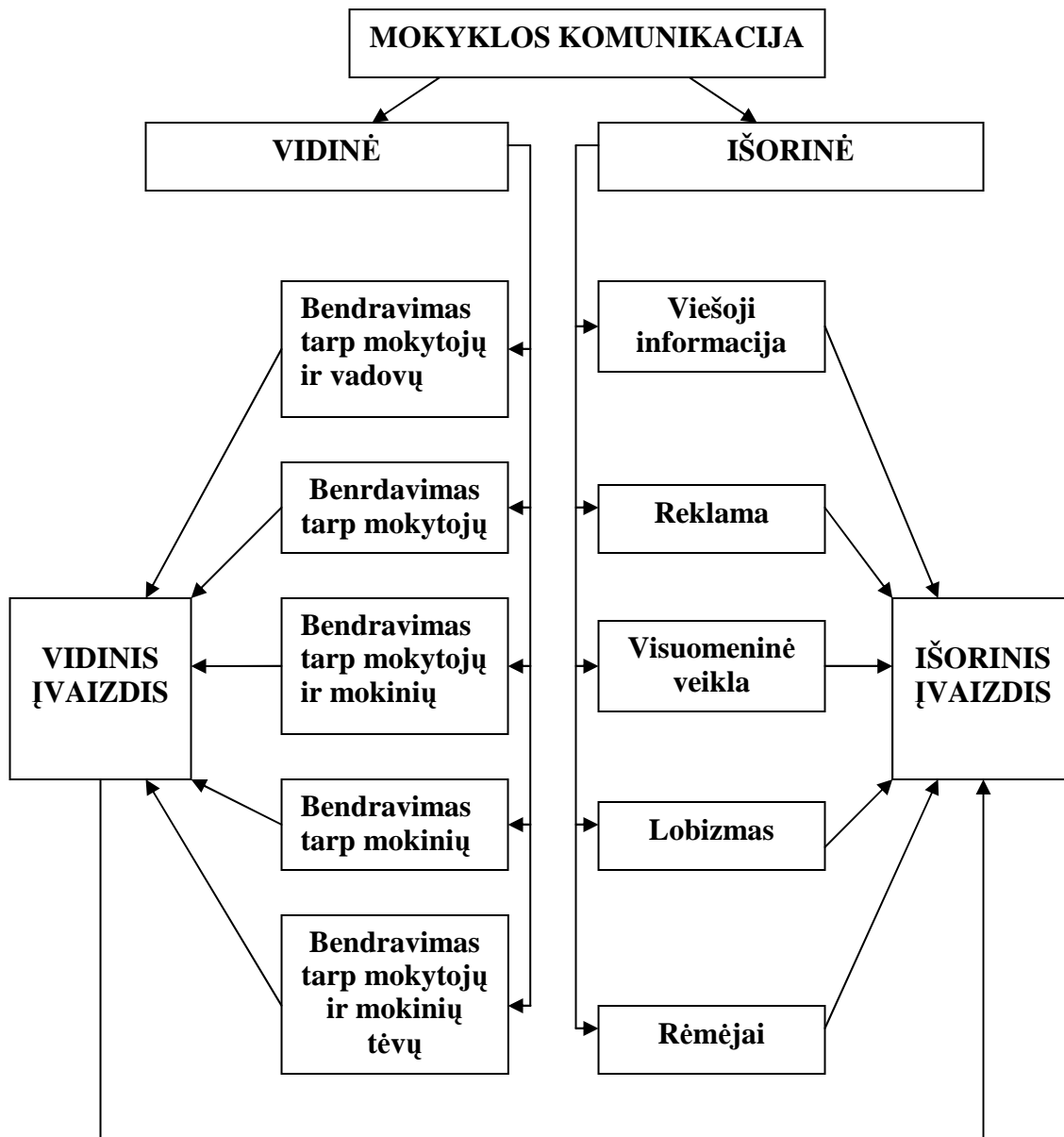
LITERATŪRA

1. Advertising. (1990) Its role in modern marketing 7th ed.
2. Andriekienė R.M., Aleksandravičius B.(2004). Kaimo pagrindinės mokyklos kultūros kūrimo strateginiai orientyrai.//Tiltai. Priedas. Mokslo darbai.2004, Nr.22.p.5.
3. Bakanauskas, A. (2004). Marketingo komunikacija.Kaunas.
4. Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodika.(2002). 1d., Vilnius.
5. Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodika.(2002). 2d., Vilnius.
6. Bitinas B., (2000). Ugdymo filosofija. Vilnius.
7. Čeikauskienė, M. (1997) Reklama ir firmos įvaizdis.Vilnius.
8. Ceimnolonskytė E.(2004) VŠĮ Šiaulių universiteto mokslo ir technologijų parko įvaizdžio kūrimas. Verslas, ekonomika ir vadyba.-Šiauliai.
9. Dalin, P., Rolff, H. G., Kleekamp, B. (1999) Mokyklos kultūros kaita. Vilnius.
10. Everard, B., Morris, G. (1997) Efektyvus mokyklos valdymas.Vilnius.
11. Fullan M.(1998) Pokyčių jėgos. Vilnius.
12. Grunig, J. E., Hunt, T., (1984). Managing Public Relations. Belmont.
13. Hargreaves A. (1999) Keičiasi mokytojai, keičiasi laikai. Vilnius .
14. Hopkins, D., Ainscow, M., West M. (1998) Kaita ir mokyklos tobulinimas.Vilnius.
15. Jewell, Bruce R. (2002) Integruotos verslo studijos. Vilnius: The Baltic Press,
16. Jucevičius P.,Janiūnaitė B.,Cibulskas, B (2003). Mokyklos strategija: Strateginio vystymosi vadovas. Kaunas: Žinių visuomenės institutas, p. 104-107.
17. Jucevičius R. (1998.) Strateginis organizacijų vystymas. Kaunas.
18. Kardelis K. (2002) Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai (edukologija ir kiti socialiniai mokslai). Kaunas: Judex.
19. Kontautienė R. (2006) Bendradarbiavimo sistema ir jos valdymas mokykloje. Klaipėda.
20. Laurinčiukienė L. sud.(2003). Pagrindinė mokykla – besimokanti organizacija.Vilnius:kronka.
21. Leonienė B.O. darbuotojų vadyba: vadovėlis kolegijų ir aukštesniųjų mokyklų studentams. Kaunas: Šviesa, 2001.
22. Lukminaitė, V., (2005). 10 didžiausių interneto svetainių kūrimo klaidų. Reklamos ir marketingo idėjos, 8, p. 45-46.
23. Merkys G. (1999). Pedagoginio tyrimo metodologijos pradmenys. Šiauliai :Šiaulių universiteto leidykla.
24. Mikoliūnienė V. (2002). Vadybos abėcėlė praktinėje pedagogo veikloje. Vilnius.

25. Misevičius V. (2006) Verslo etikos ir bendravimo organizavimo pagrindai. Kaunas: Technologija .
26. Norman R. (1991) Service management: strategy and Leadership in Service Business.Gr.Britain : John Willey and sons, p. 106)
27. Nugaraitė, R., (1999). Ryšiai su visuomene: prabanga ar būtinybė. Vilnius:
28. Pikčiūnas, A. (2002) Organizacijos ryšių sistema. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
29. Robbins S. P. (2003) Organizacinės elgsenos pagrindai. Vilnius: Poligrafija ir informatika,.
30. Šalkauskis S.(1992). Rinktiniai raštai. Pedagoginės studijos II knyga. Vilnius: Leidybos centras.
31. Šaparnis, G.(2000). Kokybinių ir kiekybinių metodų derinimas mokyklinės vadybos diagnostikoje: hipotezė ir pirmieji rezultatai. Socialiniai mokslai, 2,(23), p. 43-55.
32. Simonaitienė B. Targamadžė. Bendrojo lavinimo mokyklos, kaip besimokančios organizacijos, veiklos charakteristikos teorinis pagrindas. // Tiltai, 2002, Nr.1 (18)
33. Simonaitienė B.(2003) Mokykla - besimokanti organizacija: monografija. Kaunas : technologija.
34. Sivec J.(2005). Vaikų globos institucijų auklėtojo pedagoginės funkcijos. /Magistro diplominis darbas/ Vilnius, 2005 (Vilniaus pedagoginis universitetas)
35. Strateginis planas 2007-2012m. patvirtintas: Kauno r. Ilgakiemio mokyklos - darželio dir.įsak. Nr.24V. 2007 m. spalio mėn.23 d.
36. Štuopytė E., Leliūgienė I.(2001). Mokykla- bendruomenė: partnerystės tinklo kūrimo galimybės. Socialiniai mokslai. 2 (28)p. 60.
37. Trinkaitė N.(2004) Tėvų ir mokyklos bendradarbiavimas: tėvų nuostatų struktūra ir intensyvumas. Magistro darbas. Šiauliai.
38. Ulevičius L. (2006). Kaip tapti žinomam: etiški ryšiai su visuomene. Vilnius.
39. Vadybininko žinynas. Praktinis gidas į sėkmingą verslą. Vilnius: Knygų spektras, 2000.
40. Videika D. (2004) Kaip suformuoti teigiamą mokyklos įvaizdį?// Dialogas. balandžio 2 d., Nr. 14, p. 8.
41. Virbickaitė D. (2005) Informacinių ir komunikacinių technologijų įtaka švietimo organizacijų vadybai. Magistro darbas. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
42. Želvys R. (1997).Švietimo vadyba. Švietimo studijų sąsiuvinis. Vilnius.
43. Želvys, R., (2003). Švietimo organizacijų vadyba. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
44. Aleliūnas I., Žinių vadybos praktinis taikymas: pokyčiai, kuriuos lemia ekonomikos tendencijos. (prieiga per internetą <http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-mok/14/str6.html> . [žiūrėta 2008 03 14]

45. *Besimokanti organizacija, (prieiga per internetą:*
<http://www.pokyciuvadyba.su.lt/imone1.html> [žiūrėta 2008 04-02]
46. <http://lt.wikipedia.org/eiki/Socializacija> [žiūrėta 2008 04 17]
47. <http://www.etwinning.net/ww/lt/pub/etwinning/areyounew.htm> [žiūrėta 2008 04 02]
48. Lietuvos bendrojo lavinimo besimokančių mokyklų tinklų modelio kūrimo programa. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. ISAK-847. (prieiga per Internetą [http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2006-05-04-ISAK-847\(3\).doc](http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2006-05-04-ISAK-847(3).doc) [žiūrėta 2008 – 04 – 05]
49. LR Švietimo ir mokslo ministerija. Konferencijos medžiaga. Mokyklos bendradarbiaus su socialiniais partneriais profesinio informavimo veikloje (2007). (prieiga per internetą <http://www.elektronika.lt/news/education/7317/> [žiūrėta 2008 03 14]
50. Plienaitytė S. (2008). Naujos mokyklos kultūros pradžia. (prieiga per Internetą [http://www.sac.smm.lt/images/07%2012%2021%20BMT%20baig_%20konferencija%20-%20straipsnis%20Svietimo%20naujienoms\(4\).pdf](http://www.sac.smm.lt/images/07%2012%2021%20BMT%20baig_%20konferencija%20-%20straipsnis%20Svietimo%20naujienoms(4).pdf) [žiūrėta 2008 – 04 – 21]).
51. Skeirienė D. (2008). Kaip nuo pedagogo kompetencijos priklauso bendradarbiavimo sklaida. (prieiga per Internetą http://gimtasizodis.w3.lt/skeiriene_05_2.htm [žiūrėta 2008 – 04 – 05]).
52. Valstybinio švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatos (2003). (prieiga per internetą www.smm.lt. [žiūrėta 2007 05 20]

PRIEDAI

1 pav. Mokyklos įvaizdžio formavimas komunikacijos pagrindu.

Šaltinis: sudarytas autorės pagal Jucevičius, P., Janiūnaitė, B., Cibulskas, B. (2003) Mokyklos strategija: Strateginio vystymosi vadovas. Kaunas, Žinių visuomenės institutas, p. 104-107

Bendrajį lavinimą teikiančių organizacijų stiliaus formavimas

2.1 pav.: Kauno Žiburio vidurinės mokyklos internetinio tinklapio titulinis lapas

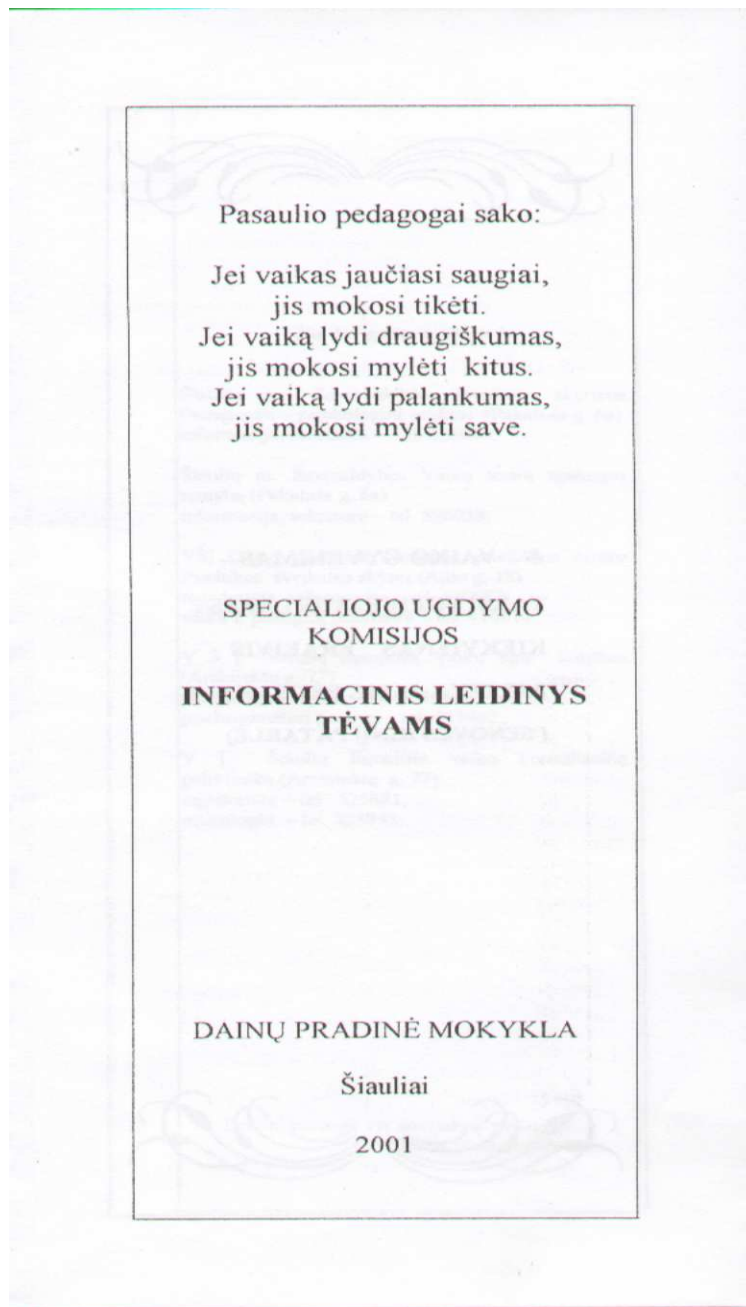

2.2 pav.: Kauno Žiburio vidurinės mokyklos vėliava ir mokyklinė uniforma

Visuomenę informuojančios priemonės

3.1 pav. Atmintinė tėvams

3.2 pav. Informacinis leidinys tėvams

Ryšiams su visuomene taikomos priemonės

Lai Šv. Kalėdos, Naujieji ant savo delnų
Neša šilumą, džiaugsmą, kantrybę.
Tegul slenkstį ir Jūsų namų,
Tyliai peržengia meilė, ramybė.

VISUS VISUS, DIDELIUS IR MAŽUS, MOKINIUS IR NE TIK

KVIEČIAMIE

**GRUODŽIO 21 D. 12 VAL. Į
KALĖDINĘ PASAKĄ,
KURI VYKS KULTŪROS CENTRE.**

*Šventę organizuoja Ilgakiemio mokyklos – darželio
pradinių klasių mokytojos*

Mokyklos įvaizdžio formavimas žiniasklaidos priemonėmis

2008 m. balandžio 25 d. Nr. 17 (799) 13

Gerai norai išaugo

„Mes, Kauno r. Ilgakiemio mokyklos-darželio mokiniai, jau antrus metus organizuojame akciją „Gražinkime savo kaimą“. Pamaui svariname tik savo mokyklos teritoriją. Šiemet mūsų gerai norai išaugo. Nutarėme pradžiuginti ir savo socialinius partnerius, kaimynus“, - rašo „Dialogui“ mokytoja Aušra Gužauskiene. Pradinukai su mokytojomis šiukšles rinko prie Ilgakienio kultūros centro, kaimo parduotuvės, UAB „Naujasis Nevežis; sutvarkė autobusų stotelę ir kaimo koplytstulpio teritorijas, surinko šiukšles pėsčiųjų take. „Tiek mažai tereikia: pakviesti, paraginti, pasakyti, kad visiems bus daug smagiau gyventi, kai aplinkui mus ir mūsų draugus bus švaru - ir visi sunkumai įveikiami, visos kliūtys nugalimos“, - įsitikinusi A.Gužauskiene - ir ja sunku nepatikėti.

ilgakienio mokyklos -darželio ugdytiniai ir mokytojos nenori gyventi šiukšlyne. O jūs?

4.1 pav. Gerai norai išaugo

Šaltinis: „Dialogas“, 2008 m. balandžio 25 d. Nr.17(799).